42-1/1955
Q33

GEBERI PHILOSOPHI AC ALCHIMISTAE MAXIMI, DE ALCHIMIA LIBRI TRES.

Eiusdem liber inuestigationis perfecti magisterij, artis Alchimicæ.

Iis additus liber trium verborum.

Epistola item Alexandri imperatoris, qui primus regnauit in Græcia, Persarum quoq; extitit imperator: Super eadem re.

EST fons in limis cuius anguis latet in imis:
Euolat in primis nisi clauseris vndicq; rimis.
Est roris vena qua cum pars surgit amena
Tempora postrema producunt suscepta venena:
Post gemes flantes fortes creuere gigantes
Nos supra stantes flatu pereunt elephantes.
Huic bene contritę quod iungitur est aqua vitæ
Si feceris rite fit corpus denicq; mite.
Nam bene mundatum proprio sudore lauatum
Redditur albatum nigrum prius obtenebratum:
Assequitur votum cum per se fit bene lotum
Ne fuerit notum nisi fuerit corpus ægrotum,
Nec petra diuina prius alba fit deinde citrina
Cum fecis vrina naturæ ablata carina:
Hos versus si quis forte perpendere nequis,
Si bene scruteris omnia diues eris.
Si fixum solua s faciascq; volare solutum
Et in lapidem voluas faciam te viuere tutum.
Disiuncta coniunge, coniuncta disiunge, disiuncta reiunge
Liqua duratum iunge liquatum, dicam te beatum:
Arsenicum fore dic animam sed spiritus extat
Argentum viuum calx corpus dicitur esse,
Candida si rubeo mulier sit nupta marito
Mox complectuntur complexu concipiuntur.
Destruerem captam primo per benfar satis aptam
Leniter extractam sic massam contere factam.

Spiritum volantem capite
Et in radium solis trahite
Vt fixetur debite
Et fixum fiat volatile
Et ipsum suauiter coquite
Et de parte terram facite
Quam in humido ponite
Vt humidetur optime.
Cito humidam coniungite
Cum amalgama terite
Super durissimo lapide
Tunc in vase proprio ponite
Vt calcinetur optime
Post ipsam suo lacte imbibite
Vt multiplicetur intime:
Quod assatum pro tempore.

Vestitur alba clamide
Et multiplicato regie
Reducitur in cinerem:
Cui sudorem suum reddite.
Donec regali diademate.
Rex coronetur debite.
Et dissolutum facillime
Ingrediatur in corpore
Et si subtilius vis agere
Fac fixum volatile
Cum impetuoso flamine
Deinde in terram reddite
Cum ignis moderamine
Et tali seruato ordine
Protrahetur debite
Donec fluat lenissime

Et sic lapidem habebitis. Ex quo semper gaudebitis.

INCIPIT LIBER GEBER

Caput Primum

TOtam nostrã sciẽtiam quã ex libris antiquorum abbreuiauimus compilatione diuersa in nostris uolumínibus hic redegimus in summã vnam. Et quod in libris a nobis scriptis est diminutum in hac sũma traditione huius nostri libri cõpẽsauimus. & ipsorũ defectũ suppleuimus sermõe breui. et quod occultatũ fuit a nobis in parte vna manifestum fecimus illud in parte eadem in hoc nostro uolumine. ut sapiẽtibus patefiat cõplementum tam excellentissimę nobilisque partis philosophie. Scias ergo charissime fili, in hoc opere totam artis operationem in capitulis generalibus uniuersali disputatione sine diminutione aliqua sufficienter contineri. Per deum qui secundum hunc librũ operatus fuerit/uerum finẽ huius artis se adinuenisse letabitur. Sed scias charissime, quoniam qui principia naturalia in seipso ignorauerit hic iam multum remotus est ab arte nostra. quoniam non habet radicem ueram: supra quam intentionem suam fundet Et qui principia sua sciuerit naturalia/& causas mineraliũ oẽs, nõ tamẽ adeptus est uerũ finem & proficuũ huius artis occultissimę, habet tamẽ faciliorẽ aditum ad artis huius principia, ꝗ cui ignorantia cadat super intentionẽ eius de modo huius nostri operis, et hic parũ remotus est ab artis introitu. Qui uero sciuerit omnium principia. & causas mineraliũ. & generationis modum. quod ex intentione naturę consistit, parum quidẽ aufertur ab eo de operis cõplemẽto/sine quo nõ potest scientia nostra perfici, quoniam ars in omnibus imitari non potest natutã operis, sed imitatur eam sicut debite potest. Charissime igitur fili, secretũ tibi pandimus quoniam in hoc artifices errãt, quia naturam in omnibus proprietatum differẽtijs actionis imitari desiderãt Labora itaq; studere in nostris volumínibus, et eos sepissime mente tua reuoluere nitaris. vt intentionem ex nostrę loquelę modo uerã acquiras, quia in eis inuenies super quæ mentem tuam fundare debeas. & scias ex eis errores a te repellere. in quibus imitari naturam possis in tui operis artificio.

SERMO GENERALIS IN ORdine capitulorũ executionis totius.

Caput. ij.

DOnemus igitur breuiter tibi impedimenta omnia. quibus in opere impeditur artifex ne verum finem adipiscatur. Secundo uero disputabimus contra ignorantes et sophisticos: qui propter eorum ignorantiã et imperitiã

huius artis magisterium & proficuũ inquirendo artem interimunt, & eã ponunt nõ esse. Ponemus igitur omnes rationes illorum. et postea ipsas destruemus euidentissime. ita quod prudentibus satis aperte patefiet, nullam illorum sophismata veritatẽ cõtinere. Et tũc disputabimus super principia naturalia quæ sunt de intentione naturæ: & ibidem super modo generationis et mixtionis eorum adinuicem ab opere naturæ. Tertio super eorum defectu. secundum antiquorum philosophorum scientiam. Quarto uero narrabimus principia quę sunt ad intentionẽ huius nostri operis. in quibus imitari naturã possumus. & modum miscendi & alterandi secundum cursum naturalem cum causis suis ad intentũ nostri operis reducendis.

SERMO GENERALIS in executione primi capituli de impedimentis huius artis.

Caput iij

SVnt ergo impedimenta huic operi supuenientia duo generalit̃ Naturalis. s. ipotentia: & necessarię indigẽtię defectus uĩ occũpationis laboris Naturalẽ tamen impotentiam, multiplicẽ esse dicimus. Ex parte scilꝫ organi artificis. & ex parte animę. Ex parte etiã organi artificis multiplicit̃. Vel quia organũ sit debile, vel ex toto corruptũ. Ex animæ denicꝫ impotẽtijs multiplicit̃, vel quia sit anima peruersa in organis propter organa nil rectitudinis vel ratiõis in se habens, sicut anima insani vel fatui, Vel quia sit fantastica, contrariarum facile formarum susceptiua indebite, & de vno scibili ad eius oppositum extensiua subito. & de vno uniuersali ad eius oppositum verisimiliter.

SERMO PARTICVLAris de impedimentis huius operis ex parte corporis artificis

Caput iiij

TAm tibi generaliter determinauimus huius operis impedimẽta. Nũc uero speciali sermone te alloquimur in hoc capitulo, et magis apte, & narrabimus tibi oĩa illa impedimẽta plenissime seriatĩ. Dicimus igitur: ꝙ si q̃s nõ habuerit suã cõpleta organa, non poterit ad huius operis complementũ peruenire de se, velut si cecus fuerit. vel in extremis detrũcatus quoniam non iuuatur a mẽbris, quibus mediãtibus ars hæc perficitur, tanquam naturæ ministrãtibus, Si vero fuerit artificis corpus debile & ęgrotum, sicut febrientium vel leprosorũ corpus. quibus membra cadũt, & in extremis vitę laborãtiũ, & iam ętatis decrepitę senũ ad artis cõplemẽtũ non peruenĩũt His igitur naturalibus corporis impotẽtijs impeditur artifex in intentione sua.

SERMO DE IMPEDIMENTIS ex parte animæ artificis

Caput. v

PRemisimus tibi capitulũ vnũ/in quo narrauimus sermone absoluto & manifesto impedimenta, ex parte corporis artificis dependentia. Restat nobis narrare breuiter impedimẽta ex parte ipsius aĩæ, quę maxime impediũt huius operis complemẽtũ. Dicimus igitur quoniam qui non habuerit ingeniũ naturale. & animam perscrutantem subtiliter principia naturalia & naturæ fundamenta & artificia. quæ cõsequi naturam possint in suę actionis proprietatibus, nõ inueniet huius preciosissimę scientię verã radicem. Sicut sunt multi. qui durã habẽt ceruicem in omni perspicatiõe vacuam ingenio. qui et vix cõmunẽ intelligere queunt sermonem, & opera similiter cũ difficulate discant vulgo cõmunia. Ab his etiã multos inuenimus animam habere facilem opinantem fantasiam quamlibet. sed quod credunt verum inuenisse, fantasticum est, totum etiã a ratione deuium, & errore plenum, & semotum a principiis naturalibus, quoniã eorum cerebrum, multis repletũ fumositatibus, nõ potest recipere verã rerũ naturalium intentionem. Sunt etiã preter istos alij, qui mobilem habent animam, de opinione in opiniones, & de volũtate in uolũtates, sicut qui modo credunt hoc, & idem volunt, si ne rationis ullius fundamento. post illud vero parum, & aliud credunt similiter, et aliud volunt. Et hi tã mobiles sunt, vt uix minimum eius ad quod intendunt, possint consummare. sed diminutum potius illud relinquunt. Sunt similiter & alij qui aliquam non possunt uidere ueritatem ex rebus naturalibus plusquam bestię, uelut mente capti, et insani. & pueri. Sunt & alij, qui contemnunt scientiam, & ipsam non putant esse: quos similiter scientia contemnit, ipsosque ab huius preciosissimi operis fine repellit. Et sunt qui serui sunt pecunię deseruientes. hanc scientiam mirabilem & ipsam affirmantes, sed ipsa dispendia interponere timent. ideoꝫ licet ipsam affirment. & secundum rationem ipsam inuestigent, tamen ad operis experientiam non perueniunt. propter pecunię auaritiam. Ad hos igitur non peruenit hec scientia nostra. Qualiter enim qui ignorauerit uel sciẽtiã inuestigare neglexerit. faciliter ad ipsam perueniet.

SERMO DE IMPEDIMENTIS externis opus impedientibus.

Caput vi

REduximus ad duo capitula omnia impedimenta huius artis finẽ retardantia quę sunt ex principijs radicalibus, secundum naturã artificis huius preciosi negocij. Expedit ergo nos tantum narrare impedimenta exterius superuenientia ex

contingenribus fortunis & casibus quibus impeditur hoc Opus gloriosissimum. Videmus ergo quosdã astutos & ingeniosos, minime ignorantes opera naturę, & ipsius in quibus est possibile sequaces principiis et operibus, quibus est inuestigatio nõ fantastica in omnibus rebus, quæ naturę regulantur actionibus infra lunarem circulum. Hi tamen vltima paupertate cõpressi, ex dispẽsationis indigentia, hoc tã excellentissimum Magisterium coguntur postponere. Sunt & multi alij præter nunc dictos curiosi. varijs huiusmodi curis et solicitudinibus detẽtis, e omni negocio seculari totos occupantes / a quibus hæc nostra scientia preciosa refugit. Iam ergo tibi satis ex premissis capitulis patet, quę sint ab hac arte distrahentia impedimenta.

SERMO QVI CONCLVDIT qualitatem essentiæ artificis.

Caput vij

CONCLVDIMVS igitur ex iã dictis quoniam oportet artificẽ huius operis in sciẽtiis philosohiæ naturaliter eruditum & perfectum esse. quoniã quantamcunq; pecuniam & ingenium naturaliter profundũ habuerit, & desiderium in hoc artificio. nõ tamen ipsius finem acquiret. nisi ex doctrina philosophiam naturalem adeptus fuerit, quia quod per ingeniũ naturale non adipiscitur. huius defectui per doctrinam subuenitur. Oportet igitur altissima perscrutatione & industria naturali artificẽ iuuari. Per doctrinam enim quantamcunq; sciẽtiam acquisiuerit / nisi ab industria etiam iuuetur naturali / ad epulas tã preciosissimas nõ inuitabitur. In pũcto enim errorem suũ emendaret per suam industriam. cui remedium ignoraret adhibere, si sola doctrina fũdatus foret. & errori similiter subueniret in puncto ex acquisita sciẽtia p doctrinam naturalẽ. quam per solã industriam euitare non posset. quoniam ars ab ingenio iuuatur: et ingenium ab arte similiter. Et ipsum similiter necessarium est constantis voluntatis in opere fore. vt non modo hoc modo illud attentare præsumat. quia in rerũ multitudiue ars nostra non consistit nec perficitur. Est enim lapis vnus: medicina vna. in quo magisterum consistit, cui non addimus rem extraneã aliquã nec minuimus nisi q̃ in præparatione superflua remouemus. Oportet etiã ipsum sedulum operi vsque ad ipsius consumãtionem insistere: vt non opus detrũcatum dimittat, quia nec scientiam nec proficuum ex opere diminuto acquireret, sed potius desperationem. Expedit etiam ipsũ huius artis principia & radices principales, quæ sunt de esse operis, non ignorare. quoniã qui principium ignorat, finem non inueniet. Et nos dicimus tibi principia illa omnia sermone completo, nec non & prudentibus sufficientur aperto & manifesto, secundũ huius

nostræ artis exigentiam: Expedit similiter artificem temperatum & parcum ad irã esse, ne subito propter iræ impetum iam incepta dissipet & destruat. Similiter et pecuniã suam custodiat, ne presumptuosus eam vane distribuat, vt si forte artem non inuenerit, relinquatur in miseria & desperatione, vel ne forte cum iam ad finẽ huius magisterij per suam indaganti am approximauerit, consumpta sint ipsius dispendia. & verum finem miser violenter ex paupertate relinquat. Sicut cum in principio, qui ignorant suum thesaurum totum exterminãt, cum autem huic affines fuerint, non habent vlterius ex quo laborent. Vnde dico, q̃ hi tales in merore sepeliuntur. & quia pecuniam suam dissipauerunt in rebus inutilibus, & q̃a sciẽtiam, quam protenus indagassent nobilissimam amittunt. Non enim oportet tua bona cõsumere, quoniam vili precio (si artis principia non ignoraueris, & quæ tibi tradidimus, recte intellexeris) ad complementum magisterij peruenies. Si ergo æs tuũ perdideris, nõ attẽdẽdo nostra monita, quæ tibi in hoc libello scripsimus aperta & manifesta, non nos inique corrodas, nec nobis blasphemias iniũgas, sed tuę imputa ignorantię & prę sumptioni. Non igitur hęc sciẽtia bene conuenit pauperi vel indigenti, sed potius est ei inimica & aduersaria. Nec etiam adinuenire nitatur sophisticam metam operis, sed soli sit cõplemento intentus, quoniam ars nostra in potentia diuina seruatur, & cui vult, elargitur & subtrahit. qui ẽ gloriosus, et sublimis, et omni iusticia et bonitate repletus, forte enim ex sophistici vindicta operis. tibi artem denegaret, & in deuium erroris te detrudere, & ex errore in infelicitatem & miseriam perpetuam. Miserrimus & infelix est, cui Deus semper post operis sui atq; laboris finem, veritatem denegat conspicere. quoniam vitæ suæ spacium semper in errore concludit et terminat, hic enim in labore constitutus perpetuo omniq; infortunio et infelicitate obsessus, totam huius seculi consolationem gaudium & delectationem amittit, & vitam suam in mororo sine proficuo consumit. Studeat similiter, cum i operefuerit, omnia signa quæ in qualibet decoctione apparent, in mentem sigillare, & illorũ causas inquirere. Hec igitur sunt quæ necessaria sunt artifici, ad artem nr̃am idoneo. Si vero alterum eorum. quæ narrauimus, eidem defuerit, huic artí non adhereat.

SERMO GENERALIS De argutionibus Sophistarum artem negantium.

Caput viij.

QVONIAM IN summa vna huius libelli nostri iam premisimus tibi omnia huius operis impedimenta. & doctrinā tibi dedimus ad artis adherentiam huius sufficiēter, expedit modo secundum nostri propositi intentionem contra sophisticos et ignorantes disputare. Primo ipsorū rationes ponentes, secundum q̃ promisimus ex principio nos determinaturos esse. Vltimo vero eas omnes interimemus, vt manifesta demonstratione sapientibus patefiat nihil veritatis continere.

SERMO PARTICVLARIS De negantibus artem simpliciter.

Caput ix.

SVNT AVTEM diuersi qui eam negant & destruunt. Alij vero simpliciter, alii exdictis a supponente eam esse, Sunt enim aliqui asserētes artem non esse simpliciter, opinionem sophistice taliter corroborantes Distinctę sunt rerum species & diuersitates, quia diuersę sunt & distinctę elementorum adinuicem in cōmixtione proportiones, Est enim asinus diuersus ab homine in specie, quia multo diuersam habuit elementorum in sui compositione proportionem. sic & in cæteris rerum diuersitatibus est inducere, ergo & in mineralibus: Ignota igitur miscibilium proportione qua adipiscit forma & rei perfectio, quomodo & mixtū formare sciemus Sed ignoramus solis, lunæ, vel elemētorum proportionem, ergo & formare ipsa ignorare debemus. Ex his igitur concludunt, Inutilis est ars ista & impossibilis. Similiter etiā aliter arguunt, magisterium nostrum interimentes. Dicunt enim, etsi proportionem elementorum scires, modum autem mixtionis adinuicem eorum ignoras, quoniā in cauernis et mineris et abscōsis locis hæc natura procreat. ergo cum modum mixtionis eorum ignoras, et hoc facere similiter ignoras. Similiter iterum arguunt, Si hoc debite scires in mixtionibus, actione ignorares calorem æquare a gentē, q̃ mediante res ita perficitur, Certam enim habet natura caloris quantitatem, qua metalla in esse deducit, cuius mensuram ignoras. Similiter et alias naturæ causarum differentias agentium ignoras, sine quibus nō posset natura intentum perficere, his ergo ignoratis, & totus similiter agēdi modus huius artis ignorabitur. Præterea etiam rationem in experientia tibi adducunt. Tam diu enim est a viris sapientibus hæc perquisita sciētia, quam si possibile esset ad eā per aliquā viam

peruenirī: iam enim millies compleuissent. Similiter etiam cum philosophi non sint in suis voluminibus ausi eam tradere, nec in eis veritatem reperiamus manifestam: satis per hoc est probabile, hanc scientiam nō esse. Similiter & multi huius mundi principes, thesaurum infinitum & philosophorum copiam habentes, hanc artem adinuenire desiderauerunt: non tamen adhunc preciosissimę artis fructum pertingere potuerūt. Hoc vtiq̃ satis sufficiens est argumētum, q̃ ars sit friuola. Probamentum. Similiter etiam in debilibus mixtionibus specierum sequi naturam non valemus. Asinum enim fingere ignoramus, & cætera similia: quarum mixtiōes sunt debiles, et manifestę quasi sensibus. Quare et multo magis metallorum mixtionem (quæ est fortissima) fingere ignorabimus: quę est etiam nostris sensibus et experientijs occultata penitus. Cuius signū est difficultas elementorum ex ipsis resolutionibus. Similiter etiam non videmus bouem in capram transformari, nec aliquam aliam speciem, in aliam, per aliquod aliud artificiū reduci. Quomodo igitur, cum metalla differant specie, niteris ad inuicem secundum speciem transformare, vt de tali specie talem speciem facias. Absurdum satis hoc nobis videtur, & a veritate dato ex principijs naturalibus semorum. Similiter etiam in millibus annorum natura metalla perficit: quomodo & tu in artificio transmutationis per annorum millia durare potes, cum vix annorum cētum metam pertingere valeas. Si tamen ad hoc vtiq̃ taliter responderes. Quod non potest natura perficere in maximo tēporis spacio, in breui per artificiū nostrum implemus: quoniam artificiū in multis naturæ defectum complet. Dicimus tamen quia & hoc impossibile est, & in metallis specialiter, cum sint substantię subtilissimę: quia temperata decoctione indigent, vt in se ipsis secundum æqualitatem inspissetur humiditas propria, & non fugiat ab eis, et relinquat ipsa omni humiditate priuata, qua concussionem & extensionem suscipiūt. Si igitur per artificium tuum volueris tempus decoctionis naturæ in mineralibus & metallicis corporibus abbreuiare: oportebit per excessum caloris hoc facere: qui non adæquabit, sed potius humiditatem dissoluendo ex eorum corporibus dissipabit & destruet. Solus enī temperatus calor humiditatis est spissatiuus, et mixtiōis perfectiuus, non ignis excedens. Similiter etiam esse & perfectio datur a stellis, tanq̃ primis perficientibus & mouentibus materiam corruptionis & generationis, ad non esse & esse specierum. Hoc autem fit subito, & in instanti, cum peruenit vna stella aut plures ex motibus ad situm determinatū in firmamento, a quo datur perfectionis esse: quia vnaquæq; res ex certo situ stellarum acquirit sibi esse in momento. Et nō est solus vnus situs, immo plures, & sibi inuicem diuersi, quemadmodum ipsorū effectus sunt diuersi.

Et horum diuersitatem & distinctio nem ab inuicem prouocare non possumus, cum nobis sint incogniti et infiniti. Quomodo ergo supplebis defectum in opere tuo, ex ignorantia diuersitatum situum stellarum, ex motu earum. Et tamen si situ vnius aut plurium stellarū certum, quo datur in metallis perfectio scires, nō tamen opus ad intentum tuum perficeres. Non est enim alicuius operis præparatio ad susciplendum formā per artificium in instanti: sed successiua. Ergo operi forma nō dabitur, cum non sit in instanti. Similiter etiā in rebus naturalibus iste est ordo: quoniam facilius est causam destruere, q̄ cōstruere. Sed vix aurū possumus destruere, quomodo igitur & construere præsumimus. Præter has igiur rationes sophisticas, & alias his minus apparentes, credunt hanc artem diuinā interimere. Hæ omnes sunt persuasiōes sophistarum, artem nostram simpliciter fore negantium. Rationes vero eorum qui ex suppositione negāt artem ponam, cum destructionibus illarum in sequentibus. Dehinc vero ad harū interemptiones nunc positarum, transeundū a nobis est: prius ponētibus nobis super has veram intentionem, ad operis complementum.

NARRATIO PRAEueniens: per quā respondetur ad omnia sophismata artem negantiū.

Caput x.

DIcimus itaq; q̄ principia, super quæ actionem suam natura fundat, sunt diuersimodæ compositionis atq; fortissimæ: & sunt sulphur & argentum viuum: vt dicunt quidam philosophorum. Igitur quia diuersissimæ compositiōis, difficillime sunt resolutionis: sed vt fiat inspissatio eorum ad inuicem & indurātio taliter, q̄ fiat in eis concussio et extensio per mallei compulsionem, & nō confractio: non est nisi per hoc, q̄ humidum viscosum in eorum ad inuicem commixtione, soluat per successiuam in minera decoctiōem. Sed regulam tibi tradimus, charissime fili, generalem: quoniam non fit inspissatio alicuius humidi, nisi prius fiat ex humido partium subtilissimarū exalatio, & conseruatio ex humido partiū magis grossarum, si sit humidum in mixtione superās siccum, & vera mixtio sicci & humidi: vt humidum contemperetur a sicco, & siccum ab humido: & fiat hæc substantia vna in suis partibus omnino mera & temperata inter durum & molle, & extensiua in concussione. Sed hoc non fit nisi per diuturnam mixtionem humidi visco si, & subtilis terrei per minima, quousque humidum idem cum sicco, & siccum cum humido fiat. Et huiusmodi subtilis vaporis non fit resolutio subita: immo paulatiua, & in

millibus annorū, & illud ideo, quoniam vniformis est principiorū substātia naturæ, si subito fieret ab eis superflui humidi resolutio, cum non differat humidum a sicco, propter fortem mixtionem quā habent, huius vtiq; rei solueretur humidum cū sicco quasi totum in fumum euanesceret, nec separari posset humidū a sicco in resolutione, propter fortem vnionem quam habent ad inuicem. Huius vtiq; videmus manifestā experientiam in spirituū sublimatione, quoniam cum in eis per sublimationē fiat subita resolutio, nō separat humidū a sicco, nec siccum ab humido, ita quod diuidātur in partes totaliter mixtiones eorū sed tota conscendit eorum substantia aut parum eorum cōponentibus dissoluitur. Resolutio ergo huiusmodi subtilis fumosi successiua et diuturna & æqualis est causa inspissationis metallorum. Hanc quoq; facere nō possumus inspissationem per hunc modum. Ergo in hac sequi naturam nō valemus. Non enim possumus naturam in omnibus proprietatum differentijs actionis imitari. Nostra igit intentio non est, in principijs naturā sequi, nec in proportiōe miscibilium elemētorum, nec in modo mixtionis ad inuicem ipsorum, nec in equatiōe caloris inspissantis. Cum hæc omnia sint a nobis impossibilia & penitus ignota. Restat ergo rationes sophistarū interimere, hanc excellentissimā sciētiam ignorantium negantium.

B

SERMO IN SOlutionibus sophistarum artem negantium.

Caput. xi.

DIxerunt ergo nos proportionem elementorum, & modum mixtionis eorum ad inuicem, etiam equationem caloris metalla inspissatis, causasq; alias multas, & accidentia naturæ actionem consequentia ignorare. Concedimus eis vtiq;, sed nõ propter hoc nostram scientiam diuinam interimunt, quoniam nec scire volumus illa, nec possumus, nec ad opus nostrum possunt peruenire. Sed aliud ad hoc nobis principium assumimus, aliumue generationis metallorum modum, in quibus sequi naturam possumus. Si dixerunt etiam philosophos et prĩcipes huius mundi hanc desiderasse scientiam, & ipsam non inuenisse. Respondemus eos mẽtiri, quoniam & quosdam principes (licet paucos) & maxime antiquos, & sapientes, in nostro tempore repertos, iam ex sui industria hanc constat indagasse scientiam, sed talibus, nec ore, nec scripturis eam tradere voluerunt, cum indigni sint eius. Ergo quia nõ viderunt aliquos hanc scientiam possidere, cecidit supermentes illorum error, vt estiment nullos hanc inuenisse scientiam. Ad hoc etiam si arguant fantastice asserentes impotẽtiam nostram non posse solum in debilibus mixtionibus naturam imitari, sicut in mixtione asini vel bouis. ergo nec in fortibus, detegimus eis errorem suum multipliciter, & quod in arguendi modo non cadat necessitas, qua coartemur artem nostram non esse concedere, quia a simili vel a maiori ad minus suam corroborant fantasiam & errorem, in quibus nõ continetur necessitas, sed contingentia, vt in pluribus. Ostendimus quoq; per aliam viam demonstrando. illos nullam assignare apparentem similitudinem inter debilem mixtionis compositionem animalium & mineralium firmam & fortem. Et hoc ideo, quoniã in animalibus & alijs viuentibus, in quibus compositio est debilis, n õest perficiens solum proportio, nec miscibilia proportionis, nec qualitates miscibilium, nec commixtio quæ sequitur ex illarum actione adinuicem & passione, quæ est ex aggregatione illarum primarum qualitatum, sed est anima secundum opinionem plurium, quæ est ex occultis naturę, sicut ab essentia quita. vel a primo motore, & hoc etiam secundum sententiam plurium dicimus, & huius occultum ignoramus. Ideo hæc talia licet in eis sit debilis mixtio, perficere nescimus, quia perfectiuum, quod est anima, infundere ignoramus.

Per hoc vtiq; patet, quoniam non est defectus ex parte mixtionis, quod nõ perficiamus bouem vel capram, sed ex defectu infusionis animę, quoniam sic debilem et magis debilem, sic fortem & magis fortem compositionem facere, secundum viam & cursum naturalem imitãtes artificium nostrum scimus. In metallis igitur perfectio minor est quam in eis, & versatur illorum perfectio magis circa proportionem et compositionẽ quam circa aliud, ideo cũ in eis minor sit perfectio quam in alijs quę iã narrauimus, liberius ipsa perficere possumus, illa vero nõ. Diuersificat ergo deus altissimus & gloriosus perfectiones abinuicem multiformiter. Nam in quibus compositio, quę est secundũ naturam fuit debilis, in illis maiorem et nobiliorem perfectionẽ posuit, quã quæ est secundum animã. Sed quædam fortioris condidit compositiõis & firmioris, sicut lapides & minerali a, sed in eis posuit minorem perfectionem & ignobiliorem, & quę est ex mixtiõis modo. Patet itaq;, quod nõ est eorum similitudo bona, quoniam non ignoramus bouem vel capram formare ratione compositiõis, sed formę perfectiuę, quoniam perfectio in boue vel in capra nobilior est et magis occultata quam quæ in metallo consistit, Si autem aliter arguant, quoniam non mutatur species in speciem. Dicimus eos mentiri iterum sicut cõsueuerunt sepius, quam verum dicere super his, quoniam & species mutatur in speciem secundum hanc viã, cum indiuiduum speciei vnius in alterius mutatur. Videmus namq; vermem & naturaliter & per artificium naturale in muscam mutari, quæ ab eo differt specie, & vitulum strangulatum in apes. et frumentum in lolium, & canem strãgulatum in vermẽ per ebulationis putrefactionem. Sed hoc non facimus nos. facit autem natura, cui administramus. Similiter & metalla nõ mutamus, sed natura, cui secundum artificium materiam præparamus, quoniam ipsa p se agit, nõ nos, Nos vero administratores illius sumus. Et si per aliam rationẽ taliter arguunt. & suam corroborent sophistice opiniõem. quod in millibus annorum natura metalla perficit, tu in millibus perdurare non potes, Dicimus, quoniam natura super principia sua secundum opinionem antiq;rum philosophorum agens perficit in millibus annorum, sed quia principia illa sequi non valemus, ideoq; siue in millibus annorum siue in pluribus, siue in paucioribus, vel momento hæc natura perficiat, nõ tenet illorum persuasio, Quod autem in principijs imitari naturam non possumus, iam ex precedenti negatiuo sermone satis abbreuiato determinauimus, & completiore sermone in subsequentibus demonstrabimus. Secundum tamen opinionem aliquorum euidentium & perspicacium, intentum suum subito natura perficit. scilicet vna die vel breuiori tempore. Etsi hoc verum sit, non tamen valemus in principijs naturam imitari, quod manifestius ostensione sufficiẽte probauimus, residuum tamẽ huius

questionis confitemur, quoniam totum verum concedimus esse. Et si dicant, quod a situ vnius vel plurium stellarum datur mettallis perfectio, quam ignoramus: Dicimus hunc situm nos scire nō oportere, quoniam non est species generabiliū & corruptibilium, quin ex indiuiduis eius alicuius fiat generatio & corruptio omni die, per quod patet vtiq; situm stellarum esse omni die perfectiuum cuiuslibet speciei indiuiduorum & corruptiuum, Non igitur necessarium est stellarum situm expectare, esset tamen vtile, sed sufficit solum naturę disponere, vt & ipsa, quæ sagax ē, disponat sitibus conuenientibus, mobiliū corporum: Non enim potest natura perficere sine motu & situ mobilium Vnde si naturę artificium disposueris, & consideraueris, quecunq; ex cōtingentibus huius magisterij fuerint debite, perficietur sub debito situ per naturam sibi conuenientem absq; cōsideratiōe illius. Cum enim videmus vermem ex cane vel alio animali putrescibili deductum in esse, non consideramus immediate situm stellarum sed dispositiones aeris circumstantis & alias causas putrefactiōis perfectiuas, prēter illum. Et ex tali consideratione sufficientes sumus, vermes secūdum naturam in esse producere. Natura enim sibi inuenit conuenientem situm. licet a nobis ignoretur, Et si dicant perfectionem in instanti dari, & preparationem nostram non in instāti fieri, & concludunt ex hoc, non perficietur per artificium, ergo nec ars. Dicimus capita illorū vacua fore ratione humana, & magis bestijs quā viris assimilari. Concludunt enim ex premissis, nulla se habentibus habitudine ad id quod illatum est. Tantū ergo tenet hæc argumentatio. Asinus currit, ergo tu es capra, quantū & sua Et hoc ideo, quoniam etsi nōfiat præparatio in instanti, non prohibetur tamē hoc, quod forma vel perfectio nō possit præparato dari in instanti. Nō enī preparatio est perfectio, sed habilitatio ad suscipiēdam formam. Sed si dicant etiam, quod facilius est, res naturales destruere, quam construere illas per artificium, & vix aurū possumus destruere, & cōludant, impossibile esse, construere illud. Respōdemus eis taliter, quoniam non condudūt de necessitate, qua coartemur aurum non posse cōstrui credere: Nam cū difficulter destruitur, difficilius cōstruitur, non autem impossibile est, illud posse construi, huius autem assignamus causam, quia fortem habuit compositionem, ideoq; difficiliorē habuit resolutionem, ideoq; difficulter destruit. Et hoc est, quod facit eos opinari, īpossibile esse illius cōstructionem, quia destructionem artificialem ex cursu naturæ ignorant. Attētauerunt forte, quod sit fortis compositionis, sed quantę fortitudinis compositionis sit, non attentauerunt. Sufficienter itaq; tibi charissime filij sophistarum fantasias attulimus. Restat ergo exquo te attentum promissione fecimus secundum viam promissiōis, ad ea venire determināda quæ sunt principia de intentione naturæ, quorum essentiam nos oportet disputare sufficientius in insequētibus. Post illam vero determinationem etiā de ipsis sermonē faciemus, q̄ sunt principia nostri magisterij. In prima tamen traditione singularem de vnoquoq; prīcipiorum faciemus sermonem. in sequenti vero vniuersalem. Ex nunc vero ad presens ratiōes negantiū a datis, & ipsarum interemptiones imprimis afferamus.

SERMO VNIVERSALIS in rationibus sophistarum, artem ex suppositione negantiū:

Caput. xij.

Hanc itaq; artem supponētes, multiplices ex intētione diuersa fore cōperimus Alii quidē in spiritibus. Alij vero in corporibus. Alij in salibus & aluminibus nitris & boracibus: Alij vero in omnibus rebus vegetabilibus hanc inueniri artē & magisterium affirmant. Ex his autem omnibus hi quidem secundum partem bene, & secundum partē male, hi vero secundum totum male hoc diuinum magisterium estimātes tradiderunt illud posteris. Ex ipso tū autem errorum multiplicitatibus veritatem nos collegisse, difficilis & laboriosę cautelę cōiectura longaq; & diutedīosa experientia, multorum sumptuum interpositione contingit, & illorum error per nostrę mentis dispositionem & rationem sepissime militauit, & desperationē adduxit. blasphemati sint ergo in eternū, quia blasphemias posteris reliquerunt, ex errore suo super philosophantes perfuderunt, & non veritatem, sed diabolicam instigationem potius post mortes eorum dimiserūt. Et ego blasphemandus sim, nisi errores illorum corrigam & veritatem tradam in hac scientia, prout melius exigit hæc ars. Hoc enim magisteriū occulto sermone non indiget, nec manifesto penitus. Tradimus igitur eam sermone tali, quem latere prudentes non accidet, hic autem mediocribus profundissimus erit, fatuis autem terminos inreserabiliter concludet in hac vna & eadem nostra traditione. Redeuntes igitur ad propositum, dicimus qui in spiritibus eam esse ponunt, diuersos multipliciter. Alij quidem ex argento viuo. Alij autem ex sulphure & huic affini arsenico lapidem philosophorum perquiri asserunt necesse esse. Et ab his quidam ex marchesita, quidam ex tutia & magnesia & ex sale amoniaco quidam. Qui vero in corporibus, alij quidā in plūbo: alij in quolibet aliorum corporū esse dicunt. alij vtiq; in vitro, et quidam in gemmis, & alij in diuersitatibus salium & aluminum & nitrorum & boracium. & alii in omni genere rerum vegetabilium. Et illorum vnicuiq; supponēti alius est aduersarius, secundū suam suppositionē.

Et his aduersans credit arti simplici-
ter aduersari. Et secundum plurimū
vtraq; secta rationibus est vacua.

SERMO DE VE-
getabilibus per suppo-
sitionem in sul-
phure.

Caput. xiij.

QVidam igitur in sul
phure supponentes
eam inuenire, in sul-
phure laborem im-
penderunt, & igno-
rantes eius prepara-
tionis perfectionem
ipsam preparationem diminutam re
liquerunt. Crediderunt enim solam
mundatiōem & purificationem pre-
parationem perfectionis fore, hoc au
tem per sublimationem fit, ideoq; ad
ductum est intentioni eorum vt exi-
stiment quod sola sublimatio in sul-
phure, sit perfectio preparationis in
ipso, & similiter in suo compari, vi-
delicet in arsenico autumantes indux
erunt. Venientes igitur ad proiectio-
nem que est ad intentionem alteratio
nis, viderunt illud aduri, & euanesce
re, & non in corporibus longam mo
ram trahere, & corpora relīqui ab eis
magis immunda quam prius fue-
runt sine proiectione illius, quia ergo
viderunt hanc delusionem in operis
sui complemento & longissimis fuit
temporibus reuolutū in illorū pecto-
ribus, ex solo sulphure hanc scientiam
reperiri, & cum in illo nō inuenissent
arguunt, non posse in alio hanc inue
niri, quare cum nec in hoc nec in alio
inueniatur, arguunt nusquam inue-
niri.

SERMO DERE-
sponsione præ
dictorum.

Caput. xiiij.

R

Espōdemus eis
itaq; breuiter,
& dicimus eos
in hac parū itel
ligere & mini-
me sapere, quia
supponunt solū
sulphur esse materiam nostram. & si
vera hæc esset suppositio, tamē in mo
do vtiq; præparationis decipiuntur,
quia solam sublimationem credunt
sufficientem esse. Est enim tanquam
puer ex principio natiuitatis sue vs-
que ad senectutem in domo cōclusus
non putans mundi latitudinem extē
di vltra suę domus latitudinem vel
vltra quam oculo possit conspicere.
Non enim hi in multis lapidibus la
borem suum adhibuerunt, nō igitur
potuerunt sentire ex quo materia no-

stra eliciat, & ex quo non, ex quo ma-
nus suas etiam a laborum copia excu
sauerūt, quis ergo laborum perfecti-
uus sit vel nō, merito ignorare debue
runt. Sed quare fuerit opus illorum
diminutum, dicimus quia adurenti-
am in sulphure dimiserunt & fugam
que non solum non perficiūt, verum
etiam dissipant & destruunt.

SERMO DENE-
gantibus artem ex
suppositione il-
lius in arse
nico.

Caput. xv.

A

Lij vero in ar-
senico in eodē
& suo compari
hunc lapidem ī
ueniri existimā
tes necesse esse
& profundius
ad operis con-
summationem
attendentes, nō
solum per sublimationem mundaue
runt adurentem sulphureitatem. Ve-
rum etiam remouere conati sunt ter-
restreitatem, relicta in illo fuga, ad q̄-
rum proiectionem similiter delusio
superuenit, quia non adhesit stabili-
ter in hisipsis corporibus, sed sucessi-
ue aut paulatim euanuit, relicto ta-
li corpore in priori sua dispositione.
Qui & similiter arguerunt interimē
tes vt primi, et eisdem vt primis respō
dentes artem affirmamus, & eam sci-
mus esse, quia vidimus & veritatem
tetigimus.

SERMO PARTICV
laris De Negantibus
ex suppositione in
sulphure per
admixtio-
nem vlte
riorem
illi-
us.

Caput. xvi.

A

Lij quidam p-
fundius in ipso
viderunt, mun
dauerunt illud
& fugam et adu
stionem abstu-
lerunt, & factū
est eis fixum &
terreum, nullam dans ignis calore fu
sionem bonam, sed solam vitrificato-
riam, & ideo non potuerunt in pro-
iectione corporibus permisceri, ideo-
q; arguunt vt primi, & eisdem respō
demus sicut primis, quia opus dimi-
nutū dimiserūt, nec illud cōplere sci
uerūt, Ingressionē enī quē pfectio-
num, vltima inq̄rere ingnorauerunt.

In omnibus ſimiliter ſpiritibus aliis eſt idem modus præparationis, niſi quod in argento viuo & tutiis excuſamur a maiori labore qui eſt ex remotione aduſtiõis, hæc enim ſulphureitatem aduſtibilem et inflammabilem non habent, ſed ſolam fugam. Magneſię vero & marcheſitę omne genus ſulphureitatem habent, plus marcheſita, minus uero magneſia, fugam tamen omnes habẽt, plus ar. vi. & ſal amoniacum, minus vero ſulphur, adhuc vero et minus compar illius & amoniacum ſal, quarto vero adhuc minus marcheſita. quinto vero & magneſia minus illa, ſexto vero & vltimo minime omnium tutia. Vtercꝫ fuga participãs eſt, alia tamẽ plus, alia vero minus, & ideo ꝓpter illorum fugã quibuſdam experimẽtatoribus ſupuenit deluſio vehemẽs in illorum operationibus ꝓparationũ, & ipſorum proiectionibus ſimiliter. Ideocꝫ & ipſi arguunt & interimunt vt in ſulphure ſupponentes, & eiſdem vt in ſulphure ſuppo-nentibus reſpondemus.

SERMO DE NEGANTIBUS ARTEM PER SUPPOSITIONEM ILLIUS IN ADMINISTRATIÕE OMNIŨ SPIRITUUM CUM CORPORIBUS.

Caput. xvii.

SVnt & alij nitentes ſeſe in experientiis ſpiritus in corporibus figere, nulla alia præparatione huic ꝓueniente, ſed eiſdem deluſio ſimiliter timorẽ angariãs attulit & deſperationem, & coacti ſunt ex ea non eſſe hanc ſcientiam credere & contra ipſã arguere. Eſt enim turbationis illorũ cauſa ac credulitatis hic, quoniam in fuſione corporum ſpiritus illa dimittent, nec eis adherent. ĩmo aſperitatem ignis aufugiunt, permanentibus ĩ ea ſolis corporibus, quoniam preſſuram impietatis ignis illi compati propter fugam non poſſunt, quæ ab eis non eſt ablata. Accidit ſimiliter & quandocꝫ deluſio, quia & ſecum corpora ignem effugiunt, & hoc eſt, cum non fixi ſpiritus corporum profundo inſeperabiliter adheſerunt, quoniam volatilis ſumma, ſummam fixi ſuperat. Vnde & ſimiliter vt primi arguunt. & ſimiliter vt primis eis reſpondemus. Tota ergo illorum reprobatio hæc eſt: Si corpora filii doctrinæ vultis conuertere, tunc ſi per aliquam materiam fieri hoc poſſibile ſit. per ſpiritus ipſos vticꝫ fieri neceſſe eſt,

ſed ipſos non fixos corporibus vtiliter adherere non eſt poſſibile, ĩmo fugiunt et immunda relinquũt illa, ipſos aũt fixos nõ eſt poſſibile ingredi cum terra facti ſint, quę nõ funditur & cum incluſi corporibus fixi aparẽt non tamen ſunt, aut ab eis recedunt ipſis manentibus, aut ambo ſimul cõfugiunt. Cum in magis materia affini nullis modis hanc artem inuenire ſit poſſibile, in magis ergo remota non inuenitur, ergo nuſcꝫ. reſponſio vticꝫ noſtra hæc eſt, quoniam quod ſcibile circa hoc eſt, non totum ſciunt, ideo nec operatum ex eo non inuenitur, conſequentis igitur vitium per inſufficientiam ponunt eorum robur.

SERMO VNIVERSALIS DE NEGANTIBUS ARTEM EX ILLIUS SUPPOSITIÕE IN CORPORIBUS:

Caput. xviij.

QVidam attamen poſuerũt in corporibus illam. Cum tamen ad opus peruenerũt, illuſi ſũt vt exiſtimãtes ſtagnum vtruncꝫ liuidum, ſcilicet plũbum & albũ albedine non pura multum naturæ ſolis & lunæ aſſimilari et approximare, liuidium quidẽ multum ſoli, lunæ vero parum, album vero lunę multum, ſoli vero parum.

SERMO PARTICULARIS DE NEGANTIBUS ARTEM EX ILLIUS SUPPOSITIONE IN STAGNO.

Caput. xix.

A propter horũ aliqui autumantes ſtagnum ſeu Iouẽ multum lunæ aſſimilari, in ſtridore mollicie & liquefactiõis velocitate ſolum modo differentem, credentes ex ſuperfluitate ſuę humiditatis liquefactiũ eſſe facile, & molle ſimiliter. ex ſubſtãtia vero fugitiua ar. vi. in illo intercidente partes ſtridorem poſſidere, expoſuerunt illum igni, & calcinãtes ipſum tenuerunt in igne quẽ potuit tollerare quouſcꝫ album factum eſt ĩ calce ſua, quem poſtea volentes reducere non potuerunt, ſed eſtimauerunt impoſſibile fore. Et horum aliqui reduxerunt ex illo aliquid, et ſtridorem vt prius & mollitiem in illo inuenerunt, atcꝫ liquefactionis velocitatem.

Ideo que crediderunt hoc impoſſibile per viam hanc, & adducti ſunt in incredulitatem, vt putarent artem induratiõis illius inuenirі nõ poſſe.

Horum vero aliqui calcinauerunt, et reduxerunt, & iterum scoriam illius subtrahendo cum maioris ignis expressione calcinauerunt & reduxerũt et sic sepe reiterantes opus ad illũ, viderunt iam illum induratum atq; sine stridore: quia ergo velocitatem liquefactionis non omnino remouerunt, errauit mens illorum, & existimauerunt ad illud non posse peruenirí.

Horum itaque & alij volentes eidem duritiem & retardationẽ liquefactionis cum administratione durorum corporum præstare, in delusionem ceciderunt vt frãgeret illis quodcunq; durorũ corporum admixtum ei fuerit, nec iuuit in hoc eos vlla præparatio. Ideoq; cum nec duris nec igne illum præparare potuerunt: excusauerunt se de longa mora inuentionis artis, quia eam impossibilem dixerunt & crediderunt, per hoc & contra artẽ arguentes instanter posuerunt illam non esse. Ex hoc & ab his addentes multa medicamina, viderũt illa nullam immutationem facientia nec ei conuenientia, sed potius corrumpentia, & contra illorum propositum agentia, & ideo libros abiecerunt, & capita retorserunt & artem esse friuolã dixerunt. Quibus obuiantes respondemus responsione prima.

SERMO DE NEGANTIBUS ARTEM EX ILLIUS SUPPOSITIONE IN PLUMBO.

Caput. xx.

SVndem est in plumbo reperiri illusionis modum, solo adiecto, quod corpora non frangit, & quod citius redit a calce sua quam iupiter, liuiditatem attamẽ suã remouere non possunt quia ignorant, ideo per illud dealbare non possunt dealbatione bona, nec per suam fantasiam potuerunt illud stabilibus corporibus stabiliter associare. quin contigat illud per fortem ignis expressionem recedere a cõmixto. Et illud quod maxime decipit illos in huius preparatione supponentes in nullo posse scientiam inueniri, nisi ĩ ipso qui post duas reductiones a calce sua nullam duriciem suscipit, sed maiorem potius molliciem quam prius habuerat, et ĩ alijs similiter nõ viderunt illud emendari differentijs, Et ideo cum in ipso putantes propinquius & melius inuenire, & non inuenerunt, coguntur per hoc credere et argumentari, scientiam nõ esse, sed delusionẽ, & ideo peccant hi vt priores.

SERMO DE NEGANTIBUS ARTEM EX ILLIUS SUPPOSITIONE IN COMMIXTIONE DURORUM CUM MOLLIBUS.

Caput. xxi.

A Lij vero componentes dura cum duris, & mollia cum mollibus, propter conuenientiã voluerunt corpora a sese inuicẽ trãsmutari & trãsmutare, & illud non potuerunt, propter suam ignorantiam, vt permiscẽtes solem uel lunam cum venere vel aliõ quocũq; metallorum, non transmutant illa in solem vel lunam trãsmutatione firma, quin expediat ignis expressiõe forti vnumquodq; illorum a commixtione separari, & cõburi, vel ad priorem sui naturam redire. Quædam vero ex eis plus durãt in commixtiõe, quedam vero minus vt a nobis sufficiẽter determinatum est. Hæ itaq; delusiones superuenientes propter ignorantiam, faciunt hos tales de hac diffidere artẽ, & illam arguere non esse.

SERMO PARTICVLARIS DE NEGANTIBUS ARTEM EX SUPPOSITIONE PER VLTERIOREM ADMINISTRATIONEM DURORŨ CŨ MOLLIBUS.

Caput xxij.

A Lij intimius & profũdius super hoc inquirentes, cogitauerunt & ingeniati sunt, & viã voluerunt inuenire, vt dura mollibus vnita, ea subtiliter indurarẽt, & perfecta imperfectis ad perfectionẽ reducerent, & generaliter a seinuicem trãsmutarentur & transmutarẽt trãsmutatione firma. Et ideo voluerunt similitudinem & affinitatem illorũ inuenire, tum quidem per medicinas tum vero per ignis administrationem attenuando grossa, sicut venerem & martẽ, & inspissando subtilia, sicut est iupiter, & similia sibi. Et aliqui eorum credentes hanc administrationẽ perficere, delusi sunt in commixtione horum durorum corporum, vel quia frangibile fecerunt omnino vel omnino nimis molle nõ alteratum a duro, vel nimis durum non alteratum a molli. Et sic conuenientiam non inuenerunt, & ideo artem esse negauerũt.

SERMO DE NEGANTIBUS ARTẼ PER SUPPOSITIONEM ILLIUS IN VLTIMA DURORUM CŨ MOLLIBUS ADMINISTRATIONE.

Caput. xxiij.

LII vero adhuc & profundius inspicientes, alterare voluerunt corpora cum animarum suarũ extractiõe, & cũ extracta anima omnia alterare similiter. Et ad id non potuit eorũ experientia peruenire, sed delusi fuerũt de intentione sua, per hoc estimãtes artem non posse inueniri. Alij vero solo igne ipsa perficere conantes delusi in opiniõe sua fuerũt, quia ad illud peruenire nescierunt. Et hi eam ex hoc non esse putauerunt. Quibus omnibus obuiamus vt primis.

SERMO DE NEGANtibus artem ex suppositione in gemmis & vitro, & similibus.

Caput. xxiiij.

QVi vero inuitro & gemis illam posuerunt experti sunt, per vitrum & gemmas ī corporibus alterationes fieri non posse, quia non alterat quod nō ingreditur, & nec vitrum quidē nec gemmæ ingrediuntur, ideoq; non alterāt. Sed & si conati sunt vitrum secum vnire, cum tamen vix hoc possit non tamen propositum habent, quoniam vitrum ex corporibus faciunt. & ꝓpter hoc estimant hūc errorem super totam artem cadere, & sic eam arguunt non esse, Quibus respondemus, eos operari in non debita materia, ideoq; indebite terminantes, non possunt hanc ex eorum erroribus interimere.

SERMO DE NEGANtibus artem ex illius suppositione in salibus & aluminibus.

Caput. xxv.

SVnt et alij supponentes eam artem inueniri in salibus & aluminibus nitris & boracibus, possūt quidem in his experiri, sed eam inuenire minime putamus in eis. Ideoq; si post suam experientiam paucam vtilitatem transmutationis inuenierunt, scz soluendo coagulādo & assando, tamen non interimant hanc artē diuinam, cum necessaria sit & scita. Possibile est tamen in his omnibus aliquam alterationē inueniri, sed remota est valde & maxime laboriosa. Alij vero et in alijs crescentibus omnibus supponentes, magis laboriosa fore probat, ideoq; etiam ī omnibus vegetabilibus ponūt, possibile quidē ponunt, sed nō eis, quoniam potius deficerent ī laboreq; laboratum perfici sit possibile, ideoq; si tales artē nō inueniunt suis laboribus, artem nullis laboribus inueniri posse argumentari non licet. Omnes autem prius dicti errantes vnam materiam suam posuerunt, & nullam aliam suppo-suerunt præter illam, Et hi quidem iam redarguti sunt omnes. Alij vero multi, et quasi infiniti, harum rerum omnium compositionem aut quarūdam sub diuersa proportione facientes ignoranter & inscienter incedunt & error illorum in infinitum extenditur, quoniā infinita est diuersitas ꝓportionis rerum miscibilium, & infinita est diuersitas numeri rerum miscibilium, & in his ambabus infinitatibus infinite attigit errare, aliquādo ex superabundātia, aliquando ex

diminutione, & his impossibilis est correcttio. Sed nos quidem longitudini & prolixitati sermonum parcentes, super infinitis insistere nolumus quoniam scientiam vniuersalem tradimus breuibus locutionibus, qua euidenter infinitatem sutorum errorum emendare poterunt & illos corrigere. Nunc vero prius naturalia prīcipia disseramus secundum eorū causas, vt ex principio te attentum fecimus & immemoratione illorum.

SERMO VNIVERSALis in principijs naturalibus corporum secundum antiquorum opinionē.

Caput xxvi.

INnuimus ergo tibi secundum antiquorū opinionem, qui fuerunt de secta nostra artem imitantium, quod prīcipia naturalia in operenaturæ sunt spiritus fetēs. .i. sulphur, & aqua viua, quam et siccā aquam nominari concedimus. Spiritum autem fetentē diuisimus, est enī albus in occulto, & rubeus & niger, vterq; in magisterio huius operis. In manifesto autem, vterq; tendēs ad rubedinē. Dicimus igitur sermone breui, nec non & similiter cōpleto & sufficienti generationē vniuscuiusq; istorum, & modum similiter generationis. Expedit igitur nos ampliare sermonem nostrum & dilatare, & singulum capitulum de singulo naturali principio tradere. In genere tamen dicimus, quod vnumquodq; ipsorum est fortissimę compositionis, & vniformis substantiæ, & illud ideo, quoniam in eis minimę partes terrę taliter partibus aereis aqueis et igneis sūt vnitę, vt nulla ipsarum alteram in resolutione possit dimittere, imo quę libet cum qualibet resoluitur, ꝓpter fortem vnionem quam habuerūt ad inuicem per minima. .i. paulatī a calore in mineralibus equali terrę visceribus conculcato & æquato secundum debitum cursum naturæ, ad exigentiam illorum essentiæ, secundū opinionem quorundam antiquorum philosophorum.

SERMO VNIVERSALis in principijs naturalibus secundum opinionem auctoris.

Caput. xxvij.

ALij autem aliter dixerunt, q̄ niam principium nō fuit ar. vi. ī natura sua sed alteratum & conuersum in terram sicā, & sulphur similiter alteratum & in terram mutatum. Vnde dixerunt quod principium fuit aliud q̄ spiritus fetēs & spiritus fugitiuus ī intentiōe naturæ. Et ratio qua mo-

ti sunt, fuit, quoniam non inueniunt in mineris argenteis, vel aliorum metallorum aliquid quod sit ar. vi. in natura sua, & aliquid quod sit sulphur similiter, immo per se inueniunt vnũ quodq; illorum separatum in ppria sua minera in sua natura. Et similiter per aliam rationem hoc quod affirmant. Non est transitus a contrario in contrarium nisi per dispositionem mediam. Ergo cum sic sit, coguntur confiteri & credere, quod non sit trãsitus a mollitie ar. vi. ad duritiem alicuius metallorũ, nisi per dispositionem, quæ est inter duritiem & mollitiem illorum, sed in mineris non inueniunt aliquid in quo saluetur hæc media dispositio, ideo hac ratione cõpelluntur credere ar. vi. & sulphur in sui natura non esse principium de intentione suæ naturæ, imo aliud quod sequitur ex illorum essentiarum alteratione in radice naturę ad terreã substãtiam. Et est iste modus, quoniam prius vnumquodq; eorum conuertitur ad terream naturam, & ex his ambabus terreis naturis resoluit fumus tenuissimus a calore multiplicato in viscere terræ, & hic duplex fumus est. Materia metallorum immediata, hic fumus cum a calore temperato minerę decoctus erit, & cõuertitur in naturam cuiusdam terrę, ideoq; fixionem quandam suscipit, quam dum fluẽs aqua per viscera minerę & terræ spõgiositatem dissoluit, & ei vniformiter vnitur vnione naturali & firma, ideoq; sic dixerunt sic opinãtes quod aqua fluens permeatus terræ inuenit substantiam dissolubilem ex substãtia terræ in visceribus illius & illam soluit, & vniformiter secum vnitur, quousq; & substantia terræ in visceribus dissoluta & aqua fluens dissoluens, vnum fuerint vnione naturali, & ad talem mixtionem veniunt omnia elementa secundum debitam naturalem proportionem, & miscentur per minima, quousq; faciant vniformem mixtionem. Et hæc mixtio per successiuam decoctionem in minera inspissatur & induratur & fit metallum. Et hi quidem sunt affines veritati, non tamen veritatem concinunt puram.

SERMO PARTICVlaris in corporum principijs naturalibus.

Caput xxviij

Sam sermone vniuersali determinauimus de metallorum principijs naturalibus. Restat igitur vt nũc ponamus vniuscuiusq; principij capitulum. Cum ergo tria sint, sulphur, arsenicum & argentum viuum. Primo asscribemus capitulũ de sulphure. Secũdo de arsenico. Tertio de ar. vi. deinde vniuscuiusq; metallorum, qui sunt effectus eorum. Deĩde ponemus capitulũ determinatum, secundũ quod ẽ ex opere naturæ Dehinc ad ea quæ huius magisterij sunt fundamenta & illorum operationes transeundo, horum omnium causas assignantes.

SERMO SINGVlaris in principio quod est sulphur,

Caput. xxix,

Dicimus igitur q; sulphur est pĩguedo terræ in minera terręq; temperatã decoctionem inspissata, quousq; induretur et sic fiat, & cum indurata fuerit, sulphur vocatur. Habet si quidem sulphur fortissimam cõpositionem, & est vniformis substãtiæ in suis partibus omnino mera, quia homogeneum est. ideoq; non auferetur eius oleum ab ipso per distillationem, sicut ab alijs rebus oleum habẽtibus. Qui ergo querunt ipsum calcinare non perdendo de illius substãtia aliquid, de quo sit curandum, in vanum laborant, quoniam nõ calcinatur nisi per magnam industriam, & multum de illius substantia dissipãdo ex centum enim partibus vix tibi tres sufficienter reseruans, Post calcinationem figi similiter non potest nisi calcinetur prius, commisceri attamẽ & aliquantulum illius fuga retardari & illius potest adustio reprimi, & cum commixto facilius calcinaẽ. Qui ergo querit ex eo opus elicere, illud p se præparando non eliciat, quoniam cum mixto perficitur, & sine illo protelatur magisterium vsq; ad desperationem. Et cum suo compari fit tictura, & dat pondus completum vnicuiq; metallorum, & ipsam a feditate depurat & illustrat, & perficitur cũ magisterio, sine quo nihil horum prestat sed potius corrũpit & denigrat, non igit sine magisterio ipso vtaris. Qui etiam in præparatione ipsum cõmiscere & amicari corporibus nouerit, sciet vnum de secretis naturæ maximum, & viam perfectionis vnam, cũ multæ sint viæ ad vnum effectum et vnum intentum. Et quodcunq; corpus ex ipso calcinatur, acquirit pondus sine dubio. Aes quoq; assumit ex eo solis effigiem. Mercurio quoq; associatur, & per sublimationẽ fit vsifur. Calcinantur denique omnia corpora ex eo facile preter sol & iupiter. Sol vero difficillime. Et non coagulatur ar. vi, ex eo in solem vel lunã in quibus sit vtilitas per artificiũ debile, sicut philosophorum quidã fatui putauerunt. Et ita dicimus quod quæcunq; corpora minus habent de humiditate, facilius per sulphur calcinantur q; quæ multam. Per deum altissimum, ipsum illuminat omne corpus, quoniam est alumen & tinctura. Difficillime quoq; soluitur, quoniam non habet partes salsuginosas, sed oleagineas, quæ nõ facile in aquã soluuntur. Quæ autem facile vel difficile soluuntur in aquam, in capitulo solutionis monstrabimus satis aperte: Sublimatur vero, quia spiritus est Et si commiscetur veneri et adunatur secum, fit mirabile violaceum. Cum mercurio quoq; miscetur similiter, & fit ex eis per decoctionem cœlestinus color & delectabilis. Nõ putet quis

quod sulphur per se opus compleat al chimię, non enim esset hoc nisi vanũ credere, hoc autem satis lucide probabimus in sequentibus, Eligitur autẽ crassum & lucidũ. Et de sulphure hęc dicta sufficiant.

SERMO IN PRINCIPIO quod est arsenicum.

Caput xxx.

Estat nos de arsenico terminare ad presens Dicimus igitur quoniam est de subtilima materia & simile cum sulphure, iccirco nõ oportet illud aliter diffinirij sulphur. in hoc autem diuersificatur a sulphure, quia est albedinis tinctura de facili, rubedinis autem difficillime, sulphur vero rubedinis de facili, albedinis autem difficillime. Est autem sulphuris & arsenici duplex genus, citrinum quoq; & rubeum, quæ sunt huic arti vtilia, reliqua autẽ multa genera non. Figitur autem arsenicum sicut sulphur. Vtriusq; vero sublimatio ex metallorum calcibus melior est. Non sunt autem sulphur & arsenicum materia perfectiua huius operis. Non enim completa sunt ad perfectionem, habẽt autem adminiculũ perfectionis in casu. Eligitur autem lucidum & squamosum & scissibile.

SERMO IN PRINCIPIO quod est argentum viuum.

Caput. xxxi.

ARgẽtum quippe viuũ, qd etiã mercurius appellatur antiquorum vsu, est aq; viscosa in visceribus terræ, substantiæ subtilis albe terrę per calorem temperatissimum vnita totali vnione per minima, quousq; humidũ cõtemperetur a sicco et siccum ab humido equaliter. Ideoq; fugit super faciem planam de facili, propter suae aq; humiditatem. Non autem adheret, viscosam licet habeat humiditatem, propter siccitatem illius, quę illam cõtemperat, & non adherere permittit. Est etiam (vt quidam dicũt) materia metallorum cum sulphure. Adheret quoq; tribus mineralibus de facili, saturno videlicet & soli & ioui, & lunę magis difficulter. Veneri vero difficilius q̃ lunę. Marti autẽ nullo modo, nisi per artificium. Ex hoc vtiq; maximũ elicias secretum. Est enim amicabilis & metallis placabilis, et medium coniungendi tincturas. & non submergitur aliquid in ar. vi. nisi sol Soluuntur tamen iupiter et saturnus luna & venus ab eo & cõmiscentur, & sine ipso aliquod metallorũ deaurari nõ potest. Figituret est tinctura rubedinis exuberãtissimę, refectiõis et fulgidi splẽdoris, et nõ recedit a cõmixto, donec ẽ in natura sua. Non est tamẽ medicina nostra in natura sua sed iuuare quandoq; potest similiter in casu.

SERMO GENERALIS De effectibus naturæ quę sunt corpora metallica.

Caput. xxxij.

DIcemus de metallicis corporibus, quę sunt effectus eorũ naturę principiorum. Sunt autem sex i numero. Aurum. Argentum. Plumbum Stagnum. Es. Ferrum Dicimus igitur quoniam metallum est corpus minerale fusibile, sub malleo ex omni dimensione extendibile Est autem metallum (vt dicimus) dẽsę substãtiæ, et fortissimę compositionis et firmę. Habent autem affinitatem magnam metalla adinuicem, nõ tamen perfectum diminutum perficit per eius commixtionem. Si enim aurum cum plumbo admisceatur fusione, non fit ex hoc plumbo aurum, sed euanescit plumbum ab admixtione, et aduritur, Aurum autem in examinatione remanet. Similiter in reliquis inducendo cadit secundum communem cursum, secundum vero nostrum magisterium perfectum imperfectum adiuuat, & imperfectũ in nostro magisterio per se pficitur sine administratione alicuius rei extraneæ, et imperfectum hoc eodem magisterio perficitur. Et per deum se inuicem alterant & alterantur, & se inuicem perficiunt & perficiuntur, & per se tantũ vnumquodq; perficitur, sine alicuius adminiculo.

SERMO PARTICULARIS in Sole.

Caput. xxxij.

Attulimus tibi in generali capitulo summam de intentionibus metallorum, specialem tibi tamẽ faciemus de vnoquoquę sermonem. Et primo de auro dicamus

Dicimus ergo quoniam aurũ est corpus metallicum citrinũ, ponderosum fulgidum equaliter in ventre terrę digestum, aqua minerali diutissime lauatum, sub malleo extendibile, fusibile, examinationem cinericij & cementi tollerãs. Ex hoc vtiq; elicias, quod aliquod non est aurũ, nisi causas diffinitionis & differentias omnes habeat auri. Quicquid tamen metallum radicitus citrinat, & ad equalitatem perducit & mundat, ex omni genere metallorum aurum facit, Ideoq; per opus naturæ ppendimus, & artificio æs in aurum mutari posse. Vidimus nanq; in mineris eris, a quibus emanabat aqua, secũ adducens eris squamas tenuissimas. Ipsasq; diuturno et continuo lapsu lauit & mũdauit. Deinde vero a qua cessante fluere, vidimus eũ sicca arena has squamas per trienium in solis calore excoqui, inter quas est inuentum aurum verissimũ Estimauimus itaq; per aquæ beneficium illas mundatas fuisse, per solis autem calorẽ i arenę siccitate æqualiter digestũ, et ad equalitatẽ peuenisse.

Imitantes autem naturam cum possi
mus similiter alteramus, non tamen
in hoc sequi naturam valemus, Au
rum quoq; est preciosius metallorũ,
et est tinctura rubedinis, quia tingit
et transformat omne corpus. Calcina
tur autem et soluitur sine vtilitate, et
est medicina lætificans, et in iuuentu
te corpus conseruans. Frangitur facil
lime cum mercurio, & odore plumbi
teritur. Nõ est autem in actu aliquid
quod magis in substantia sibi conue
niat, cũ iupiter et luna. In pondere au
tem & surditate et putrescibilitate sa
turnus, in colore autem venus, in po
tentia quidem magis venus, deinde
luna, deinde iupiter, et deinde satur
nus, vltimo vero mars. Et hoc est vnũ
de secretis naturæ. Cum ipso simili
ter commiscentur spiritus, et figũtur
per ipsum maximo ingenio, quod nõ
peruenit ad artificẽ duræ ceruicis et
pectoris.

SERMO
in luna.

Caput. xxxiiij.

SOlis itaq; capitulo pre
misso, dicamus sermo
nẽ nostrũ in luna, cõmu
ni vocabulo argẽto. Di
cimus quoniam argen
tum est corpus metallicũ
albũ albedine pura, mũ
dum, durum, sonãs, per
durans in cinericio, sub malleo exten
dibile ignibile fusibile. Est itaq; albe
dinis tinctura & indurat iouem per
artificium, & conuertit ad se, & com
miscetur soli, & nõ frangit, sed in ex
aminatione sine artificio secum nõ p
seuerat. Qui nouit ipsum magis sub
tiliare, & post subtiliationem inspissa
re & figere secum associatum, cum eo
manet in pugna, & ipsum non dimit
tit penitus. Positum super fumũ acu
torum, sicut aceti salis amoniaci & a
grestæ, fit celestinus color mirabilis.
Et est nobile corpus, sed diminutum
a nobilitate auri, & inuenitur eius mi
nera determinata, & aliquotiens ha
bet confusam mineram cum alijs cor
poribus, & illud non est ita nobile.
Calcinatur autẽ similiter & soluitur
laboremagno cum nulla vtilitate.

SERMO IN
Saturno.

Caput xxxv.

DE plũbo similiter tra
damus capitulum, &
dicamus quoniã plũ
bũ est corpus metalli
cum, liuidum, terreũ
ponderosum multũ,
parua participans al
bedine, cum liuiditate multa, cineríci
um & cementum refugiens, molle, fa
cile omni sua dimensione parua com
pressione extendibile, & facile fusibi
le sine ignitione. Plumbum autẽ qui
dam fatui putant & dicunt multũ in
natura sua auro appximare. Sed quo
niam sunt duræ ceruicis, omni ratiõe
vacui, nullam veritatem conicere va
lentes, quantum in se est, ex subtilissi
mis rebus queunt, sed de eis secundũ

sensum iudicantes, quoniam vident
illud ponderosum & mutum & non
putrescere, credunt illi multũ appxi
mari, sed hoc totum quoq; est errone
um, & latius a nobis in sequẽti nego
cio approbatur aperte. Plumbũ quo
que multum habet de substantia ter
rea, ideo lauatur, & in stagnũ per la
uacrum vertitur. Per hoc ergo patet
stagnum magis perfectiõi assimilari
Et plumbum similiter aduritur & fit
minium, & ponitur super vapores a
ceti, & fit ceruſa. Et licet non multum
perfectioni approximet, ex eo tamen
per nostrum artificium de facili argẽ
tum formamus, et non seruat pondus
proprium in transmutatione, sed mu
tatur in nouum pondus. Et hoc totũ
in magisterio acquirit. Est etiam plũ
bũ argenti examen in cinericio, cuius
causas dicemus.

SERMO IN
ioue.

Caput. xxxvi.

IOuis ergo traditione non
omissa, significamus fi
lijs doctrine, q̃ est corpus
metallicum album nõ pu
re liuidum, & sonans pa
rum, terreitate pauca par
ticipans, stridorem, molli
ciem, liquefactionem sine ignitione,
velocitatem in radice possidens, cineri
cium & cementũ non expectans, sub
malleo extẽdibile. Est ergo iupiter in
ter diminuta a perfectiõe corpora ma
gis perfecto in radice suæ naturę affi
nis, soli scz & lunæ. Lunæ magis, soli
vero minus. Hoc vtiq; in sequenti lu
cide narrabitur. Iupiter quia albedinẽ
multam ex radice suæ generationis su
scepit, ideo omnia non alba corpora
dealbat. Vitium est tamen ei, quia om
ne corpus frangit, præter saturnum,
& purissimũ solem. Et iupiter multũ
soli & lunæ adheret, & ideo ab eis per
examina non de facili recedit. Susci
pit tincturam rubedinis, & splẽdet in
eo fulgore inestimabili, & põdus ac
quirit in magisterio huius artis. Indu
ratur vero & mundatur facilius cũ sa
turnus. Et qui sciuerit eius vitium fra
ctionis auferre, subito ex eius pficuo
perfrui lerabitur. Conuenit enim soli
& lunæ, nec separabitur ab eis semper.

SERMO DE
Venere.

Caput. xxxvij.

DE venere vero sermo no
ster sit ad presens. Et est
corpus metallicum liui
dum rubedine fusca par
ticipans, ignibile, fusibi
le, sub malleo extendibi
le, cineritium & cemen
tum refugiens. Venus itaq; (vt narra
tũ est) in profũdo suę substãtię colorẽ
& essentiã auri protendit, malleatur
vero & ignitur vt argentũ & aurum.
Ideoq; secretum ex ea assumas, quia
est medium solis & lunæ, & facile ad
vtrunque conuertere naturam illius
accidit, & est bone conuersionis &
pauci laboris, Conuenit cum tutia

vehementer, et illam citrinat citrinitate bona, vt ex hoc proficuum elicias, Excusamur itaq; per eā a laboribus indurationis et ignitionis illius. Assumas igitur eam prę ceteris imperfectis in opere minori et medio, in maiori vero minime. In hoc tamen a ioue vitium habet, quoniam liuescit de facili, & infectionem ex acribus & acutis suscipit, & eradicare illud non est facile artificium, immo profundū.

SERMO IN Marte.

Caput. xxxviij.

Artis vero narratio & secretum illius totum ē ex opere naturæ, quoniam est corpus metallicū liuidum multum, parū vero rubeum, albedine non pura participans, durum ignibile, non fusibile fusione recta, sub malleo extensibile, & multum sonans. Est autem mars duræ tractationis, propter impotentiā suæ fusiōis, qui si sine medicina, illius naturam imitante fundatur, coniungitur soli & lunæ, & non separatur per examē, sine magna industria, sed si prę paratur, coniungitur, & non separatur per aliquod artificium, si eius natura fixionis non immutetur ab eo, sola remota immundicie illius, Est ergo tinctura rubedinis de facili, albedinis vero difficiliter. Et cum coniungitur non alteratum, non immutans est colorem commixti, sed augens illud in quantitate. Inter omnia igitur corpora iupiter in splendidius & lucidius, fulgidius & perfectius solare & lunare transformatur corpus. Sed in eo est opus facilis tractationis, & longi laboris. Post illum vero venus minus perfectæ mutationis eligitur, difficilioris tractationis, breuioris vero a ioue laboris. Saturnus vero post venerem perfectionem in transmutatione ab illa diminutam habet, facilis actus tractationis, longissimi vero laboris. Mars vero inter cetera minimæ perfectionis in transmutatione consistit, tractationis vtique difficillime, & laboris longissimi. Quæcunque igitur a velocitate liquefactionis corpora remotiora sunt, difficillioris inueniuntur in transmutatiōis opere tractationis. Et sunt huiusmodi venus & mars, quæ vero magis, magis, & quæ maxime, maxime: Quæcunque vero maioris liuiditatis & infectionis in terra sunt participantia, & hæc laboris maioris inueniuntur, & minoris perfectionis. Quæcunq; autem perfectionū diuersitates paulo prius a nobis determinate in minoris & medij operis artificio reperte sūt in maiori vero vnius perfectionis sūt omnia, non autem vnius tractationis aut laboris sunt. Remanet enim dicere, & q̄ tractationis facilitas et difficultas, & q̄ breuitas laboris & longitudo in radice in natura corporum inuenta sunt. Iam ergo pricipia naturalia tractatione vera, q̄ est ex intentiōe naturę ipsorū corporū adscripsimus, & ipsorum corporum similiter determinatos sermones in singulis capitulis veraciter exposuimus, & secundū sententiam eorum, qui intima naturæ videre potuerunt, & secundū nostram, qui ad ea peruenimus cum instātia laboris. Nunc vero secundum quod inuenimus, expedit huius artis defectum supplere, & principia omnia huius magisterij tradere ī nostri vltima sermonis parte, & perfectionem quam vidimus secundum eius exigentiam cū causis suis mōstrare.

LIBER SECVNDVS De principijs huius magisterij & perfectione eiusdem.

Caput. xxxix.

SVnt duo quę determinānda sunt. Principia scz huius magisterij, et perfectio eiusdē. Sunt itaq; huius artis pricipia modi operationum ipsius, quibus applicatur artifex ad hoc magisterium. Qui quidē ad seinuicem sunt diuersi. Est enim vnus modus sublimatio, & descensio alter, et vnus etiam distillatio, et vnus ex modis est calcinatio, & alius solutio, & alius coagulatio. Septimus vero modus est fixatio. Octauus vero ceratio. De quibus singulis singulā narrationem faciemus. Perfectio consistit ex consideratione rerū, quibus peruenitur ad eam, & ex conditione rerū iuuantium, & ex cōsideratione ipsius rei quæ vltimo perficit, & ex qua cognoscitur, si in perfectione fuerit magisterium, vel non. Consideratio eorum quibus peruenitur ad operis complementum, est consideratio substantiæ manifestę, & colorum manifestorum, & ponderis in vnoquoque corporum mutandorum, & quę non mutāda sunt ex radice suę naturę absq; illo artificio, & cōsideratio illorum similiter in radice sua cum artificio, et consideratio principiorum corporum secundum suum profundum occultū & manifestum, secundum naturam suam, sine artificio, & eorum similiter cum artificio. Quoniam si non cognoscerentur corpora & illorū principia in profundo suæ naturæ & manifesto, cum artificio, & sine, nescireturquod superfluum in eis, & quod diminutum, qua ratione necesse foret nos nunquam ad perfectionem trāsmutationis illorum peruenire. Consideratio autem rerum iuuantium perfectionem, est cōsideratio naturarum illarum rerum, quæ corporibus sine artificio videmus adherere & mutationē facere. Et sūt Marchesita, Magnesia, Tutia, Antimonium, & lapis lazuli, & consideratio eorum quæ sine adherentia corpora mundificant, & sunt scz sal & alumina, nitra & boracia, et quę suæ naturæ sunt, atq; cōsideratio vitrificationis mundantis per consimilem naturam.

SERMO GENERALIS in perfectione magisterij.

Caput. xl.

CONsideratio vero rei q̃ perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ ar.vi. & est materia quæ ex materia illius assumpsit originem, et ex illa creata est. Nõ est autem ista materia ar.vi. in natura sua, nec in tota sui substantia, sed est pars illius, nõ est autem nunc, sed cum lapis noster factus est, ipse enĩ illustrat & ab adustione conseruat, quod perfectionis significatio est.

SERMO GENERALIS in consideratione examinis perfectionis magisterij, & principijs magisterij, & perfectione eiusdem.

Caput. xli.

COnsideratio vero rei ex qua cognoscitur vtrum magisterium in perfectione sit, vel non, est cõsideratio cinericij, cemẽti, ignitionis, expositionis super vapores acuttorũ, extictionis, commixtionis sulphuris adurentis corpora, reductionis post calcinationem, & susceptiõis ar.vi. Hæc autem omnia narrabimus cũ causis suis, & cum experientijs facilibus, quibus poteris manifeste cognoscere, sermones non errasse nostros. Et hæc experimenta erunt tibi penitus nota.

SERMO GENERALIS in sublimatione.

Caput. xlij.

COnsequentes igitur nostrum propositum dicimus de sublimatione. Et fuit causa inuentionis eius, q̃a nõ inuenerunt antiqui nostri, nec nos, nec qui post nos erunt aliquid, quod vniretur corporibus, nisi spiritus solos, vel aliquod, quod naturam corporis vel spiritus in se contineret, & hos proiectos super corpora sine illorum mundatione, viderunt, vel non perfectos colores dare, vel ex toto corrumpere, adurere, denigrare, & defedare. Et hoc secundum diuersitatem ipsorum spiritum. Quidam enim sunt adurẽtes, vt sulphur, & arsenicum, & marchesita, & hi quidem corrumpunt ex toto. Alij vero non adurunt, vt omne genus tutiæ, & hi quidẽ imperfectos colores dant, & illud ideo, quoniam q̃ adurunt, etiam denigrant, & fedãt Duplici de causa hæc faciunt. Vna, quia vnctuositas adustiua sulphuris de cuius pprietate ẽ, de facili inflãmari, et per inflãmationẽ denigrari, et p cõsequẽs denigrare ab eis nõ est ablata. Altera vero causa ẽ terreitas q̃ ab eis similiter ablata non fuit. In his autem in quibus non datur perfectus color, est causa terreitas, liuidum faciẽs eam. Potest etiam adustio liuidũ creare colorem, ideoq̃ ingeniati fuimus hos mundare ab vnctuositate videlicet adurente eam, habentes seq̃ & a terrea superfluitate omnes. Et ad hoc per nullum magisterium potuimus peruenire, nisi per solam sublimationem Ignis enim cũ eleuat, subtiliores partes semper eleuat, ergo dimittit grossiores. ex hoc patet per sublimationẽ spiritus a terreitate mundari, quę & ingressionem impediebat, et colorem immundum dabat. Experientia vero notum tibi facit satis per visum tuum, illos ab ea absolutos esse. vides enim eos splendidores & magis perusos, & eos facilius corporum densitatẽ subintrare & penetrare & non fedum vt prius facere. Quod vero per sublimationem adustio remoueatur, patet experimẽto, quoniam arsenicum quod prius ante sui sublimationem impurum & prontũ erat ad adustionem, post eius sublimationem inflãmari se non permittit, sed solummodo sine inflammatione recedit, et hoc idem in sulphure (si experieris) inuenies. Quia ergo in nullis alijs q̃ in spiritibus vidimus adherentiam ad corpora cum alteratione, per nulla ergo fuimus ab eis excusati, quin necessarium fuerit, illos preparasse, cũ mũdatione illorum, quę est per sublimationem, ideo huius fuit causa necessaria inuentionis. Sublimatiõis igitur narramus ordinem totum sine diminutione, & ipsius essentiam.

SERMO PARTICVlaris in sublimatione sulphuris & arsenici.

Caput xliij.

DIcimus igitur, Sublimatio est rei siccę per ignem eleuatio, cum adherẽtia sui vasis. Sublimatio vero diuersificatur propter diuersitatem spiritum sublimandorum. Quędã enĩ fit cũ forti ignitione, quędam vero cum mediocri, quędam vero cum igne remisso. Si igitur sublimetur arsenicum vel sulphur, necesse est illa per demissum ignem sublimari, quoniam cum habeant partes subtilissimas coniunctas vniformit grossis, ascenderet vtiq̃ illorum tota substantia sine purificatione aliqua, immo denigrata & etiam combusta. Vt igitur separet quis immundam terream substãtiã, necesse est ingenia duorum inuenire generum, proportionẽ seq̃ ignis, & mundificationẽ cum cõmixtione secum, quoniam commixtio cum fecibus partes comprehendit grossas, et tenet illas in aludel fũdo depressas, nec eas scandere permittit. Vnde & necesse est, artificem triplicẽ ignis gradum sublimationi applicare Vnum proportionare taliter, quod per eum ascendãt alterata tantum & mundiora, donec p hoc manifeste viderit ipsa mũdari a terrea feculẽtia.

Alter vero gradus est, vt quod in fecibus remansit depura illorum essentia, sublimetur cum maiori expressione ignis, videlicet cum ignitione aludel & ipsarum fecum, quã videre poterit oculis suis. Tertius vero gradus est, vt administretur ignis debilissimus sine fecibus ei quod sublimatũ a fecibus, & quod iam depuratũ est. quod vix aliquid de illo ascendat, & quod ascendet de illo sit res subtilissima, quæ huic operi nihil valet, quoniã illa est res, mediante qua adustio fit in sulphuribus. Est igitur tota sublimationis intentio hęc, vt remota terreitate illius per ignis administrationem debitam, & abiecta similiter ex ea subtilissima & fumosa illius parte, quæ adustionem cum corruptiõe adducit, relinquatur nobis pars illa, quæ in equalitate consistit, quæ simplicem fusionẽ super ignem facit, sine adustione aliqua ea de igne fugiente sine inflammatione illius. Quod vero subtilissimum sit adustiuum, manifestissimis argutionibus probatur, quoniam ignis ad suam conuertit naturam vnumquodq; eorũ quod magis affine illi ẽ, quia ex vnaquaq; re adustibili magis affine est, quod ex illa est subtile, & adhuc magis affine ẽ, quod subtilius est. Ergo & magis affine subtilissimum est, ab experiẽtia similiter, quoniam sulphur vel arsenicum non sublimatum velocissime inflammatur: Sulphur vero facilius.

Sublimatum vero directe non inflãmatur, sed volat & extenuat sine inflammatione, precedente tamen fusione. His itaq; patet, sermonem nostrũ veridicum esse. Probatio vero administrationis fecum, cum proportione sua est, vt eligatur materia illa, cum qua plus conueniãt spiritus sublimãdi, & cui permisceantur profundius, quoniam illa cui magis vniuntur, potentior est in retentione fecum sublimandorum, q̃ cui non. Huius rationabilis satis est manifesta probatio. Probatio vero quod necessaria sit fecum administratio est, quia si nõ cõiungerentur sulphur vel arsenicũ sublimandum cum fece de aliqua re fixa tunc necesse esset cum tota sui substãtia ascendere, non mundata, Experiẽtia vero sciunt, nos verum dicere, qui in sublimationibus exercitati sunt. Probatio vero, quod necessaria sit talium fecũ administratio, quibus sublimanda conueniant & vniantur in profundo suo, quoniam si feces non permiscerentur per minima, tunc idẽ contingeret, sicut si fecem non haberent, sc̃z vt ascenderet tota illorum essentia sine mundatione aliqua, sicut ascendunt sine fecibus cum tota substãtia, ergo & similiter a fecibus sublimata quibus non vniuntur, accẽdere necesse est. Experientia scit, verum hoc esse, qui hoc vidit & nouit, quoniam cum sublimauit a re extranea a corporum natura, sublimauit in vanum, vt nullo modo depurata post ascensionem illorum inueniret. Si vero cum calce alicuius corporum sublimauit, tunc bene sublimauit, & perfecte mundare potuit, cum facilitate. Est ergo intentio fecum, vt administrentur de calcibus metallorum. Est enim in illis facilis operationis sublimatio, cum rebus autem alijs difficillima. Non est ergo aliquid, quod locũ illorum possit obtinere. Non autem dicimus sublimationem impossibilẽ sine calcibus corporum, sed eam difficillimam & longissimis laboribus et protelationibus, vsq; in desperationẽ Sed in hoc tantum bonitatis habet, quoniam quod sublimatur absq; fecibus, vel sine corporum calcibus, est qãntitatis multę, quod vero cum fecibus, minoris. Adhuc vero et quod cũ corporum calcibus, minime est quantitatis. sed facillimi, & laboris breuissimi. Illud vero quod plus nos excusat a fecibus de corporibus, est omne genus salis præparati, et huius consimilium in natura, et est nobis cũ eis sublimatio multæ quantitatis etiam possibilis, quia facilis fit ab eis sublimãdarum fecum separatio per salium solutionem, quod in nullis alijs rebus esse contigit. Proportio vero fecum ẽ, vt quantitas fecum quantitati sublimandorum equetur. In hoc enim etiam rudis artifex errare nõ poterit, mediocrẽ vero artificem, ponere medietatem ponderis sublimandorum ex fecibus, sufficiens esse contingit, & ĩ hoc errare non debet. Exercitato vero & maxime experto, minima illarum pars sufficit. Quanto enim minores fecũ sunt quantitates, tanto & maioris exuberantiæ sublimationẽ necesse est esse, dummodo & secundum diuersitatem subtractionis fecum, fiat proportionalis illi subtractio ignis. In parua enim quantitate, paruus ad perfectionem igni seliciatur, in magna magnus, in maiori maior. Sed q̃niam ignis non est res, quæ mensurari possit, ideo contingit in illo errare sepissime. cum quis exercitatus non ẽ tam ex diuersitate fornacum & lignorum adurẽtium, q̃ & similiter vasorum & capacitatis illorum. De quibus omnibus expedit artificem attentum sollicitare. Sed communem adducimus regulam. Quoniam imprimis expedit cum paruitate ignis, solam aqueitatem ex sublimãdis exprimere, qua remota si quod ascẽdit per illum, tunc in principio hic non augetur ignis, vt per debilissimum ignem subtilissima pars tollatur, & seorsum ponatur, quæ est causa adustionis. Cum autem iam nihil vel modice ascenderit (quod experiri poteris cũ intromissione bombacis licinij in superius foramen aludel) vigoretur ignis sub eo, et qualiter vigor debeat esse ignis, tibi experientia licinij ostendet. Si enim parũ de sublimando vel mũdum exierit, adhuc paruus erit ignis, augeatur igitur. Si vero multum & immũdum, tunc superfluus est, subtrahatur igitur. Si vero mundum & multum, proportio iam inuenta est. Immundum vel mundum per extractionem licinij, quod in foramen aludel positum est, secundum enim quã quantitatem mundiciam vel immũdiciam ex sublimando respexerit artifex adhesisse licinio, syllogisare poterit, & in tota sublimatione necessario proportionalem ignem. & ex hoc ignis rectificationem inueniet, sine fallacia. Melior vero modus fecum est, vt sumantur ferri squamę, vel eris cõbusti. Et hæc quidem propter priua-

tiōem malę humiditatis, de facili sulphur aut arsenicum sibi imbibūt, & secum vniunt. Huius autem veritatē scit exercitatus solus.

SERMO SVBLIMAtionis & rectificationis sulphuris & arsenici.

Caput. xliiij.

EXpedit ergo rectificare artificem nos, in quibus cōtingit omnibus errare ignoranter in horum duorū spiritum sublimatione. Narremus igitur primo, quod si multas feces posuerit, tunc si non augmentauerit ignem proportionalem, nihil ex sublimādo ascendet. Quomodo autem illum inueniat, iam sibi sufficienter narratum est. Et si paucam secum quantitatem vel non ex corporum calce posuerit, tunc etsi illius proportionem non inuenerit, ascendit sublimādum cum tota substantia. Et huius tradidi similiter inuentionem sufficientē. Ex fornace vero & similiter contingit errare. Nam magna fornax magnū dat ignem, paruum vero parua, si ligna & foramina auricularum eis proportionātur. Si igitur posuerit multam rei ad sublimandum quantitatem in paruam fornacem, ignem eleuationis sufficientem non poterit exhibere. Si vero paucam quantitatem in magnā fornacem, sublimationem exterminabit propter ignis excessum. Similiter vero spissa fornax conculcatum & fortem dat ignem, tenuis vero rarum et debilem, in quibus similiter errare cōtingit. Similiter vero & cum spaciosis auriculis furnus & darū & magnum dat ignem, cum strictis vero debilē. Item etiam si maior fuerit vasis ī coaptatione ad furnum distātia a spōdilibus eius, magnum dabit ignem, si vero minor, minorē. In quibus omnibus contingit errare maxime. Rectificatio ergo horū est, vt furnus sic construatur secundum intensionem ignis quam querit, spissus scilicet, cū liberis auriculis, cum distantia vasis aludel multa a spondilibus furni, si magnum querit ignem. Si vero mediocrem, mediocrem in his omnibus inueniat proportionem, si vero debilem, proportionem in his eidem inueniat. Et has proportiones omnes docebimus te inuenire cum proportione vera & experientia determinata. Si igitur volueris multam sublimationis quantitatem eleuare, tunc vas aludel tantę capacitatis inuenias, quod illā suscipiat superfundum, ad eleuationē vnius palmę. Ad illud coaptes furnū qd̄ suscipiat aludel in medio sui, cum distantia parietum suorum per duos digitos. Et furno facto, facies illi decē auriculas æquedistantes proportione vna, vt vna ęqualitas sit ignis ad omnes partes illius. Tunc vero stipite ferreo in medio fornacis ex transuerso in spondilibus eius firmato, qui a fundo fornacis distet ad extensionem vnius palmę cum pollice suo, & ad spissitudinem vnius digiti, super eo firmetur vas aludel, & circūliniatur ad fur-

CVIVS DESCRIPTIO HAEC EST.

num. Tunc vero aduerte si bene & libere se expediuerit de fumositatibus & flamma libere per totum furnum transiuerit in circuitu aludel, tunc bene proportionatum est, si vero non, non. Et tunc dilata eius auriculas, & si emēdatur, bene quidem, si vero nō tunc necessario relinquitur, quod distantia aludel a parietibus parua est, r[illegible]dantur ergo tūc [illegible]arietes, & amplietur distantia, & po[illegible]tea tētetur. Reiteretur ergo am[illegible]atio auricularum & rasura spondilium, quousq; libere se absoluat a fumo, & flamma in circuitu aludel sit lucida, & fumus libere p auriculas exeat. Ista est sufficiens experiētia ad omnē sublimationis quātitatem de inuentione magnitudinis furni, & dilatatiōis auricularum eius & distantiæ aludel a parietibus eius. Inuentio vero spissitudinis furni est, quod si quesieris magnum ignem, maior spissitudo illius sit, ad mensuram extensiōis palmę cum pollice suo. si vero mediocrem, ad mēsuram vnius palmę, si vero minorem, ad spissi-

tudinem duorum digitorum formet. Similiter vero ex lignis eliciatur proportio, quoniam ligna solida fortem dant ignem, spongiosa vero debilem sicca magnum & cito terminabilem. Consideratione ergo distantiæ aludel, & magnitudinis & paruitatis auricularũ, et spissitudinis & tenuitatis fumi & diuersitatis lignorum præmissis, accedit omnium ignium diuersitates perquiri, cum experientia sua vera. Ex conclusione vero maiore vel minore auricularum, vel fenestrę furni, ꝑ quam ligna introm ittũtur, & administratione lignorum diuersitatis, & additione & subtractione illorum accedit inueniri determinatum spacium temporis durationis ignis, scilicet vt scientia determinata sciatur, quantum vnusquisq; ignis in suo gradu perdurare poterit in æqualitate. Et hæc inuestigatio est maxime tibi vtilis & necessaria, quoniam per eã excusaberis a multitudine laboris immẽsi. Exerciteris igitur in ea & in omnibus a nobis nunc nouissime determinatis, quoniam qui se exercuerit inueniet, qui vero non, non. Intentio vero vasis aludel est, vt fingatur vas de vitro spissum, de alia enĩ materia nõ valet, nisi forte & similis esset substantiæ cum vitro spissum, solũ enim vitrum & sibi simile, cum poris careat, potens est, spiritus tenere ne fugiãt & exterminentur ab igne. Alia autem materia nulla, quia per poros eorum successiue diminuũtur & euanescunt spiritus. Nec etiam & metalla ĩ hoc valent, quoniam spiritus propter amicitiam eorum & conuenientiam illa penetrãt, et secum vniuntur, quare per illa transeuntes euanescunt, q̃d per ea quæ a nobis determinata sunt, aperte probatur. Necessario & experientia repertum est, hoc nos verum dixisse, ergo per aliquod non excusamur a susceptione vitri in compositione aludel. Fingatur ergo concha vitrea rotunda, cuius fundus sit paruę curuitatis, & in medio spondilium eius formetur zona vitrea circundans eam. & super illam zonam fundetur paries rotundus æquedistans a compto pariete ad grossitudinem cooperculi ipsius conchę, ita quod in distantia hac cadat paries coopertorij large sine pressura. Altitudo vero huius parietis sit ad mensuram altitudinis parietis conchę, aut parum plus, aut parum minus. Formentur vero duo coopertoria ad mensuram huius concauitatis duorum parietum æqualia, quorum longitudo sit æqualis, & sit vnius spannę, & figura eorum figura vna scilicet piramidalis, in quorũ capitibus duo ęqualia sint foramina, vnum scilicet in vno, alterum in altero, in quibus ambobus possit cadere maior gallinę penna, vt hic & paulo post clarius cernere licebit. Est ergo conchę vasis intentio, vt possit mouere secundum artificis voluntatem coopertorium illius, & quod iunctura sit ingeniosa, per quam sine lutatione aliqua non pateat spiritibus egressio. Qui ergo in hoc potest magis ingeniari, non excuset se ab hoc per nostram traditionem. Et est specialis in-

tentio super hoc scilicet vt concha interiorcum spondilibus suis vsq; ad mediũ subintret coopertorium suũ. Cũ enim fumorũ sit ascendere & non descendere, per hoc inuenimus inuentione prima, spiritus non habere ad consumtionẽ exitum, & per hũc præcedens modos alios, quos inuentione nostra quæsiuimus. Et hoc experiendo, videbunt nos verũ estimasse de illo. Intentio vero & vna est, vt sepissime extracuetur aludel caput, ne prę nimia sublimandorum multiplicatiõe in illud, cadant ad illius fundum, & retineat multitudo reiterationis sublimationis occupatum longo tempore. Est & similiter intentio altera, vt semper seorsum separetur, quod sursum ad propinquitatẽ foraminis capitis aludel ascendit in puluerẽ, ab eo quod fusum et depressum in frustis & apud fundum illius peruium & clarum cũ adherentia ad vasis spondilia conscẽdisse inuenitur, quoniam hoc minus habet de adustione, q̃ quod prope foramen reperitur scandisse, hoc autẽ in superioribus aperta probatur, ratione videlicet & experimento. Probatio vero bonitatis & perfectionis sublimationis est iam dicta. Et est, vt inueniatur clara & lucida & non aduratur cum inflãmatione. Hęc est ergo perfectio intẽtionum sublimationis sulphuris videlicet et arsenici. Et si nõ inuenta est sic, reitereturopus super illa, cum consideratione omnium suarum intentionum, quousq; sic inueniatur.

SERMO IN SVBlimatione Mercurij.

Caput xlv.

AVNC VERO tota intentione arg. viui sublimationem determinemus. Est igitur completa summa illius depuratio terreitatis, & remotio aqueitatis illius. Excusamur enim a labore eius adustionis remotionis, quoniam eam non habet. Dicimus igitur, quoniã ingenium separationis superfluæ terrę ipsius est, ipsum commiscere rebus cum quibus affinitatem nõ habet. & sublimationem eius reiterare ab eis multotiens. Et harum genus est talcf, & calx corticũ ouorum & marmoris albi. Similiter & vitrum minutissime tritum, & salis omne genus preparatum. Ab istis vero mundatur, sed a rebus habentibus affinitatem cum eo corrumpitur potius, quia sulphureitatẽ habent omnia talia, quę ascendens cum eo in sublimatiõe ipsum corrumpit. Et in hoc experientiam vides, quia si sublimas illud a stagno vel a plumbo, ipsum post sublimationem infectum conspicies nigredine. Ergo melior est eius sublimatio per ea cũ quibus non conuenit. Cum quibus conuenit melior esset, si sulphureitatem non haberent. Ideo a calce melior est sublimatio, cẽ a rebus omnibus, quoniam illa parum conuenit, & sulphureitatem non habet. Modus vero remotionis aqueitatis suę superfluæ, est vt quando commiscetur calcibus, a quibus sublimari debet, teratur & commisceatur illis cum imbibitione, quousq; de illo nihil appareat, & postea super ignem lentissimum aqueitas imbibitionis remoueatur. Qua recedente, & secum argenti viui aqueitas recedit. Sit tamen ignis tam lenis vt per eum argenti viui tota substantia nõ ascendat. Ex multiplici igitur reiteratione imbibitionis cum contritione & leni assatione aqueitas illius maior deletur, cuius residuũ per sublimationis reiterationem remouetur. Et cum videris illud albissimũ, preexcellens niuem albedine sua, & quasi mortuum aludel spondilibus adhærere, tunc super ipsum reitera sublimationem suam sine fecibus. Quoniam adhæret pars illius fixa cum fecibus, & nunquam per ingeniorum genus aliquod ab illis separari posset. Aut post illud figas partem illius, & modum fixionis eius in sequentibus narratum tibi expresse tradimus. Et cum fixeris illam, tunc reitera sublimationem residuæ partis super eam, vt illa similiter figatur, & serua, qd' tentabis super ignem. Si fusionem bonam dederit, tunc sufficientẽ sublimationem ad illud ministrasti. Si vero non, adde illi de argento viuo sublimato partem aliquam, & reitera sublimationem, donec fiat. Quod & si lucidum albissimũ habuerit colorem & peruium, tunc bene mundasti, si non, non. Igitur ne sis in prępa ratione illius quæ per sublimationẽ fit negligẽs, quoniã qualis erit mundatio, talis & perfectio per illud sequitur in proiectione illius super vnumquodq; imperfectorum corporum, & super ipsum viuum non preparatum Vnde & quosdam contingit ferrum, quosdam vero contingit plumbum, & quosdam per illud venerem, & quosdam stagnum formare. Quod contingit propter purificationis negligentiam, quandoque illius solius, quandoq; in sulphuris sibi admixti, & eius comparis. Si igitur directe sublimando mundaueris, & illud perfeceris, erit albedinis tinctura firma & perfecta, cui nõ est par.

SERMO IN SVBlimatione marchasitæ.

Caput xlvi.

SVFFICIENTER igitur sublimationis argenti viui summa intentionis tradita. Nunc ad ipsius Marchasitæ sublimationem accedimus. Duæ attamen sunt illius sublimationes. Prima quidem sine ignitione perficitur, alia cum ignitione. Et illud ideo. Habet enim duplicẽ substantiam. Vnam scilicet sulphur purum in natura sua, aliam vero, argentum viuum mortificatum. Prima vtilis est, sicut sulphur. Secunda vero vtilis, vt argentum viuum mortificatũ, & mediocriter præparatum. Assumamus igitur hanc vltimam, quoniam per illam excusamur a superiore argen. vi. & a labore mortificationis eius. Est igitur totus modus sublimationis illius, vt teratur, & in aludel ponatur, & sublimetur sine ignitione sulphur eius, semper remouendo quod ex illo sublimatur, sæpissime propter causam dictam, & augendo ignis vigorem usq; ad ignitionem aludel. Et prima sublimatio marchasitæ debet fieri in vase sublimationis, quousque sulphur recesserit, & postea in isto successiue & ordinate procedere, quousq; totum quod in ea de sulphure constat, exierit. Quod probare poteris his manifestis experientijs. Nam cum totum illius sulphur fuerit eleuatum, videbis album colorem. Quod post illud sublimabitur mutatum albissimum, mixto cœlestino eidem colore albissimo & amœno. Aliter, & quoniam quod erit de sulphuris natura comburetur, & flammam dabit vt sulphur. Quod vero secundo post illud sublimatum fuerit, nec inflammabitur, nec proprietates sulphuris ostendet aliquas, sed viui argenti mortificati in sublimationis reiteratione.

Illud ergo colligamus per suũ sublimationis modũ, qui est. vt fiat vas terreum solidissimũ & bene coctum, ad longitudinem mediæ staturæ virilis. Ad latitudinem vero per quam manus subintrare possit. Et fiat fundus eius qui separari & coniũgi possit ad similitudinẽ vnius planæ parapsidis profundæ multũ. Et mensure

tur ab orificio illius vasis vsque pro pe fundum ad mensuram longitudinis vnius manus cum digitis suis. Et de illo loco vsq; ad caput eius vitrificetur interius vas vitrificatione spissa multum. Et super caput illius ponatur alembicus cum lato naso. In tali enim vase sublimetur illud. Coniungatur igitur fundus in uase suo per lutum firmę tenacitatis, et super ipsum fundum spargatur marchesita, & super caput uasis alembicus lati nasi, & ponatur in furnum, de cuius proprietate sit fortē ignitionem dare, fusionis scilicet argenti, uel veneris, si artifex indiguerit, quæ posuimus in summa nostri operis, ubi diuersitates omniū iustrumentorum narrabimus tibi sufficienter, & caput furni circundans cum rota habente foramen in medio sui ad magnitudinem vasis, perquod illud vas intrare possit, & luta iuncturas in circuitu vasis & furni, ne ignis exiens impediat te & sublimationis adhærentiam, relictis tantum quatuor fenestris paruis in rota, quæ claudi & aperiri possint, per quas mittantur carbones in furnum, & in lateribus fornacis similiter aliæ quatuor sub illis intermedijs, per quas & similiter carbones mittantur, & sex vel octo foraminibus ad magnitudinem digiti minoris, quæ nunquam claudantur, ut per illa furnus a fumositatibus se libere possit expedire. Et sint foramina illa in iunctura furni cum rota sua. Furnus vero magnæ ignitionis est, cuius spondilia sint ad altitudinem cubitorum duorum. In medio sit rota, minutissimis & sæpissimis perforata foraminibus, cum luto fortiter annexa. Capita foraminū superius sint stricta, inferius vero lata, ut cinis vel carbones possint liberius ex illis cadere, & relinquat ipsa continue ad susceptionem aeris liberius aperta. Nam aeris libera & multa susceptio per inferiora foramina, est causa vna magnæ ignitionis per furnū. exerciteris ergo in eo, & ipsum inuenies. Causa vero lōgitudinis vasis est, vt extra ignē multa quantitas eius extendatur & infrigidetur, vt fumi sublimationis locum refrigerij inueniāt & adhęreant, & nō inueniant

viam fugę & suæ exterminationis. Hoc autem nouit ille, qui dum sublimasset ī breuibus aludel, nihil ex sublimato inuenit, quoniam propter breuitatem aludel æqualis fuit per totū ipsum ignis. Ideoq; semper in fumi substantiam conuersum sublimandū stetit, & non aliter adhesit, sed successiue per poros vasis euanuit. Vas ergo in omnibus sublimādis ad maiorem sui partem in loco sui refrigerij extenditur. Causa vero vitrificationis vasis est, ne fumi ascendentes in loco suę ascensionis, porosum inueniant aludel parietem, & per illum penetrantes aufugiant. Vitrificatur ergo locus ascensiōis illorum, vt reseretur illis via fugę, fundus vero aludel non, quoniam ipsius fundus in igne consistit, qui vitrificationem ipsius funderet, qua fusa & fundus eius, & similiter sublimandum funderet, & vitrum fieret. Est enim vitri proprietas, omnia vincere, & ad se cōuertere. His igitur omnibus consideratis cum causis eorum fiat ignis sub aludel quousque certificatus fueris expetientia veridica, illud totum ascendisse. Est autem experientia, intromissio baculi terrei bene cocti, habentis foramen paruum in capite suo, vsquæ ad medium eius veniēs, ad quantitatem digiti minoris prope ipsam rem a qua fit sublimatio Et si foramini aliquid adheserit ex sublimando, non est totum sublimatum, si vero non, tūc sublimatum est. Et hac eadem exercitatione in omnibus sublimandis certificari poteris. Descriptio vero vasis aludel sublimationis marchesitæ vltimæ, & cum fornace & baculo suæ experientiæ hæc est.

SERMO IN SVBlimatione magnesiæ & tutiæ.

Caput. xlvij.

S Vblimatiōis vero magnesiæ & tutię est eadem intentio cum intentione vltimę sublimatiōis marchesitę, Non enī possunt hęc omnia sine ignitione sublimari, ideoq; omnia vnam intentionem habent cū causis eisdem & experientijs eisdem. & habent vnum ordinem generalem, quoniam sine fecibus sublimari debent, quæcunque sublimari cum ignitione necesse contigerit, quoniam in seipsis fęces habent sufficientes, immo superfluas, & huius signum est difficultas suæ sublimationis. Sublimantur etiam similiter omnia corpora a perfectione diminuta hoc eodem ordine, & non cadit diuersitas aliqua, nisi quia ignis sublimationis vehementior est in corporibus quā in magnesia marchesita & tutia.

Et non diuersificantur similiter corpora in sublimationibus suis, nisi quod quædam indigent admixtione rei subleuantis ea, quædam vero non, vt facilior fiat eorum eleuatio. Sed vna tantum specialis in corporum consideratione sublimatio experientia reperta est bona, videlicet vt in fundo aludel non sit multa corporis sublimandi quantitas, quoniam multitudo sublimationem impedit. Et planicies sit in fundo aludel sublimationis, & non concauitas, vt possit æqualiter et tenuiter super fundum sparsum corpus æqualiter et multum in omnibus suis partibus eleuari. Corpora vero indigentia admixtione rei eleuantis, sunt scilicet venus & mars, propter suæ fusionis tarditatem. Venus itaq; tutia Mars vero arsenico, & cum his eleuantur de facili, quoniam cum eis maxime conueniunt. Fiat igitur post illorum considerationem sublimatio, vt in tutia & sibi similibus in sublimatione, & disponetur eorum sublimatio hoc eodem ordine cum causis suis & experientijs.

SERMO IN Descensione.

Caput. xlviij.

Arratis itaque sublimationis intentionibus cum causis suis omnibus, restat nos descensionis modum monstrare, cum causis suis similiter & suo ordine determinato & completo. Fuit ergo inuentionis causa illius triplex. scilicet vt cum materia aliqua inclusa est in illo vase quod vocatur descensorium vel chimia, post fusionem eius descendat per foramen illius, & per eius descensionem simus certi, fusionem suscepisse. Alia, vt corpora debilia per eam a combustione preseruentur post reductionem a calcibus eorum. Nam cum a calcibus corpora debilia attentamus reducere, non omnem illorum partem tempore vno reducere possumus. Si igitur pars illa quæ primo in corpus reducta est, reductionem totius expectaret, per ignem euanesceret maior illius quantitas. Necesse igitur fuit ingeniari, vt cum statim reducta est pars, ab igne deponat. Hoc autem per descensorium fit. Est et tertia causa inuentionis illius corporum depuratio ob omni re extranea. Descendit enim corpus fusum mundum, & omnem rem extraneam in concauitate illius dimittit. His itaq; tribus necessitatibus inuenta descensione determinetur modus illius cum instrumento suo prius notificato cum causis suis. Dicimus igitur quod forma eius talis erit, q; fundus illius sit acutus, & parietes illius sine scopulo æqualiter sint determinantes in fundi acuitatem, vt possit vnumquodq; fusibilium libere sine adherentia ad fundi illius foramen descendere, & cooptorium eius (si necesse sit) ad similitudinem plane parapsidis, & bene conueniant illi, & sint de bona & firma terra, & non de facili per ignis pressuram fundentes. Mittatur igitur res, cuius intentionis sit descendere in illud super baculos rotundos ex terra factos vt magis fundo superiori approximetur, & cooperiatur cum eo, & iunctura firmetur, & in igne de carbonibus ponatur, & super ipsum suffletur, quousq; tota res descendat in vas sibi suppositum. Potest tamen (si res fuerit difficilis fusionis) poni super tabulam planam. vel parue concauitatis, a qua possit de facili descendere cum inclinatione capitis descensorij, si fusa fuerit. Purificantur enim per hoc corpora. Sed per pastillum melius purificantur, cuius modus purificationis est idem cum modo purificationis descensorij. Et ideo per illum excusamur ab eo. Tenet enim feces corporum vt descensorium, & melius, & ideo narramus modum illius. Dicimus igitur quoniam accipimus corpus de cuius intentione est illud mundari, & illud in grana minutissima vel limaturam, vel in calcem (quod perfectius est) redigimus, et ei commiscemus calcem aliquam de cuius intentione non sit fundere & postea illud fundamus. Inuenimus enim per illud corpora mundari multa iteratione, sed non mundificatione perfecta, quam perfectionem scimus esse, sed mundificatione vtili vt medicina suscepta perfectionis melius & perfectius per eam transformetur corpora. Est enim administratio præcedens causam, omnem enim administrationem sufficienter in sequentibus tibi narrabimus. Nunc vero descensorij ponamus descriptionem. Conueniens est igitur, vt sequentes propositum nostrum, sermonem de distillatione tradamus cum causis suis. Est igitur distillatio vaporum aqueorum in suo vase eleuatio. Diuersificatur vtique distillatio. Nam quædam est per ignem, quædam vero sine igne. Quæ vero per ignem fit, duorum generum inuenitur. Quædam est per eleuationem in alembicum, quædam per descensum chimię, qua mediante oleum ex vegetabilibus elicitur. Causa qua re inuenta sit distillatio, & causa generalis inuentionis cuiuslibet distillationis est punficatio liquorosi a fece suæ turbulentiæ & conseruatio illius a putrefactione. Videmus enim rem distillatam quocunq; distillationis genere puriorem effici, & melius a putrefactione custodiri. Causa vero specialis inuentionis illius, quæ per ascensum fit in alembicum, est inquisitio aquę puræ sine terra. Cuius experientia est, quod vides aquam bis distillatam, nullam fecem habere.

Causa inuentionis aquę puræ fuit imbibitio puluerum medicinarum mũdarum, vt si quando sc̃ indigemus imbibitione, aquã puram habeamus quæ fecem post ipsius resolutionẽ nõ dimitat, qua fece medicinę nostræ & spiritus mundati possint infici & corrumpi. Causa vero inuentionis eius, quę per descensum fit, fuit oleipuri in natura sua extractio, quia per ascensum oleum in natura sua combustibili haberi non poterat, & huiusmodi ĩquisitio fuit sc̃ vt color eius, qui cum substantia sua permixtus est habeat. Hic enim iuuare potest ĩ casu. Distillationis vero quę per filtrum sine ignitione perficitur causa inuentionis, fuit aquæ sola serenitas. Dicamus igitur nunc omnium distillationum modos, cum causis suis. Eius itaq; quę p ascensum fit, est duplex modus. Alia enim fictili olla cineribus plena perficitur. Alia enim cum aqua in vase suo cum graminibus vel lanositate, ordine suo disposita, ne cucurbita vel distillatorius alembicus rũpatur, anteqũ ad perfectiõem deducitur. Ea vero quæ cum cineribus, maiore, & fortiori, & acutiori perficitur igne, quæ autem cum aqua, mãsueto mulcebri & æquali. Aqua enim acuitatem ignitionis non suscipit, quemadmodũ cineres. Ideo per eam quæ cum cineribus fit, colores et grossiores terręq; partes eleuari solẽt. Cum ea vero quæ cũ aqua, subtiliores & sine colore & ad naturã aqueitatis simplicis approximantes. Magis subtilior ergo fit separatio per eam quę aqua perficitur, q̃ per eam quę cineribus elicitur. Experientia hoc nouit verum esse, qui cũ distillasset oleum per cineres, oleũ vix alteratum suscepit in recipiẽtem. Volẽs vero partes eius separare, ad id necessitate peruenit, vt contingeret per aquam distillare. & tunc per eius reiterationem separauit oleum in partes suas elementales, vt albissimam & serenissimam aquam ex rubicundissimo extraxisset oleo, remanente in fundo alẽbici totaliter illius rubore. Per hoc ergo magisterium ad omnis rei vegetabilis, & eius quæ ex vegetabili p cessit in esse, & omnis rei consimilis, ad omnium determinatam elemẽtorum separationem peruenire necesse est. Per eam vero quæ per descensum, ad cuiuslibet rei oleum peruenirí determinate potest, scilicet vegetabiliũ omnium, & eorum consimilium, Per eã vero quæ per filtrum, ad cuiuslibet liquorosi serenitatem peruenirí potest Hæc autem omnia etiam parum vel minime sciẽtibus sũt manifesta & nota, quia vero hęc ignorat, nihil ex hoc nouit magisterio. Exercitetur igitur & de facili ea inuestigabit, Dispositio igitur eius quę per cineres fit est vt sumatur olla fortis ex terra, & coaptetur in furno simili sublimatiõis furno præfato cum eadem distantia a furni spondilibus, per eandem inuestigationem, et similibus auriculis, super cuius fundũ ponantur cineres cribellati ad digiti spissitudinem. & super ipsos cineres ponatur vas distillationis, & cooperiatur in circuitu eius cum eisdem, vsque prope collum alẽbici, postea vero infundatur in illud res, de cuius intẽtione sit, sic distillari.

Vltimo vero cooperiatur illud cum alembico, cuius collũ suscipit collum cucurbitæ inferioris intra se, vsq; ad curuitatem cãnalis ipsius alembici, ne viam fugæ inueniat distillandũ. Et postea lutetur alembicus cum cucurbita sua, & firmetur eorum iunctura, & supponatur ignis quousq; distillet. Alembicus vero & eius cucurbita de vitro sint. Ignis vero illius augeatur ei secundum exigentiã distillationis, quousq; videatur totũ distillandum cum magna ignis expressione distillatum esse. Secundæ vero intentionis sublimatiõis dispositio, quæ per aquam fit, est similis huic in vase & alembico. Differt tamen ab ea in hoc, q̃ in hac sumatur olla ferrea vel ænea, & coaptatur ad furnum, vt dictum est. Postea super fundum illius ollæ stratum de graminibus, vel lana, uel re consimili construatur, ad spissitudinem trium digitorũ, ne cucurbita frangatur, & eisdem graminibus, vel rebus cõsimilibus cooperiatur in circuitu cucurbita, usq; prope collum alembici, & super ipsa stramina virgę subtiles superspargantur, & super virgas ponantur lapides ponderosi, qui suo pondere cucurbitam, & alembicũ, & ipsa stramina deprimant, & depressa firmiter & stabiliter teneant super ollæ fundum, ne natent leuigata per ipsam aquam. Et sit leuigatio hæc causa fracturæ vasis, & distillandæ rei perditio. Postea vero inter stramina fundatur aqua vsq; ad ollę plenitudinem, & supponatur ignis, quousque distilletur totum.

Dispositio vero eius quæ per descensum fit, est, vt fiat descensorium vitreum, cum coopertorio eius, & lutetur vtrunq;, & intromittatur quod sic distillari quis intendit. Et fiat super caput illius ignis. Descẽdet enim distillatio eius.

Dispositio vero eius quæ per filtrum fit, est, vt ponatur liquor distillandus in concham lapideam, et filtri bene abluti & madidi ponatur pars latior in dictum liquorem vsque ad fundũ conchæ. Pendeat vero exilior pars eius ab orificio conchę extra. Et sub capite illius filtri ponatur vas recipiens distillationem. Cum ergo distillare ipsum filtrũ incipiet, primo

aqua distillabit, qua madidum fuit. qua cessante, succedit illi liquor distillandus. Qui si nondum serenus fuerit, totiens ad concham reuertatur, quousq; serenissimus distilletur. Hęc autem quia facilia sunt omnia, magna probatione nō indigent, ideoq; eorum probationem siluimus.

Descriptio vero omniū vasorum distillationis cuiuslibet a nobis nunc tradita, in summa nostra perfecti magisterij perfectius tradetur.

SERMO IN CALcinatione.

Caput xlix.

POST IGITVR distillationis narrationem sermonē nostrum tradamus de calcinatione. Est ergo calcinatio, rei per ignem puluerisatio, ex priuatione humiditatis partes consoli-

dantis. Causa inuētionis eius est, vt sulphureitas adustiua corrumpens & defedans, per ignem deleatur. Diuersificatur vero secundum diuersitatem rerum calcinandarū.

Calcinantur igitur corpora, & calcinantur spiritus & res aliæ extraneæ a natura horum, diuersa tamen intentione. Quia igitur sunt corpora imperfecta, duorum scilicet generū, Dura videlicet, vt Venus & Mars. mollia vero, vt Iuppiter & Saturnus. quæ omnia calcinātur. Necesse fuit illa diuersa intentione calcinari, speciali scilicet, & generali. Attamē vna intentione calcinantur. Et est, vt sulphureitas illa corrūpens & defedans deleatur per ignem. Sic enim comburitur omnis ex qua cunq; re sulphureitas adustiua, quæ sine calcinatione deleri non potest. Quoniam ipsum corpus solidū est, & propter soliditatē & latitationem sulphureitatis in continuitate substantiæ argenti viui defenditur per illud ab adustione. Ideoq; necesse fuit continuitatem separare, vt ignis liberius ad quancunq; minimam eius partem perueniens, sulphureitatem ex eo comburere possit, & non defendat ipsum cōtinuitas argenti viui in illo. Et est communis intentio similiter in illa depuratio terreitatis. Inuentum est enim, q̄ corpora per reiterationem calcinationis & reductionis mundātur, vt monstrabimus in sequentibus. Specialis vero calcinatio corporum mollium est, vt cum his duabus intētionibus sit intentio per eam illa indurare & ignire. ad quod peruenitur cum ingeniosa reiteratione calcinationis super illa. De qua in sequenti traditione determinare nobis expedit. Inuenimus enim per id ingenium manifeste ipsa indurari. Sed manifestius & citius Iuppiter induratur. Causa uero inuentionis calcinationis spirituum est, vt ipsi melius figantur, & facilius soluantur in aquam. Quoniā omne calcinati genus fixius est q̄ non calcinati, & facilioris solutionis. Quia partes calcinati magis subtiliatæ per ignem, facilius cum aquis commiscentur, & in aquam conuertuntur. Et hoc si expertus fueris, sic inuenies se habere. Calcinatio vero aliarum rerum, facit ad exigentiam preparationis spirituum & corporum. De qua latius a nobis determinabitur in sequētibus. Non autem est de perfectione harum aliquid talium. Modus igitur ipsius calcinationis est diuersus, propter diuersitatem calcinandorū. Calcinantur enim corpora aliter quam spiritus vel aliæ res. Et corpora a se inuicem diuersa, similiter diuersimode calcinantur. Corpora enim mollia vnum modum habēt generalem ad calcinationis intentionem, scilicet, quod & ambo per solum possunt calcinari ignem, & per salis acuitatem præparati vel non preparati ambo similiter. Primus igitur modus sic perficitur, vt sumatur vas ferreū vel terreum ad similitudinē parapsidis formatum, cuius structura sit firma, & coaptetur ad furnū calcinationis horum, taliter quod sub illo possint earbones proici & sulffari. Proiciatur vero in fundum vasis illius plumbū vel stagnum, quod super tripedem ferreum, vel tres lapideas columnas sedeat firmiter, & ad furni sui parietes similiter firmetur, quatuor vel tribus lapidibus coartantibus illud ad eos, ne vas moueri possit. Furni vero figura eadē sit cum furni forma magnæ ignitionis. de quo narratum est iam, & narrabitur similiter sermone completiori. Accendatur igitur in illo ignis sub vase calcinationis, ad ipsius calcinādi corporis fusionem potens. Et cum ipsum corpus cutem nigram super se creauerit ignis calore, subtrahatur illa ab eo cum palaferrea vel lapidea, quæ se non permittit comburi ad infectionem calcis. Hæc autem excoriatio tam diu continuetur, quousq; ipsum corpus in puluerem vertatur. Quod si saturnus fuerit, ad maiorem ponatur ignem, quousq; in citrinissimum mutetur colorem calx eius. Si vero Iuppiter, similiter exponatur, & dimittatur, quousque in albedinem mutetur completam. In hoc tamen sollicitū reddimus artificem, quoniam Saturnus de facili a calce sua redit ad corpus, Iuppiter vero difficillime. Ideoq; ne contingat illum errare in expositione saturni, post primam eius puluerisationē, ad maiorem ignem, ne prius redeat quam perficiatur illius calx in corpus. quoniam temperantia ignis indiget, & successione augmenti illius paulatiua, cum cautela, quousque in calce firmetur sua, ne de facili redeat in corpus, vt possit illi maior ignis

administrari, ad suæ calcis perfectio nem. Ne contingat similiter in Ioue errare, propter difficilē eius reductio nem, vt si quando posuerit in reductionem calcem eius, conueniat ei, ꝙ nō reducat, sed inueniat eam prioris dispositionis aut in vitrum redactā, & æstimet reductionem eius impossibilem. Dicimus enim, quoniam si in Iouis reductione magnum non adhibuerit ignē, non reducet. Si vero magnum, non necesse illum reducere contingit, sed possibile est illum in vitrificationē reducere. Et illud ideo, quoniam Iupiter in profundo suæ naturæ argenti viui fugitiuam inclusam habet substantiam. Quæ si longam in igne contraxerit moram, fugiet, & corpus priuatum humiditate relinquet, ita quod potius aptum ad vitrificationem, quam ad corporis metallici fusionem conuerti reperietur. Omne enim propria priuatum humiditate, nullam nisi vitrificatoriam dat fusionem. Ideoq; necessario relinquitur, ꝙ cum ignis impetu maxime veloci, reducere celeriter festinet. Aliter enim non reducitur. Exercitetur ergo ad illud, & sciet.

Modus vero calcinatiōis horum duorum corporum, quæ a salis acuitate perficitur, est, vt proiciatur super faciem illorum salis quantitas. post quātitatem sępissime infusione sua, & permisceantur agitatione multa, per baculum ferreum, super ignem, quousq; per salis mixtionem in cinerem vertatur. Et postea per eundem modum perfectionis perficiatur illorum calx, cū suis considerationibus. Sed in hoc est etiā differentia in horum duorum corporum calcinatiōe. Quoniam plumbum ex primis calcinationis laboribus ad puluerē conuertitur facilius quam Iupiter, nō tamen perficitur illius calx facilius ꝙ Iouis. Dependet autem huius causa ex eo, quod Saturnus humiditatem magis fixam habet quam Iupiter.

Veneris vero & Martis est idem modus, diuersus tamen a primis. & illud propter liquefactionis eorum difficultatem. Et est, vt laminati ponantur ad fortem ignitionem, de cuius intentione nō sit fundere. Propter multam enim terreitatis eorum in illis quantitatem, & multam sulphureitatis adustiuę & fugientis mensuram, de facili per hunc modum adducuntur in calcem. Et ideo quoniam ex multa terreitate argenti viui substantię intermixta, turbatur argenti viui debita continuatio. Et ideo porositas in eis causatur, per quā & sulphureitas transiens euolare potest, & ignis ex causa illa ad eā accedens, comburere & eam eleuare potest. Per hoc igitur relinquitur, & partes rariores fieri, & in cinerem per discontinuitatem raritatis conuerti. Manifesta igitur experientia huius est, quoniam exposita ad ignitionem lamina Veneris, flammam dabit sulphuream, & squamam in superficie sua causabit puluerisabilē. Et illud ideo, quia ex propinquioribus partibus necesse est faciliorem sulphuris combustionem fieri. Modus vero furni calcinationis huius est idem cum modo furni distillationis, nisi quod foramen solum modo unum magnum debet super caput suum habere, vnde a fumositatibus se libere absoluat. Et situs calcinandorum in medio furni sit, vt in circuitu libere ignem suscipiant. Vas vero eius sit terreum ad formam parapsidis factum.

Modus itaq; calcinationis spiritum est, vt eis ad fixionem approximantibus administretur ignis, successiue & paulatim, illum augendo ne fugiant, quousq; maximum eos tollerare ignem contingat. Et vas eorum sit rotundum, vndiq; clausum, & furnus idem cū nouissime dicto. Cum consimili autem furno, & consimili vase, omnis similiter res calcinatur. Excusamur tamen a maiori labore, ꝙ qui adhibetur in custodia fugę. Quoniam alia res nō fugit, nisi spiritus, & quod spirituum naturę approximat.

Descriptio vero omnium quę narrata sunt nouissime est hęc.

SERMO IN Solutione.

Caput L.

DE solutione sermo noster ampliatus innuit, solutionē rei siccę in aquam esse redactionem. Dicimus igitur, quoniā omnis solutiōis perfectio adducitur cum aquis subtilibus, & maxime acutis & acribus & ponticibus fecem nullā habentibus, sicut est acetum distillatum, & vua acerba, & pira multę acritudinis, & mala granata similiter distillata, & his similia. Fuit autem causa inuentionis eius subtiliatio eorū, quę nec fusionem nec ingressionem habent. de quibus magna vtilitas amittebatur spirituū fixorum, & eorum quæ suę naturæ sunt. Nam omne quod soluitur, necesse est salis, aut aluminis, vel eorum cōsimilium naturam habere. Est autem natura eorū, quoniam fusionem dant ante illorū vitrificationem. Ergo & spiritus soluti fusionem prestabunt similiter similem. Cum ergo multū ex natura sua corporibus & sibi inuicem conueniant, habita fusione, necesse est per illam corpora penetrare, & penetrando trāsmutare. Ad hoc vero sine magisterio non peruenitur, quod est scilicet, vt post solutionem & coagulationem illius administretur illi aliquis ex spiritibus purificatus, non fixus. Et totiens ab illo sublimet, quousq; secum maneat, et illi velociorem prestet fusionem, & ipsum in fusione a vitrificatione conseruet. De natura enim spirituum et corporum est, non vitrificari, & a vitrificatione commixtum saluare, donec in eo fuerint.

Spiritus ergo qui magis naturā seruauit spiritus, magis a vitrificatione defendet. Magis autē seruauit spiritus, solūmodo purificatus, ꝙ purificatus fixus calcinatus atq; solutus. ideo necesse est illi admisceri. Resultat enī in his bona fusio, et ingressio, et fixio stans. Ex operibus aūt naturæ probare possumus, sola salium & aluminum et similium naturam seruantia,

solubilia esse. Non enim in operibus illius omnibus considerantes, inuenimus alia solui, preter illa. Igitur quæcunq; soluuntur, necesse est per illorũ naturam solui, per reiterationem calcinationis & solutionis. Ideoque probamus per illud, omnia calcinata ad salium vel aluminum naturam approximare, ideo sese in proprietatibus necesse est concomitari. Modus vero solutionis duplex est, scilicet per fimum calidum, & per feruentem aquam. Quorum est vna intentio, & vnus effectus. Modus ergo per fimũ est, vt ponatur calcinatum in ampullam vitreã, & super illud fundatur quantitas aceti distillati, vel consimilis, dupli eius, & obturetur caput suũ bene ne respiret, & sub fimo tepido triduo dimittatur, & postea per distillationem filtri solutum remoueatur. Non solutum vero iterato calcinetur, & post calcinationem iterato similiter soluatur, donec per reiterationem operis super illud, totũ soluatur. Modus vero qui per ebullientem aquam fit, velocior est. Et est vt calcinatum in ampullã similiter ordinetur cum aceto, obturato foramine, ne respiret. quæ in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, vt in distillationis modo per aquam præceptum attulimus per ordinem. & postea succendatur sub ea ignis, donec aqua per horam ferueat, Post hoc vero solutum distilletur, & seorsum seruetur. Non solutũ vero iterato calcinetur, & iterato eodem ordine soluatur, donec per reiterationem totũ soluatur. Descriptio eius quod nunc dictum est, hæc est,

SERMO in coagulatione. Caput li.

Coagulatio est rei liquorosæ ad solidam substantiam, per humidi priuationem reductio. Est ergo duplex inuentionis causa illius. Vna scilicet argenti viui induratio. Altera vero inuentionis causa est, medicinarum solutarum ab aqueitate illis admixta absolutio. Diuersificat ergo secũdum ipsorum coagulandorum multiplicitatem. Alia enim argentum viuũ coagulatione indiget, alia vero soluta, id est, solutæ medicinæ. Est tamen ipsius argenti viui duplex coagulatio. Vna quidem per ablationem totius ab illo humidi innati. Alia per inspissationem ipsius humidi, quousq; induretur. Congelare attamen illud difficillime atq; laboriose accidet, cũ profunditate perspicacis industrię. & nos narrabimus omne ingeniũ coagulationis illius. Ingenium igitur coagulatiõis illius cogitauerunt quidam fore per conseruationẽ illius in ignis temperamento. Qui cum illud putassent coagulasse, post remotionem eius ab igne, inuenerunt illud fluere sicut prius. Per hoc igitur in stuporem & in admirationem adducti sunt, vehementer arguẽtes, ad hoc pueniri nõ posse. Alij vero necessario ex principijs naturalibus supponẽtes, humidũ q d'libet ab ignis calore in siccitatẽ cõuerti, conati sunt cũ perseuerantię instantia continuare illius conseruationem in igne, & per hanc continuationem

ad hoc deuenerunt, vt ex eis aliqui in album, aliqui vero in rubeum cõuerterunt lapidem, aliqui vero in citrinum, cuius non fuit fusio nec ingressio. Et harum diuersitatum causam non potuerunt ęstimare, ideoq; illud abiecerunt. Alij vero cum medicinis illud coagulare conati, & ad hoc non peruenerũt, sed accidit eis illusio, aut quia non coagulauerũt, aut quia insensibiliter extenuatum est, aut coagulatio eorum non fuit in forma alicuius corporis. Et horum diuersitatis causam ignorauerunt. Alij medicinas artificiosas componentes, illud in proiectione coagulauerũt. Sed eorum non fuit coagulatio vtilis, quoniam ad imperfectum corpus illud conuerterunt. Et causam huius similiter videre non potuerunt. Horũ igitur nos narrare causas expedit, vt ad coagulationis magisterium illius artifex perueniat. Vt autem iam a nobis sufficienter narratum est, vniformis est substantię argentum viuum. Quare non est possibile in breui spacio temporis per conseruationem illius in igne, aqueitatẽ remouere suã. Nimia igit festinatio, causa fuit primi erroris. Cum enim subtilis sit substantiæ, ab igne recedit. Ignis igitur excessus, est causa erroris illorum. a quibus fugit. Commiscetur cum sulphure, arsenico, & marchesita de facili, propter cõmunitatem in natura sua. Ideoq; per illa apparet coagulatum nõ in forma corporis, sed argentum viuum cum plumbo mixtum. Non enim hæc cũ fugitiua sint, possunt illud in ignis pugna tenere, quousq; ad cœporis naturam perueniat. Sed fugiũt secum per ignis incussionem, & ideo illud est causa erroris eorum qui sic coagulant. Habet vtiq; similiter argentum viuum humiditatem multã sibi vnitam, quam ab illo separari non est possibile, nisi per ignis cautam violentiam, & per conseruationem eius in suo igne. Et est suus ignis, quem illi augmentando secundum exigentiam suæ tolleranciæ, illius humiditatem tollunt, non relicta sibi parte ad fusionem metallicam sufficiente, qua remota nõ funditur. Et hæc est causa erroris illorũ. qui in lapidem illud coagulant non fusibilem. Habet similiter partes sulphuris naturaliter sibi admixtas, q d'dam tamen plus, quoddam vero minus. quod remouere per artificium, est possibile contingere. Cum igitur sit sulphuris proprietas, cum argen. viuo rubeum vel citrinũ (secundum mensuram suæ quantitatis) creare, eius ablatione proprietas argenti viui erit, albedinem dare per ignem. Hęc igitur est causa varietatis colorum illius post coagulationem eius in lapidem. Habet similiter terreitatem sulphuris admixtam, quibus in fici omnes suas coagulationes necesse est. Et hæc est causa erroris illorum, qui illud in corpus imperfectum coagulant. Ex diuersitate igitur medicinarum illius coagulationis accidit, diuersa in coagulatione illius creari corpora, & ex diuersitate illius similiter quod coagulandum est. Nam si medicina vel illud habuerunt sulphur non fixum, necesse est corpus

molle ex illo creari. Si vero fixum, ne cesse est durum. Et si album, album. Si vero rubeũ, rubeum. Et si remissum ab albo vel rubeo, similiter ne cesse est fieri. Et si terreum, imperfectum. Si vero nõ, non. Et omne similiter nõ fixum, liuidum creat, fixum vero non, quantum in illo est. Pura vero illius substãtia purum creat corpus, non pura vero econtra. Accidit etiam & similiter in solo argento viuo, absq; sulphuris commixtione, diuersitas eadem, propter diuersitatem mundationis & præparationis illius in medicinis. Ideoq; cõtingit ex parte medicinæ diuersitatis illusio, vt quãdoq; in coagulatione illius plumbum, quandoq; vero Iupiter, quandoque autem Venus, & quandoque Mars fiat, quod propter impuritatẽ accidit. Quandoque vero Sol. quandoq; Luna, quod ex puritate venire necesse est, et consideratione colorum. Coagulatur igitur ex frequẽti illius pręcipitatiõe cum violentia ad ignis asperitatem. Asperitas enim ignis aqueitatem illius de facili remouet. Hoc enim fit per vas, cuius figura sit

multę lõgitudinis, in quo inueniens refrigerij locum adhęrentiæ & quietis in eius spondilibus, propter suam longitudinẽ, & non fugæ viam, quo usque iterata vice ad illius fundum præcipitetur multa caliditate ignitionis, cum reiteratione multa, quousq; fiat fixum. Coagulatur similiter ex diuturna retentione in suo igne, cum vase vitreo, cuius collum sit multæ longitudinis, & in ventre figuram ampullæ habeat, cum continua colli eius apertione, vt per illam possit humiditas eius euanescere. Coagulatur vero per medicinam illi conuenientẽ. Et nos illam tibi narrabimus in sequentibus, scilicet in cap. lxxvij. apertius. Hic vero & similiter, vt intẽtionem nostrã super illo narremus completam, secũdum quod per nostrum inuenimus experimentum. Et est medicina illius, quę maxime illi in profundo eius adhęret, & ei per minima commiscetur ante, illius fugam. Ex rebus ergo ei conuenientibus, necesse est illã colligere. Sunt aũ huiusmodi corpora omnia, & sulphur vel arsenicum. Sed quia non videmus corporũ aliqd in natura sua illũ coagulare, sed ab eis ipsum fugere, quantuncũq; fuerint, suę cõuenientię, ideoq; considerauimus, nullum corpus illi in profundo adhærere. Subtilioris ergo substãtię & liquidioris fusionis necesse est medicinã illam esse, cũ ipsa corpora. Ex spiritibus etiã non videmus, illis in natura sua manentibus, firmam & stabilem coagulationem fieri illius, sed fugitiuam, & multæ infectionis.

Quod quidem contingit, alterũ propter spirituum fugam, alterum vero ex terreæ & adustibilis substantiæ illorum commixtione. Ideoque ex hoc manifeste relinquitur, ex quacunque re medicina illius eliciatur, ipsam necessario debere esse subtilissimę & purissimæ substantiæ, illi adhęrentis ex natura sua, & facillimę liquefactionis, & tenuissimæ ad modum aquæ, & fixæ super ignis pugnam. Hæc enim ipsum coagulabit, & in naturam solarem vel lunarem conuertet. Modos ingeniorum medicinę tibi dedimus, ad quam per illos peruenire potes, & ipsam sermone sibi proprio determinauimus. Sollicite igitur ad illam exerciteris, & eam inuenies. Sed vt nos non increpare possis ex eius insufficientia, dicimus quoniam ex ipsis corporibus metallicis cũ suo sulphure vel arsenico præparatis, hæc medicina elicitur, ex similiter solo sulphure vel arsenico pręparatis, & ex solis similiter corporibus elici potest. Ex solo vero viuo argento facilius, & propinquius, & perfectius inuenitur. Quoniam natura propriam naturam amplectitur amicabilius, & ea gaudet magis quam extranea. Et est in ipso facilitas extractionis illius substãtię subtilis, cum iam in actu subtilem habeat substantiã. Modi vero inuentionis huius medicinę sunt per sublimationem, vt a nobis narratum est sufficiẽter. Modus vero fixionis illius in capitulo suo similiter narratus est. Coagulationis vero solutorum modus est, per ampullam in cineribus vsque ad collum cum temperato igne, quousq; aqueitas euanescat.

Descriptio vero longorũ vasorum hæc est, & eorum in quibus fit omnis coagulatio.

SERMO DE fixione. Caput lij.

FIXIO vero, est rei fugientis ab igne conueniens adaptatio. Causa vero inuentionis ipsius fixionis est, vt omnis tinctura omnisq; alteratio perpetuetur in alterato, & non mutetur. Diuersificatur vero et ipsa similiter secundum rerum figendarum multiplicitatem, quæ sunt videlicet corpora quædam a perfectione diminuta, sicut saturnus, iupiter, & venus. Et secundum diuersitatem ipsorum spirituum, qui sunt scilicet sulphur & arsenicum, in gradu suo, & argentum viuũ in alio. in tertio vero marchesita, magnesia, & tutia, & horum similia. Figuntur igitur corpora hæc a perfectione diminuta per suam calcinationem, quoniam absoluuntur per eam a sulphureitate volatiua & corrumpente. Et hanc suffici

enter in ſua narrauimus oratione, ſcilicet in capitulo calcinationis. Figuntur ergo ſulphur & arſenicũ duobus modis, ſcilicet per reiterationem ſublimationis ſuper illa in vaſe aludel, quouſq; ſtent. Eſt igitur ex hoc intentio feſtinationis fixionis illorũ, vt ingenieris ad inuentionem multiplicis ſublimationis reiterationis in breui tempore. quod per duo fit aludel, cum duplicibus ſuis cooperculis, hoc ordine ſcilicet, vt nunq; ab actu ſublimatiõis deſiſtas, donec fixa fuerint. Proijciantur ergo cum in vno aſcenderunt, in aliud aludel, & ſic alternata vice fiat. Et nunquam ocioſa permittentur aludel ſpondilibus adherere, quin in continua ſint ignis eleuatione, quouſq; ceſſet illorum eleuatio. Quantocunq; enim in breuiori tempore poteris multiplices ſublimationis reiterationes multiplicare, tanto celerius & melius cõtinget ipſius fixionis tempus abbreuiare.

Ideoq; fuit ſecundus fixionis modus inuentus, qui eſt per ipſius ſublimandi præcipitationem, ad calorem, vt continue in illo ſit, donec figatur. Et hoc fit per longũ vas vitreum, cuius fundus ſit terreus, & non vitreus (quoniam ſcinderetur in partes) illi artificialiter cum clauſura bona connexus, & per ſpatulam ferream uel lapideã eum ad ſpondilia

eius adhæſerit, deiciatur ad ima caloris continue, per alternas vices, quouſq; figatur.

Fixionis vero modus argenti viui eſt idem cum modo fixionis ſulphuris & arſenici. & non diuerſificãtur inter ſe, niſi in hoc, quod non poſſunt ſulphur & arſenicum figi, niſi prius eorum partes inflammabiles tenuiſſimę, ſubtili diuiſionis artificio ab eis ſeparentur, per hunc vltimum fixionis modum. Argentum vero viuum hanc conſiderationem non habet, & ad hoc ſimiliter temperatiori calore, q̃ argentum viuum indigent in hoc modo. Similiter diuerſificãtur, quia in longiori figuntur tempore q̃ argentum viuum. In eo ſimiliter, quoniam altius eleuantur propter ſuam tarditatem q̃ argentum viuũ. Ideoq; longiori vaſe indigent q̃ argentum viuum ad ſuam fixionem.

Fixio uero marcheſitæ, magneſię, & tutiæ eſt, vt cum poſt primam ſui ſublimationẽ acquiſiuerimus quod ex eis volumus, abiectis illorum fecibus, reiteremus ſuper eã ſublimationem, totiens conuertendo quod ſuperius aſcendit ad id quod inferius remanſit, ex vnoquoque illorum, quouſque figantur.

Horum vero deſcriptio vaſorum iam tradita eſt.

SERMO DE CERATIONE.

Caput liij.

CERATIO EST duræ rei non fuſibilis molliſicatio, ad liquefactionem. Ex hoc igitur manifeſtum eſt, quod cauſa inuẽtionis huius fuit, vt & quod ingreſſionem ex priuatione ſuæ liquefactionis non habebat in corpus ad alterationem, molliſicaretur vt flueret, & ingreſſionem haberet. Putauerũt ideo aliqui, cerationem debere de oleis liquidis & aquis fieri. Sed erroneum eſt illud & a principijs huius magiſterij naturalis ſemotum penitus, & ex manifeſtis naturæ operibus reprobatum. Naturam enim nõ videmus in ipſis corporibus metallicis humiditatem cito terminabilem, immo diu durabilem, vt patet per literam ſubſequentem, ad illorum fuſionis & molliſicationis neceſſitatem poſuiſſe. Si enim talẽ illis poſuiſſet, relinqueretur neceſſario, vt citiſſime ſcilicet ignitione vna, corpora totaliter humiditate priuari contingeret. Quare ex illo ſequeretur, poſt vnam ignitionem corpus quodlibet nec malleari nec fundi poſſe. Quamobrem inquantũ imitantes naturæ opera poſſumus, neceſſe eſt nos modum naturæ in cerando ſequi. Cerat autem ipſa in radice cerationis fuſibilium humiditate, quæ ſuper omnes eſt humiditates, expectans ignis calorem. Igitur etiam nos conſimili cerare humiditate neceſſario expedit. In nullis autem rebus melius & poſſibilius hæc humiditas ceratiua inuenitur, q̃ in his, videlicet ſulphure & arſenico propinque, propinquius autem & melius in argento viuo. Horum autem humiditatem non videmus terram illorum relinquere, propter fortem vnionẽ, quam in opere mixtionis naturæ habuerunt. In omnibus autem rebus alijs humiditatem habentibus, experimento inuenies, ea in reſolutiõe a terrea ſua ſubſtantia ſeparari, & poſt illius ſeparationem omni humiditate priuari. In ſpiritibus autem prædictis hoc minime contingit. Ideoq; non eſt aliud, per quod ab illorum inceratione acceptione excuſari poſſimus. Modus ergo cerationis eſt per illos, vt totiens ſuper rem ceranda multiplicetur eorum ſublimatio, quouſque in illa cum humiditate ſua manentes, fuſionem bonam præſtent. Hoc autem nõ fiet antẽ illorum perfectam mundationem, ab omni re corrumpente. Sed mihi melius videtur, vt eorum olea prius figantur, per oleum tartari, & cum illis fiat omnis ceratio competens & neceſſaria ad hanc artem.

LIBER TERTIVS, DIuisus a secundo.

SERMO GENERAlis in perfectione, & in his quæ ad perfectionem spectant.

Caput liij.

PRINCIPIORVM itaq; huius magisterij distinctione tradrta, necesse est ex promissione nostra intentũ huius artis completeprosequi, sermone illi conueniente. Et est scilicet consideratio omnis rei, per quam perfectio huius operis apertius ostẽdatur. Et cõsideratio necessitatis perfectionis medicinę, scilicet vt discutiatur, ex qua re melius vel propinquius eliciatur illa, ad omnem imperfecti perfectionem. Et consideratio similiter artificiorum, perquę cognoscamus an perfectio sit completa. His itaque traditis, & tota erit perfectionis tradita cognitio, secundum nostrę artis indigentiam.

SERMO GENERAlis in cognitione principiorum corporum.

Caput lv.

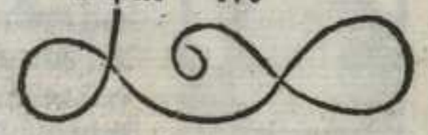

COGNOSCERE VEro non est possibile transmutationem corporum vel ipsius argent. vi. nisi super mentem artificis deueniat vera cognitio illorum naturę, secundum suas radices. Prius igitur corporum principia notificabimus, quid scilicet sint secundum causas suas, & quid boni vel mali in se contineant. Pręterea vero ipsorum omnium corporum naturas. cum suis omnibus proprietatibus monstrabimus, quæ videlicet sint causę corruptionis illorum, cum suis experientijs probãtes.

SERMO PARTICVLAris in cognitione sulphuris & arsenici.

Caput lvi.

ERGO IN primis spiritum naturã, qui ipsorũ sunt corporum principia, affirmãtes quę sunt videlicet sulphur argent. vi. & sum compar. Dicimus igitur, quoniam sulphur & arsenicum pinguedo sunt terræ, vt a nobis narratũ est. Cuius experientiam & manifestam probationem elicias per illius facilem inflammationẽ, & facilem eius liquefactionem, per calidum. Non enim inflammatur, nisi quod oleagenum,

nec liquescit per calidum facile, nisi quod illius naturam habet. Sulphur itaq; & illius compar, causam corruptionis habent, inflammabilem substantiam, & terreã feculentiam. Causam vero perficientem habent mediã, inter hanc videlicet & illam. Est igitur causa corruptionis in illo terreitas, per hoc, ꝙ non fusionẽ neq; ingressionẽ habet. Et similiter inflammabilis substantia, quia nunc stat, nunc stare facit, & quod nigredinem ex omni genere eius præstat. Causa igitur perfectionis in illis est mediocris illarum substantia, quia per illius terreitatem non turbatur ab ingressione, quæ per fusionem bonam perficitur. Et per illius subtilitatem non remouetur eius impressio de facili, propter fugam. Non est autem mediocris illorum substantia perfectionis causa corporum vel argenti viui, nisi figatur. Quæ cum non fixa sit, licet eius impressio non remoueatur de facili, non tamen stabiliter perpetuatur. Ex his itaq; illius eliciatur, mediocrem substantiam diuidere, necesse esse. Diuidere autem putauerunt quidam impossibile esse, propter fortem illius mixtionem. Et illi quidem suis operibus manifestis aduersi sunt. Nam ipsum sulphur calcinauerunt, & licet nõ multum, quod nullam fusionẽ nec inflammationem dedit. Sed illud per diuisionẽ necesse est euenisse, quoniam sulphur in sua naturali cõmixtione permanens, necesse est inflammari & comburi. Ergo per diuisionem diuersarũ substantiarum in illo, relinquitur, partem magis in ipso inflammabilem, a partibus non inflammabilibus seorsum in artificio separari. Nam si possibile est, per calcinationem ad remotionem omnium inflammabilium partium in illo peruenire, necesse est ex eorum naturalibus operibus eos confiteri, ad omnẽ partium diuisionem peruenire. Sed quia hoc dependet ex subtilissimo artificio, cogitauerũt fore impossibile. Patet itaq; ex premissis in capitulo, ꝙ non est sulphur de veritate nostræ artis, sed pars eius. Et nos iam deduximus te in cognitionẽ artificij, per quod ad illius diuisionem possibile est deuenire. In arsenico vero, quia in radice suæ minerę, per actionem naturę resolutę sunt mistæ illius partes inflãmabiles, ideo artificiũ separationis eius est facile. Sed ipsum est albedinis tinctura, sulphur uero rubedinis. In sulphuris igitur diuisione magnam adhibere cautelam, necesse est.

SERMO IN COGNItione naturæ Mercurij.

Caput lvij.

IN argento viuo & similiter necesse est superflua demere. Habet enim corruptionis causas, videlicet terream, & adustibilis absq; inflãmationea quelitatis substantiam. Putauerunt attamen aliqui illud non superfluam habere terram vel immunditiam. Sed vanum est quod cogita-

tur abesse. Videmus enim ipsum multæ liuiditatis, & nõ albedinis. Et similiter per leue artificium videmus ex illo terram nigram & feculentam emanare, per lauationem videlicet, cuius modum narrabimus. Sed quia duplicem est per illud perfectionem elicere, et illud perficere, ideoq; necesse est ipsum duplicis mundationis gradu præparare. Præterea duę mundationes Mercurij necessariæ. Vna per sublimationem ad medicinam, & hęc hic innuitur. Alia per lauacrum ad coagulationem, & illa innuetur. Sunt enim in paragrapho, Secũdus vero. Si enim volumus medicinam ex illo creare, tunc necesse est a feculentia suæ terreitatis mundare per sublimationem, ne in proiectione creet colorem liuidum, & ipsius aqueitatem fugitiuam delere, ne & totam medicinam fugitiuam in proiectione faciat, & mediocrem illius substantiam saluare per medicinã. De cuius est proprietate nõ aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit, et fixum facit. Probamus itaq; perfectiuum esse illud manifestis experientijs. Nam videmus argentum viuum argento viuo magis adherere, & eidem magis amicari, post illud vero aurum, et post hęc argentum. Ideo ex hoc relinquitur, ipsum esse suę naturę magis. Alia vero videmus corpora non ad illa tantam conformitatem habere, & ideo ipsa veridice inuenimus minus de sua natura participare. Et quæcunq; videmus plus ab adustione saluari, illa cõsideramus plus suam naturam possidere, Ideoq; relinquitur, ipsum argentũ viuum esse perfectissimum, & adustionis saluatiuũ, quod est perfectionis vltimũ. Secundus vero mundationis gradus est ad ipsius coagulationem. Et est, vt sufficiat illi solummodo lauatio suę terreitatis per vnã diem. Cuius modus hic est. Sumatur patella terrea, & in ea mittatur argentum viuum, super quod fundatur aceti fortissimi pauca quantitas, vel alterius rei consimilis, quæ sufficiat ad cooperiẽdum illud. Post immittatur ad ignem lentum, ne ferueat, & agitetur continue cum digitis super fundum patellæ, vt diuidatur argentum viuum in similitudinem subtilissimi puluieris albi, donec totũ acetum euaporauerit, & ipsum argentum viuum redeat. Postea vero quod feculentum & nigrum videris ex illo emanasse, laua & abijce. Et hæc iterata vice multiplica, quousq; videris colorẽ suæ terreitatis, & clarum mixtũ albo & cœlestino colori perfecte mutari, quod perfectæ lauationis est signum. Cum igitur peruenerit ad illud, projciat̃ super ipsum medicina suæ coagulationis, & coagulabitur in solificum & lunificum, secundum q̃ ipsa pręparata extiterint. Et ipsius narrationẽ in sequentibus ponemus. Ex iam igitur dictis patet, & similiter argentum viuum non esse perfectiuum in natura sua, sed illud quod ex ipso producitur per artificium nostrũ. Et similiter in sulphure & eius cõpari est inducere. Non ergo in his possibile est naturaliter naturã sequi, sed per nostrum artificium naturale.

SERMO DE COGNItione verę marchesitę, magnesiæ, & tutię.

Caput lviij.

DE alijs autem spiritibus naturalem necesse est nos facere traditionẽ qui sunt scilicet marchesita, magnesia, & tutia, impressionem magnã in corporibus facientes. Et ideo dicamus quid sint in probationibus suis in hoc capitulo. Dicimus igitur q̃ marchesita duplicem habet in sui creatione substantiam, argenti viui scilicet mortificati, & ad fixionem approximãtis, & sulphuris adurentis. Ipsam habere sulphureitatem comperimus manifesta experientia. Nam cum sublimatur, ex illa emanat substantia sulphurea manifesta, cõburens. Et sine sublimatione similiter perpendit̃ illius sulphureitas. Nam si ponatur ad ignitionem, non suscipit illam priusq; inflammatione sulphuris inflammetur & ardeat. Ipsam vero argenti viui substantiam manifestatur habere sensibiliter. Nam albedinem pręstat Veneri meri argẽti, quemadmodum & ipsum argentum viuum, & colorem in illius sublimatione cœlestinum pręstare, & lucidita tem manifestam metallicam habere videmus. quæ certum reddunt artificem, illam has substantias continere in radice sua. Magnesia vero sulphur plus turbidum, & argentum viuum magis terreũ & feculentum, et ipsum sulphur similiter magis fixum & minus inflãmabile habere, per easdem probare experientias manifeste poteris, & ipsam magis naturę martis approximare. Tutia vero, est fumus ipsorum corporum alborum, & hoc manifesta probatiõe perpenditur. Nam proiecto fumo mixtionis Iouis et veneris, adherente in spondilibus fabricæ fabrorum, eandem impressionẽ facit cum ea. Et q̃ fumus Metallicus non redit, nec ipsa similiter sine alicuius corporis admixtione. Ideo cum fumus ipsa sit alborum corporum, alba non citrina corpora, sed rubea. Nam citrinitas non est aliud. q̃ rubei & albi determinata proportio. Ideoq; ipsa propter sui subtilitatẽ magis ad profundũ corporis penetrat. Et ideo magis alterat q̃ suum corpus, & magis adherret in examine pauco artificio, quod iam tibi narratũ est. Quęcũq; igitur alterantur, per argenti viui virtutem, vel sulphuris, aut horum similiũ necesse est alterari, quoniã hęc sola cõmunicant in natura ad ipsa corpa.

DE ESSENTIA SOLIS.

Caput lix.

DE COrporibus igitur ampliato sermone eorũ intimam narremus essentiam. Et primo de sole, postea de luna, vltimo vero de alijs, secundum q̃ videbitur expedire cum suis probationibus, quę per

experimentum habentur. Est igitur sol creatus ex subtilissima substātia argenti viui, & clarissima fixura: & ex substantia pauca sulphuris mundi, & purę rubedinis, fixi clari, et a natura sua mutati, tingentis illum, scilicet mercurium. Et ideo quia contingit diuersitas in coloribus ipsius sulphuris, necesse est & auri citrinitatē diuersitatem habere similiter. Est etiā quoddam magis, quoddam vero minus in citrinitate intensum. Quod ipsum enim sit ex subtilissima argenti viui substātia, perpendit & ipsum, quia arg. vi. de facili illud suscipit. Non enim ar. vi. aliud cp̄ suę naturæ suscipit. Quod vero daram & mundam illā substantiā habuit, per splendentem eius fulgorem & radiantem manifestatur, non solum in die, verum etiam in nocte se manifestantē. Quod vero fixam & sine sulphureitate comburente habeat, patet per omnem operationem illius ad ignem: nam nec minuitur, nec inflammatur. Quod vero ipsum sit sulphur tingēs patet per hoc, cp admixtum argētum viuū ipsum in colorem transformat rubeum: & cp sublimatur forti ignitione de corporibus, ita cp illorum ascendat subtilitas, cum eo citrinissimum creat colorem. Patet igitur, cp cum pura purū colorem generat, cum non pura non purum. Qui vero probationis suę citrinitatis ostensione indiget, sensum nō habet: cp per visum perficitur. Subtilissima igitur argenti viui substantia ad fixionen deducta, & puritas eiusdem: & subtilissima sulphuris materia fixa, et nō adurens, tota ipsius auri materia est essentialis. Maior vero argenti vi. ideo maiorem argen. viuū habet ingressionē in illud. Igitur quæcunq; voluceris alterare, ad huius exemplar altera, vt ipsa ad æqualitatem eius perducas. Et modum iam ad illud nos dedimus. Et quia subtiles habuit & fixas partes, ideo potuerunt partes eius multū densari. Et hæc fuit causa sui magni ponderis. Per multā vero operatam a natura decoctionem, facta est ex illo paulatiua resolutio, & inspissatio bona, & vltima mixtio, vt cum ignitione liquescat. Ex precedentibus igitur patet, quoniam multa quantitas argenti vi. est causa perfectionis: multa vero sulphuris causa corruptionis. Et vniformitas in substantia est causa perfectionis: oppositū vero corruptionis. Igitū si ceciderit super ipsum arg. viuum sulphur non debite, necesse est secundum diuersitatem illius diuersas corruptiōes adduci. Potest enim sulphur quod super illud cadit, fixum, non adustibile esse totum, aut totum adustibile, & fugiens in natura sulphuris: aut fugiens, & nō in natura sulphuris: aut partem fugientis, partem vero fixi tenere: sed in parte naturam sulphuris tenere, in parte vero non: aut totum mundum, aut medium immundum: aut multæ quantitatis, aut paucæ, superans in commixto: aut paucæ quantitatis superatum in illo: aut nec superans nec superatū: aut albū, aut rubeum, aut mediocre. Ex his itacp omnibus diuersitatibus necesse fuit in natura diuersa creari corpora, & his similia: quas omnes oportet narrare nos cum probationibus manifestis.

SERMO IN COGNITIONE naturę Lunæ.

Caput lx.

IAM ergo patet ex precedentibus, cp si ceciderit sulphur mundum fixum rubeum clarum super substantiam argenti viui puram, non superans, immo paucę quantitatis superatum, creatur ex hoc aurum purum. Si vero fuerit sulphur mundū fixum album clarum, quod ceciderit super substantiam argenti viui, fit argentum purum. Si in quantitate non superet, diminutam tamen habet puritatem ab auri puritate, & spissitudinem grossiorem cp̄ aurum. Cuius signum est, cp non densantur partes eius in tantum cp auro componderet, nec ita fixam substantiam habet, vt illud. Signum est diminutio eius per ignem, & sulphur eius, quod non est fixum, nec incombustibile, causa est illius. Et cp sulphur in illo huius sit dispositionis, per illius paululam inflammationē probatur. Idem autem fixum ad aliud quidem & ad aliud relatum esse, impossibile non est autumandum. Lunæ enim sulphureitas ad auri sulphureitatem relata, non fixa, & comburens est. Ad aliorum vero sulphur corporum fixa & non comburens.

☾ argentum

SERMO IN COGNITIONE naturę Martis.

Caput lxi.

SI vero fuerit sulphur fixum terreum, argento viuo fixo terreo commixtum, & hęc ambo nō purę, sed albedinis liuidę fuerint, cuius superantiæ quantitas sit sulphuris summa, fit ex his ferrum. Quoniam superantia sulphuris fixi fusionem prohibet. Ideocp ex hoc relinquitur, sulphur velocius liquefactionis festinantiam per opus fixionis perdere cp̄ argētum viuum. Non fixum vero videmus citius cp̄ argentum viuū liquescere. Ex his vero manifestatur causa velocitatis fusionis et tarditatis in corporum vnoquocp. Nā quod plus de fixo habet sulphure, tardius, quod vero plus de adurente, facilius et citius fusionem suscipit. Quod satis aperte relinquitur a nobis fore monstratum. Quod igitur ipsum fixum tardiorem faciat fusionem, manifestatur per hoc, cp ipsum nuncp̄ nisi calcinetur, figitur, & calcinatum nullam dat fusionem. Ergo in omnibus illā impedire debet. Qd vero nisi calcinetur non figatur, patet experimento illius qui illud figit non calcinatum, quoniam ipsum inuenit semper fugere, donec in terram vertatur. Cuius similitudo est calcis naturæ. Hoc autem minime in argēto vi. contingit, quoniam figi potest absq; hoc, cp in terram vertatur, & figi simi

♂ ferrum

liter cum cõuersione illius ad terram scilicet potest. Non per festinationem ad eius fixionem, quæ per præcipitationem perficitur, figitur, & in terrã mutatur. Per successiuam vero illius iterata vice sublimationem figitur similiter, & non in terram vertitur, immo fusionem dat metallicam. Hoc autem manifestum est, & illi probatum qui vtrasq; fixiões illius expertus est, vsq; in illius consummationem festinam precipitationem & tardam, per successiuas sublimatiões. Vidit enim & inuenit sic, vt a nobis scriptum suscepit. Et illud ideo, quoniã viscosam & densam habet substantiam: cuius signum est contritio illius, cum imbibitione & mixtione cum rebus alijs. Sentitur enim in illo manifeste viscositas illius per multam adherentiam. Densam autem substãtiam illud habere, manifeste videt monoculus per illius aspectum & præponderis sui. Auro enim præponderat, cũ in natura sua est: & est similiter fortissimæ compositionis, vt narratum est. His igitur relinquitur, ipsum posse figi sine illius humiditatis cõsumptione, & absq; in terram conuersione. Propter enim bonam partium adherentiam & fortitudinem suę mixtionis, si quo modo partes illius inspissentur per ignem, vlterius non permittit se corrumpi, neq; per ingressiõem fumosæ flammę in illud se in fumum vlterius eleuari permittit: quoniã rarefactionem sui non patitur, propter sui densitatem & carentiam adustionis, quæ per sulphureitatẽ perficitur. Per hoc igitur inuentũ est inuentione veridica duorum secretorũ genus mirabile duplex. Vnũ scilicet causa corruptionis vniuscuiusque metallorum per ignem: quarum vna est inclusio adurentis sulphureitatis in illorũ substantia, per inflammationem illa diminuentis & exterminantis in fumũ vltima consumptione, quantumcũq; in illis arg. vi. bone fusionis extiterit. Altera vero est multiplicatio flammę exterioris super illa penetrantis, & secum in fumum resoluentis, cuiuscũq; fixionis in eis ipsum sit. Tertia vero est rarificatio ipsorum per calcinationem. Tunc enim flamma vel ignis sine illa in ea penetrare potest, & ipsa exterminare. Si igitur omnes corruptionis causę cõueniant, maxime corpora corrumpi necesse est. Si vero nõ omnes, remittitur corruptionis velocitas vniuscuiusq; corporis, secũdum remissionem illarũ. Secundum genus est bonitas, quę per ipsum considerat in corporibus. Quia igitur ar. vi. propter nullas causas exterminatiõis se in partes cõpositionis illius diuidi permitit (quia aut cum tota sui substãtia ex igne recedit, aut cum tota in illo permanens stat) notatur in eo necessario perfectionis causa. Laudetur igitur benedictus & gloriosus altissimus: qui creauit illud: deditq; illi substantiam & substantię proprietates: quas non contingit ex rebus vllam in natura possidere, vt in illa possit inueniri hoc perfectiõis, per artificium aliquod, quod in illo inuenimus potentia propinqua. Ipsum est q d' ignẽ superat, & ab igne nõ superat: sed in illo amicabiliter requiescit eo gaudẽs.

SERMO IN COgnitione naturę æris. Caput lxij.

REdeuntes igitur ad propositum, dicimus, q; si fuerit sulphur immundum grossum fixum, secundum sui maiorem partem: secũdum vero sui minorem non fixum, rubeum, liuidum, secundum totum non superans neq; superatum, & ceciderit super argentũ vi. grossum, ex eo æs creari necesse est. Horum itaq; omnium probationem adducere per data ex natura sua contingit. Nam cum illud ad inflammationem deponitur, flammã ex eo sulphuream discernere poteris, quæ sulphuris non fixi est signum. Et deperditio suæ quantitatis per exalatiõem sulphur habere fixũ, illa significatur per frequentem eius combustionem. Nam ex ea fit suę fusionis retardatio & induratio suę substãtię, quæ signa sunt suę multitudinis fixi sulphuris. Quod illud aũt sit rubeum immundum, adiunctũ ar. viuo immundo, significatur per sensum: vnde alia probatione non indiget. Experimento itaq; elicias secretum. Vides enim omnem rem caloris actione in terram mutatã, cũ facilitate solui, & ad aquę naturam redigi. Hoc autem cõtingit propter partiũ subtiliationẽ ab igne. Res igitũ magis subtilis in natura propria ad hanc terream naturam reducta, magis subtiliatã. Igitur magis soluitur: ita & quæ maxime, maxime. Ex his igitur patet causa corruptiõis & infectionis horũ duorum corporũ Martis scilicet & Veneris: quoniam est per sulphur multæ quantitatis fixum & non fixum: paucæ in Venere, minimæ vero in Marte. Cum igitur sulphur fixum in fixionẽ deuenit per calorem ignis, eius partes subtiliãtur: sed pars illa quæ est in aptitudine solutionis suæ substantiæ soluitur: cuius signũ est expositio horũ duorum corporum ad vaporẽ aceti. Nam per illud floret in superficie sua sulphuris eorũ aluminositas, per calorẽ in illud creata subtiliatiũ. Et si posueris hęc duo corpora in liquorem ponticũ, soluentur de facili per ebullitionem multæ illorum partes. Et si respexeris in mineris horũ duorum, manifestã inuenies ex eis solutam aluminositatis substantiam stillare, & in illis adhærere: quæ aluminositas per ponticitatem & facilem solutiõem in aquã mutatur. Nõ enim ponticũ & facile solubile reperit aliud q̃ alumen, & quod suæ naturæ est. Nigredo vero in vnoquoq; horũ duorum corporũ ad ignẽ creatur propter sulphur non fixũ q d' in illis conduditur: multũ quidem in venere, parũ vero in marte, & ad naturam fixi approximans. Ideoq; non de facili talem impressionẽ de marte removeri est possibile. Iam igit patuit ex sulphure non fixo fusionem fieri et fusionem adiuuari: ex fixo vero fusionem nõ fieri, & fusionẽ impediri. Ex ar. vero vi. fixo non est necesse fusionẽ non fieri, & fusionẽ impediri. Illd' scitu necessariũ verũ esse, qui nullo ingeniorũ fusionis sulphur potuit conseruare in fusione post illius fixionẽ:

Argentum vero viuum figi potuit per frequentem sublimationis reiterationem ad illud, eo bonã fusionem suscipiẽte. Ex hoc itaq; manifestum est, corpora esse maioris perfectionis quæ plus arg. vi. sunt cõtinentia: minus minoris perfectiõis. Studeas igitur in omnibus tuis opibus ar. vi. in commixtione superare. Et si per solum argen. vi. perficere poteris, precio sissimæ perfectionis indagator eris, & eius perfectionis quæ naturæ vincit opus. Mundare enim poteris intime, ad quod natura nõ peruenit. Probatio vero eius, q̃ ea quę maioris ar. vi. quantitatem sunt cõtinentia, maioris sint perfectionis, est scilicet facilis susceptio ar. viui. Videmus enim corpora perfectionis amicabiliter argentũ vi. suscipere. Ex precedentibus itaq; sermonibus relinquitur, duplicem fore in corporibus sulphureitatẽ. Vnam quidem in profunditate arg. viui conclusam, in principio suæ mixtionis, alteram vero superuenientẽ. Quarum altera cum labore tollitur, alteram vero nullo artificiorum ingenio est possibile tolli, quod per ignẽ perficitur, ad quod possit nostra operatio congrue ac vtiliter peruenire, cũ iam secum ad eandẽ ceratione vnitum factum est. Et hoc experimento probatur, q̃ sulphureitatem adustibilem videmus per ignem deleri, sulphureitatem vero fixam minime. Si igitur dixerimus corpora calcinatione mundari, intelligas vtiq; a terrea substantia, quæ non in radice suę naturæ vnita est. Quoniam vnita mundare per ignis ingenium nõ est possibile, nisi aduenìat argen. vi. medicina occultans & contemperans illam, aut illam de cõmixto separans. Separatio aũt terreæ substantię in radice naturę metallo vnitę ab eius cõmixto fit, aut per eleuationẽ cũ rebus substãtiã arg. vi. eleuantibus, & sulphureitatẽ dimittentibus, propter conuenientiã cũ eis, vt est tutia & marchesita, quoniam fumi sunt, quorum maior pars arg. viui est quantitas q̃ sulphuris. Et huius experiẽtiam vides, quoniã si forti & subita fusione hęc cõiunxeris cum corporibus, spiritus secũ adducent corpora in fuga sua. Ideoq; tum eis eleuare poteris, aut cum lauatione per arg. viui cõmixtionem quã narrauimus. Ar. enim vi. tenet quod suę naturę est, alterum vero respuit.

SERMO DE COGNITIONE naturę stagni. Caput lxiij.

EAC igitur inuestigatione proposita, nostrũ propositum sequentes innuimus, q̃ si sulphur fuerit in radice commixtionis, fixione pauca participans, album albedine non pura, non superans, sed superatum, cum argento viuo secũdum partem fixo, secundum partem vero non fixo, albo non puro commixto: sequetur ex eo stagnum. Et horum probationem per prę̃parationem inuenies. Quoniam si stagnum calcinaueris, senties ex illo sulphuris fetorẽ: quod signũ est sulphuris non fixi. Et quia

flammam non dat, nec putes illud fixum. Quoniam non propter fixionem, sed propter superantiam argenti viui in commixtione saluantis a combustione flammã non dat. Probatur ita q̃ duplex in stagno sulphureitas: duplex argenti viui substãtia. Vna quidem sulphureitas, quæ est: quia cum calcinatur fetet vt sulphur. Per primam probatur mixtionis experientia. Altera per cõtinuationem illius in calce sua ad ignem: quã habet, quia magis fixa non fetet. Probatur vero duplex argenti viui substantia in illo. Vna quarum est non fixa, altera fixa: quoniam ante illius calcinationem stridet, post vero triplicem ipsius calcinationẽ non stridet. quod est, quia eius argẽti viui fugitiui substantia stridorem faciens euolauit.

Quod vero argenti viui substantia sit substãtia fugitiui causa stridorem faciens, probat̃ per lauationem plumbi cum argento viuo. Quoniã si cum argento viuo plumbum lauetur, & post lauacrum eius illud fuderis cum igne non superante suę fusionis ignẽ, remanebit cum eo argenti viui pars, quæ plumbo stridorem adducit, & illud in stagnum conuertet. Econuerso vero per mutationem stagni in plumbum illud considerare potes. Nam per multiplicem calcinationis reiterationem ad illud, & magis illi ignis conuenientis ad reductionis administrationem, in plumbum cõuertitur: maxime uero cum per subtractionem sui scorij cũ magno calcinatur igne. Et harum substantiarum diuersitatibus certificari poteris per ingenia cõseruationis illarum, vel instrumentis proprijs, & ignis modo eas diuidentis: ad quem nos peruenimus cum instantia, & vidimus cum certificatione nostra, nos verum per illud æstimasse. Quid igitur sit quod postręmotionem duorum non fixorum ex Ioue, scilicet sulphuris & ar. vi. remã sit, te certum reddere nos expedit: vt complete cognoscas ipsius Iouis compositionẽ. Est igit̃ illud liuidũ, ponderosum, vt plumbum: maiori tamẽ albedine plumbo participãs. Est igitur plumbum purissimum. Et est in ipso æqualitas fixionis duorum componentium, argenti viui scilicet et sulphuris. Non autem æqualitas quantitatis: quoniam in commixtiõe vincit argentum viuum: cuius signum est facilitas ingressiõis in illud argentum viuum in natura sua. Igitur si non maioris argenti viui in illo esset quantitas, non adhęreret illi in natura sua sumptum de facili. Ideoq; non adhęret Marti nisi subtilissimo ingenio: nec Veneri propter paucitatem argenti viui in illis in cõmixtione sua. Ex hoc igitur patet, quia difficillime Marti adhęret. Veneri vero facilius propter maiorem copiam argenti viui in ea: cuius signum est fusio illius facilis: Martis vero difficillima. Fixio vero harum duarum substantiarum ad firma approximat fixionem: non aũt fixa propterea est perpetua: Et huius est probatio ipsius corporis calcinatio: & post calcinatiõem ad fortissimum ignem expositio. Nam per eum non fiet diuisio, sed tota ascendet substantia: purificata tamen magis.

Videmus ergo ſubſtantiam ſulphuris in ſtagno adurentem facilius ſeparari ꝗ in plumbo. Et huius experimentum vides per facilem louis induationem, calcinationem, & meliorationem ſui fulgoris. Ideoq; conſideraui mus hęc corrumpentia in radice ſua non fuiſſe, ſed ei poſtea aduenerunt. Et quia in prima commixtione non fuerunt illi multum coniuncta, ideo facile poſſunt ſeparari. Ideoq; alterationes in eo ſunt velocis operis, mundificatio videlicet, induratio, & illius fixio. Et harum cauſas per ea quæ iam a nobis tradita ſunt, manifeſte conſiderare potes. Et quia poſt has operationes, calcinationem ſcilicet & reductionem, conſideraui mus in fumo ſuo per magnã eleuationem ignis expreſſionem, & vidimus illũ ad citrinitatem pertinere, cum hoc ſit de proprietate Sulphuris calcinati, eſtimauimus eſtimatiõe vera, in qua fuimus certificati, ſulphuris fixi naturam ſecum multam cõtinere. Qui igitur voluerint in hac noſtra ſcientia videre veritatem, inueſtigatiõem horum omnium perſtudeant cum ſedulitate operis, donec per eam principia ipſorum corporum & proprietatem ſpirituum inueniant inuentione certa nec coniecturali, quam tradidimus in hoc noſtro volumĩe ſufficienter ad artis exigentiam.

SERMO IN COGNITIONE NATURĘ SATURNI.

Caput lxiiij.

RESTAT nos igitur de ſaturno deſcriptionem ponere. Et dicimus, nõ diuerſificatur a loue per calcinatiõis reiterationem ad illius naturam reductio, niſi quia immundiorem habet ſubſtantiam a duabus ſubſtantijs commixtã groſſioribus, ſulphure ſcilicet & argento viuo. Et quia ſulphur in illo comburens eſt ſuæ ꝗ argenti viui ſubſtantię magis adhęſiuum, & ꝙ plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionẽ ſuam ꝗ Iupiter. Et harum probationes per experientias manifeſtas adducemus. Quod igitur ipſum ſit maioris terreæ feculentię ꝗ Iupiter, manifeſtatur per viſum, & per lauacrum eius ab argento viuo, in hoc ꝙ plus per lauacrum emanat feculentię ab eo ꝗ a Ioue, qui primum gradum calcinatiõis ſuſcipit facilius ꝗ Iupiter, quod eſt ſignum multæ terreitatis. Nam corpora pluris terreitatis facilioris inuenimus calcinationis, & terreitatis paucæ difficilioris calcinationis. Et huius eſt probatio difficillima, Solis cãlcinatio completa. Et quia non rectificatur eius feditas per calcinationis reiterationem ſicut in loue, quod eſt ſignum maioris feditatis in principijs eius ex natura ſua, ꝗ Iouis.

Quod vero ſulphuris quãtitas cõbuſtibilis magis ſit ar. vi. ſubſtãtię adhæſiua in eo ꝗ in Ioue, ſignificat per hoc, ꝙ nõ ſeparat de eo in fumũ quantitas notanda, quin ſit citrini coloris multæ citrinitatis, cuius ſimiliter eſt quod in fundo inferrori ex eo remanſit, neceſſario vnum triũ eſſe ſignum relinquitur, aut nullius quantitatis ſulphuris cõbuſtibilis in eo, aut pauciſſimæ, aut multum coniunctæ, in principiorum propinquitate ad radicem commixtionis. Sed certificati ſumus per illius odorem, ipſum alicuius eſſe quantitatis, & non paucæ, immo multæ, quia non remouet ab eo odor ſulphureitatis in breui tempore. Ideo conſideraui mus conſideratione qua certi ſumus ſulphur comburens illius ſulphuri nõ comburẽti ad naturam fixi approximanti, in argenti viui ſubſtãtia vniformiter eſſe cõmixtum. Ideo cum ſcandit fumus eius neceſſario cum ſulphure nõ comburente ſcandit, de cuius proprietate eſt citrinitatem creare. Quod vero maior quantitas ſulphuris non adurentis ſit in ipſo ꝗ in Ioue, a nobis adductum eſt cum veritate, per hoc ꝙ videmus totum colorem ipſius in citrinum mutari, Iouis vero in album in calcinationibus ſuis. Et ideo in hoc nobis aperta eſt via cauſæ inueſtigationis huius operis, per quod in calcinatione mutatur Iupiter facilius in durum ꝗ Saturnus, non autem in tarditatem liquefactiõis velocius ꝗ Saturnus. Et illud ideo, quoniã cauſa duritiei naturæ eſt ſulphur, & argentum viuũ fixum. Cauſa vero liquefactionis eſt duplex, argentũ viuum ſcilicet, & ſulphur cõbuſtibile. quorum alterum quo ad fuſionis perfectionem ſufficit in vnoquoq; gradu eius, cum ignitione ſcilicet, & ſine ignitione, ſcilicet argenti viui. Quia igitur in Ioue eſt multa argenti viui quantitas non vere fixi, remanet in illo multum liquefactionis velocitas, & non remouet ab illo faciliter. Cauſa vero mollificatiõis eſt duplex, argentum ſcilicet viuũ, & ſulphur combuſtibile. Quia igitur remouetur ſulphureitas comburẽs ex Ioue facilius ꝗ ex Saturno, ideo ex eo altera cauſarum mollitiei remota, neceſſe eſt illud indurari calcinatum. Saturnus vero quia vtriuſq; mollitiei cauſas fortiter habet coniunctas, non facile induratur. Eſt tamen diuerſitas in mollitie per argentum viuum, & mollitie per ſulphur. quoniam mollities per ſulphur eſt ceſſiua, mollities vero per argentum viuũ extenſiua eſt. Et hoc neceſſario probatur per hoc, ꝙ videmus corpora multi argenti viui multæ extenſionis eſſe, corpora vero pauci, paucæ. Et ideo Iupiter facilius ſubtilius extenditur ꝗ Saturnus, Saturnus facilius ꝗ venus, venus q̃ mars. Luna ſubtilius ꝗ iupiter, ſol vero ꝗ luna ſubtilius. Patet igitur. ꝙ cauſa induationis eſt argentum viuum fixum, aut ſulphur fixum. Cauſa vero mollitiei eſt oppoſita. Cauſa vero fuſionis eſt duplex, ſulphur nõ fixum, & argentum viuum cuiuſcunq; generis. Sed ſulphur non fixum neceſſario eſt cauſa fuſionis ſine ignitione. Et manifeſte vides huius rei experiẽtiam, per proiectiõem arſenici ſuper corpora difficilis fuſionis. facit enim ea facilis fuſionis, & ſine ignitione. Cauſa vero fuſionis facilis eſt et ſimiliter argentũ vi. Cauſa vero fuſionis cum ignitione, eſt argentum viuum fixum. Cauſa igitur impedimẽti fuſionis cuiuſcunq;, eſt ſulphur fixum.

Perhoc itaq; maximum poteris elicere secretum. Quoniam cum plurime argenti viui quantitatis corpora maxime sint perfectionis inuenta, et pluris igitur quantitatis argēti viui corpora a perfectione diminuta perfecto approximare necesse est. Itaq; & multæ sulphureitatis corpora plurime corruptionis esse cōtingit. Quam ob rem igitur ex iam dictis patet, louem maxime perfecto approximare, cum perfectionis plus participet. Saturnum vero minus. Minus vero ad huc Venerem, minime vero martem, quo ex perfectio dependet. Aliter autem ex medicina complente, & defectum supplēte, perfectius attenuante ad profundum corporum spissitudinem, & sub splendētis fulgoris substantia eorundem palliante fuscedinem se habere cōtingit. Ex hacenim maxime perfectibilis Venus existit, minus vero Mars, adhuc minus Iupiter, minime vero Saturnus. Ex his igitur repertum est laboris inuestigatione veridica, ex corporum diuersitate, diuersas inueniri cum præparatione materias. Alia enim eget medicina durum ignibile, alia vero molle & non ignibile corpus. Hoc quidem mollificante, & ad profundum attenuante, & in sua æquante substātia. Illud vero indurāte & inspissante occultum eius. Ex his igitur nos expedit ad medicinas transire, cum manifestis experientijs diuersarum ponentibus nobis medicinarum causas inuentionis, & q̃ diminutū reliquant, & q̃ ad complementum deducant.

Caput lxv.

PRobamus igitur, spiritus corporibus magis assimulari, per hoc, q̃ magis corporibus vniuntur & amicabilius, q̃ alia in natura. Per hoc ergo adductum est nobis inuentiōe prima, hos esse corporū alterationis medicinam veram. Ideoq; in omni quo potuimus ingeniorum genere nos ipsos exercuimus, vt per illos imperfectorū vnum quodq; corporum mutatione firma, in perfectum lunare & solare transformaremus corpus. Quamobrē igitur ex eisdem medicinam diuersam ex diuersa alterandorum intentione creari necesse accidit. Cum sit igitur duplicis generis medicina, alterationis argenti viui, perfectione coagulabile, & a perfectione diminuta corpora. Hæc siquidem multiplicia, alia quidē dura ignibilia, alia vero mollia nō ignibilia. Dura quidem ignibilia, vt Mars & Venus. Mollia vero, vt Iupiter & Saturnus. Necesse est & materiam similiter perfectiuā multiplicem esse. Alia etenim eget argentum viuum materia perficiente. alia vero corpora transformanda. Ac etiam alia egent dura ignibilia, vt Venus & Mars, alia vero mollia non ignibilia, vt Saturnus & Iupiter. Et hæc vtraque vtriusque generis cum ad se inuicem differant in natura, similiter diuersam egere medicinam necessario accidit. Vnius etenim generis mars et Venus, sed in speciali quadā proprietate differūt,

Et enim hic non fusibilis: illa vero fusibilis. Ideoq; alia quidē Mars, alia vero Venus medicina perficitur: & hic quidē ex toto immūdo, illa vero non. Et hic quidem quadam albedine fusca, illa vero rubedine & viriditate participat: quæ in medicina diuersitatis necessitatem imponunt consimiliter. Alterius enim generis mollitiei corpora, scilicet Iupiter & Saturnus, cum hic & similiter differant, diuersa medicina & similiter egere necesse est. Est enim hic quidē mundus scilicet Iupiter: ille vero non. At vero & hęc quidē mutabilia omnia, nunc lunaria, nunc solaria efficiuntur corpora: ideoq; necesse est vniuscuiusq; duplicem materiam fore. Vnam quidem citrinam in citrinum mutantem solare corpus: alteram vero albam in album lunare corpus mutātem similiter. Cum ex quatuor igitur imperfectorum corporū vnicuiq; duplex materia adinueniatur, solaris videlicet & lunaris, Octo igitur, in summa erunt medicinæ omnes corpora perficientes, in forma bona. Perficitur & similiter argentum viuum in solare & lunare: ideoq; et medicinę alterantis illum duplicem differentiam esse contingit. Decem igitur erūt omnes medicinę, quas inuenimus cum totalitate sua ad cuiuslibet imperfecti alterationem completam. Verū vtiq; cum diuturnitate, laboris instantia, et magnę indagationis industria excusari volumus ab inuentionis labore harum decem medicinarum per vnius beneficium medicinę: & inuenimus inquisitione longa, nec nō & laborio sa maxime, & cum experientia certa, medicinam vnam: qua quidem durū mollescit, & molle induratur corpus, & fugitiuum figitur, & illustratur fedum splendore inenarrabili, & in eo qui supra naturam consistit. Ideoq; omnium harum medicinarum expedit singulum sermonē adducere, cum causis suis, et manifestis probationū experientijs. Primum igitur medicinarum decem seriem: et dehinc quidē corporum omnium: deinde vero argenti viui: dehinc vero & vltimo ad perficiētis magisterij medicinā transeundum: cum tamen pręparatione indigeāt imperfecta. Ideo ne propter artis insufficiētiam traditionis moramur ab inuidis, afferamus imprimis narrationem de imperfectorum pręparationibus, earum inuentionis causę necessitatem ponentes: quibus siquidem in nostro artificio efficiantur congrua perfectionis albedinis & rubedinis in vnoquoq; gradum medicinam suscipere, & ab eadē perfici. Dehinc vero addendum medicinarum omnium narrationem sufficientem & congruam.

Caput lxvi.

EX iam ergo a nobis narratis sermonibus apparet quid superfluum quidue diminutum ex operibus natura relinquat in vnoquoq; eorum, quę imperfecta sunt corpora secundum sufficientem partem: secundum vero complementum quę in superio-

ribus obmissimus, hic complebimus sufficienti sermone. Primum igitur, cum duplicis fore generis imperfectionis corpora cõtingat mutabilia, mollia scilicet, nec non ignibilia, vt Saturnus & Iupiter. Dura enim non fusibilia, aut cum ignitione fusibilia, vt Mars & Venus: hic quidem non fusibilis, illa vero cum ignitione: necessario nobis natura informando edocuit, ex illorum diuersitate essentiarũ, in radice naturæ diuersas pręparationes secũdum exigentiam illius administrare. Sunt itaque vnius generis transformanda imperfectiõis corpora duo necessaria: plumbum scilicet, quod mela dicitur, & per artem Saturnus: & plumbum stridens, quod album dicitur. Et hac scientia Iupiter, quæ a se inuicem sunt diuersa in sui occulti profundo ex radice suæ naturæ innata, & manifesto similiter: quoniam Saturnus, fuscus, liuidus, ponderosus, & niger, sine stridore totaliter mutus. Iupiter autẽ albus, liuens parum, multum vero stridens, & modico sono tinnitum adducens: differentiam in profundo illorũ tibi cum manifestis experiẽtijs mõstrabimus ex illarum causis necessarijs. Ex quibus secundum magis & minus præparationis ordinem colligere bonæ mentis artificem cõtingit. Primo igitur secundũ ordinem corporum præparationem narremus: postea vero & ipsius argen. vi. coagulabilis. Sed & primo vnius generis, mollitiei scilicet post hoc vero & alterius. Primi quidem generis corporum ponatur Saturni præparatio & Iouis: postea vero & aliorum, secundum suum ordinem determinatum. Quia in præparatione corporum nihil superfluum ex profundo ipsius remouendum: sed ex manifesto potius.

Caput lxvij.

SAturni vero præparatio multiplex adhibetur essentiæ, & Iouis similiter, secundum ipsorum multiplicis perfectionis approximationis, aut elongationis ab eo gradum. Cum sit igitur aliud ex corrumpentibus quidem suo profundo adueniens ex suæ naturę radice innata, sulphureitatis scilicet terreitas, atque argenti viui impuritas terrę, illorum creationis principijs essentiali natura cõmixta. Aliud vero superueniens post primam illorũ mixtionem corruptionem adducens, & sunt primi generis sulphureitas comburens, & illius impuritas, & argenti viui substantia feda: quæ omnia sunt Saturni & Iouis perfectionis substantiam corrumpẽtia. Sed horum quidem alterũ impossibile est remoueri per medicinam primi ordinis alicuius industriæ. Alterum vero paruo adminiculo remoueri contingit. Hoc quidem remouendũ esse impossibile aduenit, propter hoc, q̃ in principijs naturæ propriæ huius generis corporũ in veram essentiam cõmixta fuerunt, & vera essentia facta sunt. Ideoq̃ cũ non sit possibile veram rei cuiusq̃ in natura remouere essentiam, reperma

nente, non fuit ab eis possibile hęc corrumpentia delere. Quamobrem igitur putauerũt quidam philosophorum, per hoc ad artem nõ posse peruenirí. Sed nos quidẽ et nostro tempore hãc inquirentes scientiam, peruenimus ad hoc idẽ, q̃ & similiter nullo ingeniorum præparationis modo potuimus corpora illustrare, cum complemento sui fulgoris lucidi, qnin contingeret illa ex toto infici, et denigrari potius. Propter hoc igitur et nos similiter in stuporẽ adducti, multi temporis spacio sub desperationis vmbraculo delituimus. Redeũtes tamen in nosipsos nosipsos torquentes immensæ cogitationum meditatiõis afflictionibus, respeximus a perfectione corpora diminuta in profundo suæ naturę feda existere, & nihil ex eis fulgidũ inueniri, cum in eis secundũ naturam nõ sit. Nõ enim inuenitur in re quod in illa non est. Cum igitur nihil perfecti in illis inueniatur, necessario et in eisdem nihil superfluũ inueniri relinquitur in diuersarum substantiarum separatiõe in illis, & in profundo suæ naturæ. Ideoq̃ per hoc inuenimus aliquid diminutũ in illis fuisse, quod compleri necessario accidit per materiam sibi conuenientem, & diminutum complentem. Est igitur diminutum in illis, scilicet paucitas argẽti viui, & non recta spissatio eiusdem. Igitur complementum erit in illis argenti viui multiplicatio, & spissatio bona, & fixio permanens. Hoc autem per medicinam ex illo creatam perficitur. Hæc enim cum ex argento viuo sit in esse deducta, per illius beneficiũ lucidítatis splendoris illorum fuscedinem palliando celat & tegit, & splendorem educit, & in fulgorẽ conuertit. Cum enim ar. viuũ in medicina præparatum per nostrũ artificiũ fit mundatum, & in substantiã purissimam & fulgidissimam redactũ: proiectum super diminuta a perfectione illustrabit, & sua fixione perficiet. Hanc vero medicinam in sua narrabimus oratione. Relinquitur itaq̃ ex præiacentibus necessario, duplicem fore perfectionis inuentionem necessariã. Aut vnam quidem per materiam quæ de mixto substantiam fedam separat. Aut alteram vero per medicinã quæ illam sui fulgoris splendore palliãdo tegat, & illustrando decoret. Cum nihil igitur superfluũ, sed potius diminutum, in profundo corporum contingat reperiri: si quid igitur superfluí remoueri expedit, necesse est id ex manifesto suę naturę superueniens, & tolli & moueri, diuersis cum preparationibus: quas in hac oratione nos expedit enarrare: primũ quidem in eadem oratione Iouis & Saturni, vltimo vero & aliorum secundum ordinem.

DE PRAEPARATIONE Saturni & Iouis. Caput lxviij.

PRæparãtur igitur Saturnus & Iupiter pręparationibus multiplicibus secũdum maioris perfectionis approximationis necessitatem, communi scilicet, et speciali pręparationis mo

do. Communis quidem est per gradus approximationis ad perfectionē multiplices. Est enī vnus gradus approximationis, scilicet fulgur ex substantia munda: alter vero durities, cū suræ fusionis ignitione: tertio vero fixio, per remotionē fugitiuæ substantiæ. Mundificantur igitur & fulgida fiunt tripliciter: aut per res mundificantes: aut per calcinationis modum & reductionis: aut per solutionem. Per res igitur depurantes mūdantur dupliciter: aut in calce redacta, aut in natura corporum. In calce vero redacta, purificantur per hunc modum: aut per sales, aut per alumina, aut per vitrum. Et est, vt cum corpus, scilicet Iupiter & Saturnus calefactum extiterit, tūc infundatur super eorum calcem aluminum aut salium aqua, aut commisceatur cum ea vitrum, & reducatur in corpus. Hoc igitur toties super hæc corpora alternata vice reiteretur, quousque munda complete se ostendant. Nam cum sales & alumina & vitrum fundantur fusione alia ꝗ corpora, ideo ab illis separantur, et secum terream substantiā ducunt, relicta sola corporum puritate. In natura vero corporum similiter, et per eundē depurantur modum. Et est, vt limentur subtilissime hæc duo corpa: post hoc vero cum eisdem administrētur aluminibus, salibus, et vitro videlicet et postea in corpus reducantur. Et sic alternata vice reitereē, quousq; mundiora appareant. Mundantur & per argēti viui lauacrum: modum cuius attulimus. Mundificātur & hic similiter vtriusq; generis corpora per reiterationis vicem calcinationis ad illa & reductiōis similiter, cum sufficientia sui ignis, quousq; mundiora appareant. Per hanc enim mundantur a perfectione hæc diminuta corpora, a duplici corrūpente substantia. Hic quidem inflammabili & fugitiua: illa vero a terrea feculentia. Et illud ideo, quoniā ignis omnem fugitiuam substantiam eleuat & consumit. Et idem ignis similiter in reductionis modo omnem substantiā terræ diuidit cum proportione sua. Et hanc proportionem in alio nostro volumine, quod de perfectiōis inuestigatione intitulatur, conscripsimus: quod secundum ordinem hunc pręcedit librum. In illo enim quæcunque inuestigauimus, secundum nostræ mentis rationem scripsimus: hic vero quod vidimus et tetigimus complete, secundum scientiæ ordinem determinauimus. Mundificantur & hęc vtiq; similiter per solutionem suæ substantiæ, cuius modum iam diximus, & per reductionem similiter eius quod ex eis dissolutum extiterit. Inuenitur enim illud mundius et perfectius ꝗ alio quopiā præparationis genere, hoc eodem prę parationis modo. Et huic modo non comparatur modus, nisi qui per sublimationem perficitur: & ideo huic æquipollet. Est & similiter præparatio in illis, indur atio suæ mollis substantię, cum ignitione suę fusionis. & est, vt ingeniemur in illis permiscere arg. viui substantiam fixam in profundo illorū: aut sulphuris fixi, aut sui comparis: aut rebus duris & non fusibilibus, sicut calx, marchesita, & tutia.

Hæc ètenim cum illis vniuntur & amicantur: illa indurāt, quousq; non fundantur, anteq; igniantur. Et per medicinam perficientē hocidem completur similiter: cuius narratiōem ponemus. Et est similiter alter præparationis modus, per remotionem suę fugitiuę substantię. Et hic quidem perficitur per conseruatiōem, post illum calcinationis gradum illorū, in igne illis proportionali. Et quia ordo in modis pręparationis cōtingit necessario, ideo ponemus ordinem completum ex illis. Primo igitur mundetur ex eis omnis substātia fugitiua et adustiua corrumpens. Deinde vero terrea superfluitas deleat. Post hoc soluantur & reducantur, aut per lauacrum argen. vi. lauentur complete. Et hic ordo vtilis & necessarius est.

Specialis attamen horū corporum præparatio, primū quidem Iouis est multiplex. Vna quidem per calcinationem: & per hanc induratur eius substantia magis ꝗ Saturno nō euenit. Et iam per alumina similiter: hęc enim proprie Iouem indurant. Altera vero per cōseruationē eius in igne suæ calcinationis. Per hanc enim itridorem amittit, & corporum similiter fractionem: quod Saturno similiter non contingit: quia stridorē non habet, nec corpora frangit, et per calcinationis reiterationem similiter ab acuitate salis stridorem amittit. Saturni vero secūdario est præparatio specialis, scilicet per calcinationem a salis acuitate: per hanc enim induratur, & per talc? specialiter dealbatur, & per marchesitam & tutiam. Modos vero omnes præparationum determinauimus completius, in libro qui de perfectionis inuentione intitulat: quoniā in hoc abbreuiauimus summas illarū

DE PRAEPAratione Veneris. Caput lxix.

IMitantes igitur præmissorum ordine, durorum corporum præparatiōes narremus. Primo igitur veneris: deinde vero Martis. Est igitur Veneris multiplex præparatiōis modus. Alius quidem per eleuationem: alius vero sine eleuatione perficitur. Per eleuationem vero est modus, scilicet, vt accipiatur tutia, cum qua Venus magis conuenit, & secum per ingenia vniatur. Deinde vero in suo sublimationis vase ponatur ad sublimandum, & per excellentissimum gradum ignis, eius eleuetur pars subtilior, quæ fulgidissimi splendoris inuenta est. Vel cū sulphure misceatur per minima, et postea eleuetur per modum suum eleuationis iam dictum. Sine sublimatiōe vero præparatur, aut per res mundificationem facientes: aut in calce sua: aut in corpus, velut tutia, sales, & alumina: aut per arg. viui lauacrum, cuius modum attulimus: aut per calcinatiōes et reductiones, vt in alijs narratū est: aut per solutiones & reductiōes eius quod solutum est ad naturam corporis: aut per argenti viui lauacrū mundificatur, sicut & corpora reliqua a perfectione diminuta.

DE PRAEPAratione Martis.

Caput lxx.

Artis vero preparatio est similiter multiplex. Quædam enim per sublimatiōem, quædam vero sine sublimatione completur. Quæ vero per sublimatiōem, fit cum arsenico: cuius modus hic est. Ingeniemur q̃ profundius possumus eidem arsenicum nō fixum vnire, vt cum fusione secum liquescat. Postea vero sublimetur in vase propriæ sublimationis. Et hæc preparatio melior & perfectior inter cæteras reperitur. Est & alia præparatio ipsius Martis, per arsenicum sublimatū, ab eo multoties, quousq; maneat quantitas aliqua ipsius arsenici. Hoc enim si reductum fuerit, emanabit album fusibile mundum præparatum. Est & similiter modus tertius, præparatiōis eiusdem per fusionem illius cum plumbo & tutia. Ab his enim fluit mundum & album. Sed quoniam neminus sufficienter dixisse videamur, cum nos determinaturos esse promisimus de duorum corporum ingeniosa mollificatione, atq; mollium induratione, per calcinationis modum: ideo illum non obmittamus: sed molliū quidem primo, durorum vero postea. Et est scilicet, vt soluatur arg. viuū præcipitatum, & soluatur corpus calcinatum, de cuius intentione sit indurari. Et hæ ambæ solutiones misceantur, & ex his alternata vice calcinatum corpus misceatur, terendo, et imbibēdo, & calcinando, & reducendo, quousq; durum fiat cum ignitione fusibile. Hoc idē & cum calce, & tutia, & marchesita calcinatis, solutis, & imbibitis perfici cōplete contingit. Et quanto quidē hæc mundiora, tanto & perfectius mutant. Mollificātur & similiter dura corpora cum ingenio consimili. Et est scilicet, vt cum arsenico toties coniungantur & sublimentur: & post arsenici sublimationem assentur cum proportione sui ignis: cuius modum narrauimus in libro fornacū. Et vltimo reducantur cum expressione sui ignis, in oratiōe sui dicti, quousq; in fusione mollescant, secundum exigentiam duritiei corporis. Et hæ quidem alteratiōes omnes sunt primi ordinis: sine quibus nō perficitur magisterium.

DE MVNDIFIcatione argenti viui.

Caput lxxi.

Igitur ex præmissis necesse est argen. vi. mundificationem complete narrare. Dicimus igitur, quoniam argentū viuum mundatur dupliciter. Aut per sublimationem: cuius attulimus modum. Aut per lauacrum: cuius modus hic est. Fundatur argentum viuum in patella vitrea vel lapidea: & super ipsum aceti quantitas superfundatur, quod sufficiat ad illud cooperiendum. Dehinc vero super lentum ignem ponatur, & calefieri permittatur, in tantum, vt digitis

tractari patiatur. Deinde vero digitis agitetur, quousq; in partes minutissimas diuidatur, in puluerisimili tudinem: & tam diu agitet, quousq; aceti totum quod in illo infusum est cōsumetur omnino. Deinde vero qd in eo terreitatis inuentum sit, lauetur cū aceto, & abijciatur. Toties igitur super illud opus reiteretur, quousq; terreitas illius in cœlestinum mutetur colorem perfectissimum: quod perfectæ lauatiōis est signum. Ab his igitur ad medicinas est transeundum.

PRIMVM DOcumentum.

Caput lxxij.

Afferamus igitur imprimis sermonē vniuersalem in medicinis, cum causis suis, & experientijs manifestis. Innuimus igitur, q̃ nisi quidem omne superfluum, siue per medicinam, siue per præparationis modū auferatur ab imperfectis, non perficientur, scilicet vt ab illis tollatur omnis superflua sulphureitas, omnisq; terreitas immunda: ita scilicet, q̃ de commixto nō separentur in fusione, post proiectionem medicinę alterantis illa. Cum hoc quidem inueneris iam ex perfectionis differētijs vnam habes:

SECVNDVM documentum.

Similiter vtiq; nisi & medicina illustret, & alteret in colorem album aut citrinum, secundum intentionem quā quæris, quæ fulgoris splendore amœnitatis luciditatem adducat, non perficiūtur a perfectione corpora diminuta in complemento totaliter.

TERTIVM documentum.

Amplius autem & nisi fusionem lunarem aut solarem determinate adducat, nō est in complemento alterabile: quoniam in iudicijs non quiescit, sed de commixto separatur omnino, & recedit. Hoc autem a nobis latius determinatum in sequētibus demonstratur in capitulo decineritio. Amplius aūt & nisi perpetuetur medicina cū impressionis alteratione firma, non valet ipsius mutatio: quoniam non pmanet, sed euanescit impressio.

QVARTVM DOcumentum.

Amplius autem & nisi pondera perfectiōis adducat, non mutat sub complemēto naturæ firmo & vero, cui nō sit fraus per credulitatis errorē. Est enim pondus naturæ vnū ex perfectionis signis. Patet igitur, cum perfectionis differentiæ

quinq; sint, necesse est & medicinam nostri magisterij has scilicet adducere in proiectione differētias. Per hoc igitur patet, ex quibus medicina nostra eliciatur. Nam per ea elicit, quæ maxime corporibus adiunguntur, & amicabiliter eisdem in profundo adherent alterātia. Ideoq; cum in rebus cæteris exquirentes, non inuenimus inuentione nostra rem aliam magis q̄ argentum viuum corporum naturis amicari: per hoc opus nostrum in illo impendentes, reperimus ipsum esse veram alterabilium medicinam in complemento, cum alteratione vera, & non modice peculiosa.

QVINTVM DOcumentum.

REstat igitur nos substātiam ipsius & proprietatis substantiæ differentias determinate ad scribere. Et cum non inuenerimus ipsum sine alteratiōis naturæ illius administratione mutare inuenimus & similiter ipsum præparari debere necessario: cum nō permisceatur in profundo, absq; illius præparationis modo. Et est scilicet, vt talis fiat illius substantia, q̄ permisceatur in profundo, vsq; ad profundum corporis alterabilis, sine separatione in æternum. Hoc autem non fit, nisi subtilietur valde cum præparatione certa & determinata in capitulo sublimationis. Et non permanet eius impressio similiter, nisi figatur: nec illustrat, nisi fulgidissima ex illo eliciatur substantia, cum sui modi ingenio, & modo suæ operatiōis per ignem congruum. Et non præstat fusionem perfectam, nisi in illius fixione adhibeatur cautela, cum hac dura remollire & mollia indurare. Est tamen talis, vt cum sufficientia seruetur suæ humiditatis proportionaræ, secundum exigentiam eius quæ quæritur fusionis. Per hoc ergo patet, q̄ ipsius talis preparetur et administretur preparatio, qua fulgidissima et mundissima substantia ex illo creetur. Deinde vero figatur, et cautela eidem exhibeatur, vt scilicet exercitetur artifex in administratiōe ignis, in modo suæ fixionis, quo possit ex illo deleri humiditas, in tantum, q̄ sufficiat ad fusionem perfectam compledam. Et est scilicet, vt si quæris per hanc corpora fusionis dura mollificari, in principio suę creationis lentus adhibeatur ignis. Ignis enim lentus humiditatis est conseruatiuus, & fusionis perfectiuus. Si vero mollia indurare, ipsius componatur ignis vehemēs. Talis enim ignis humiditatis est consumptiuus, & fusionis turbatiuus. Et has quidem regulas omnes in omni medicina bonæ mentis artificem necessario cōsiderare expedit. Et multas similiter alias in ponderis mutatione considerationes adducere necesse est, cum causis suis & ordine congruo. Est igitur causa ponderis magni, subtilitas substātiæ corporum, & vniformitas in essentia. Per hoc enim tātum illorum possunt densari partes, cum nihil intercidat: & partium densatio pōderis est adductio, & illius perfectio.

Patet igitur, q̄ tam corporum administrationis præparatione, q̄ ipsius perficientis medicinæ modo per operis artificia subtilitatē perquirere necesse cōtingit. Quoniam quanto maioris ponderis sunt corpora transmutata, tanto & maioris sunt perfectionis, inuenta inuestigatiōe per artem. Completur igitur sermo vtilis de medicinis, si omnium medicinarū differentias narremus. Innuimus quidē, q̄ medicinarū triplicem differentiam esse necessario accidit. Alia est primi ordinis, alia vero secundi, alia vero tertij. Dico autem primi ordinis medicinam omnem præparationem mineralium, quæ super diminuta a perfectione corpora proiecta, alterationem imprimit: quę non adducit complementum sufficiens, quin non contingat alteratū mutari & corrumpi, cum euaporatiōe impressionis medicinæ illius totali. Sicut est omnis sublimatio dealbatiua Veneris aut Martis, quæ fixionem non suscepit. Et huiusmodi est omne additamentum coloris Solis & Lunæ, aut Veneris, cōmixtorum super furnum cementi positum zimar, & similium. Hic enim mutat immutationen ō stante, sed patius diminuente se per exalationem.

Secundi vero ordinis medicinam dicimus omnem preparationem: quę quando super diminuta a perfectiōe corpora proiecta est, alterat in differentiam aliquam complemēti, relictis differentijs aliquibus corruptionis omnino: velut est calcinatio corporū, qua omne fugitiuum deletur. Et est huius generis medicina perpetue Lunam citrinans, aut perpetue Venerē dealbans: relictis alijs in eis corruptionis differētijs. Tertij vero ordinis medicinam appello omnem præparationē, quæ quando corporibus aduenit, omnem corruptionem cum proiectiōe sua tollit, & cum omnis complementi differentia perficit. Hæc autē est vnica sola. Et ideo per illam excusamur a laboribus inuentiōis decem medicinarum secūdi ordinis. Primi igitur ordinis opus minus appellatur: secundi vero medium, tertij tandem maius. Et hæc est omnium medicinarum differentia sufficiens.

DE MEDICINA primi ordinis.

Caput lxxiij

SEx ordinis igitur determinati permissione secuta: cum quidem alia sit medicina corporum, alia vero argēti viui. Et corporum quidē alia primi ordinis, alia vero secundi, alia vero tertij, & argenti viui consimiliter. Narremus igitur omnium medicinarum differentias primi ordinis, deinde vero secundi: postremo tandē tertij. Corporum quidem primo: postea vero in argento viuo medicina cum sermone completo et ordine congruo narrationem tradamus.

Dicimus igitur, quoniam primi ordinis medicina corporum, alia est durorum corporum, alia mollium. Durorum quidem corporum alia Vene-

ris, alia Martis, alia vero Lunæ. Veneris quidem & Martis est pura illorum substantiæ dealbatio. Lunæ vero rubificatio, cũ citrinitate fulgoris amœni. Quoniam Veneri & Marti rubificatio nõ adducitur primi ordinis medicina cum fulgoris apparitione: quoniam ex toto immunda sunt, non apta rubedinis fulgorem recipere priusq; illis adueniat præparatio fulgorem adducens. Narremus igitur imprimis Veneris medicinas omes, postea vero Martis: quæ cadũt in ordine primo.

Est igitur medicina Venerem dealbans, alia per argentum viuum, alia per arsenicum. Per argentum viuum quippe sic completur medicina dealbans illã. Soluitur etenim primo argentum viuum præcipitatum, & soluitur similiter Veneris calcinatio: & hæ ambę solutiões commiscentur in vnum. Dehinc vero coagulantur, & super ipsius corpus proijciatur eorũ medicina: hæc enim dealbat & mundat. Amplius autẽ & aliter, soluitur præcipitatum argentum viuum, & soluitur litargirium, & hæ ambæ solutiones coniunguntur in vnum: & soluitur corporis calcinatio, de cuius intentione fit dealbari, & coniungatur cum prędictis solutionibus, & deinde coagulãtur: dehinc vero super illius corpus proijciuntur, dealbatur enim per hanc. Aliter autẽ sublimatur alternata vice ex illius corpore argenti viui quantitas, quousq; cum illa permanet argenti viui pars, cum ignitione completa. Dehinc vero ex aceto distillato sępissime imbibendo teratur, vt in profundo illius melius commisceatur: abhinc vero asseturr, & vltimo consimiliter ab argento viuo sublimetur, & iterato imbibatur & asseturr. Et sic totiens reiteret opus super illa, quousq; multa argenti viui quantitas in eo cum ignitiõe completa quiescat. Hæc enim primi ordinis bona est dealbatio. Aliter autem super argentum viuũ præcipitatum toties sublimetur argentum viuũ in natura propria, quousq; in illo figatur & fusionem prestet. Dehinc vero super Veneris substantiam proijciatur, & dealbatur peculiose. Aliter enĩ soluitur Luna, & soluitur litargiriũ, & coniungantur solutiones. Ex his Veneris substantia dealbatur. Sed & melius quidem dealbatur, si in omnibus medicinis perpetuetur argentum viuum. Dealbatur vero per arsenicũ sublimatum: vt si accipiatur calcinatio Veneris, & super illam iteretur eiusdem sublimatio, quousq; secũ maneat, & illam dealbet. Sed nisi ingeniaueris teipsum cũ modis sublimationum, non perseuerabit in ea arsenicum alteratione aliqua. Et est scilicet, vt post primum sublimationis gradũ secundario reiteres: quem narrauimus in marchesitæ sublimatiõe. Dealbatur vero & aliter, vt sublimatum arsenicum in Lunam proijcias: dehinc vero hoc totum super Venerẽ, dealbat enim peculiose. Aut cõmisce prius litargiriũ, vel plumbũ vstum solutũ cum Luna: deinde vero super hoc arsenicum superiactes: & hoc totum super Venerẽ proiectũ dealbat, & est primi ordinis bona dealbatio.

Aut solum super litargiriũ solutum & reductum, proijciatur arsenicum sublimatum, & hoc totum super Veneris fusiõem: quoniam dealbat eam cum curialitatis aspectu. Aut commisceantur Luna et Venus, et super has proijciatur omnis medicina dealbatiua. Luna etenĩ amica est arsenici magis q̃ corporum aliquod. Et ideo fractionem ab eo tollit. Secũdario vero Saturnus: & ideo cum illis commisceamus. Aliter autem arsenicum fundimus sublimatum, quousq; fiant frusta: deinde vero frustũ post frustum super Venerem proijcimus. Iubemus etenim in frustis potius q̃ in puluere proijci: quoniam facilius inflammatur puluis q̃ frustum: et ideo facilius euanescit q̃ frustum, & consumitur prius q̃ super corpus cadat ignitum. Tollitur autem et aliter rubedo illius cum tutia videlicet, & dealbatur. Sed quia tutiæ dealbatio nõ sufficit, ideo solum citrinat. Et citrinatio quælibet albedini est affinis. Et est modus huius scilicet, vt soluatur & calcinetur omnegenus tutiæ, deinde vero venus: et hæ ambę cõiungantur solutiones, & cum his citrinetur veneris substantia: & cũ tutia si exercueris, proficũ inuenies. Dealbatur vero per sublimatam marchesitam: quemadmodũ cum sublimato argento vi. & est modus idem.

DEALBATIO Martis.

Caput lxxiiij.

REstat ergo & dealbationes Martis ex medicinis sibi ꝓprijs creatas narrare, quę sunt secundũ essentiam primi ordinis, secundum quem fusiõem non habet rectam: ideo expedit nos cum medicina fundente illam dealbare. Est igitur omnis medicina Veneris dealbatiua, & Martis similiter, cũ eiusdem ordinis præparatione. Sed fusiua illius specialis, est arsenicũ cuiuscunq; generis. Cum quocunq; igitur dealbatur & funditur, expedit q̃ cum argento viuo coniungatur & lauetur, quousq; omnis impuritas tollatur ab illo, & fiat album & fusibile. aut calefiat cum ignitionis vehementia, & super ipsum proijciatur arsenicum: & cum fusum fuerit super illum proijce Lunæ quantitatẽ. Quoniam quando secum vnitur, non separatur ab eo per leue artificium. Aut calcinetur & lauetur omnis ex ipso solubilis aluminositas, corruptionis infectionem adducens, per modum solutiõis iam dictum. Dehinc vero ab illo sublimetur arsenicum mundatũ per sublimationem aliquã: & reiteretur multoties, quousq; secum aliquod ex illo figatur. Dehinc vero cum solutione litargirij alterna vice imbibatur, commiscendo, & agitãdo, & assando alterna vice, & vltimo reducẽdo cũ igne. quem docuimus in Iouis reductione a calce sua. Ex hac enim exibit albus & mundus fusibilis. Aut solũ cum arsenico sublimato in calce sua reducat, & exibit albus, & mundus fusibilis.

Sed eandem artificem expedit adhibere cautelam, quemadmodum in Veneris reiteratiõe sublimationis ab ea arsenici figẽtis se in illius profundo docuimus. Dealbatur & similiter per marchesitam & tutiam, cum ingenio & industria, quę tibi narrauimus. Sed horum dealbatio aut mundatio non est sufficientis.

DE MEDICINA Lunam citrinante.

Caput lxxv.

PRosequentes igitur premissorum ordinẽ, Lunæ medicinam substantiam citrinantem in ordine primi generis, narremus cũ veritate certa. Et est scilicet medicina, quæ eidem in profundo adheret, & adherendo colorat, siue per naturam propriam, siue per artificium huius magisterij. Narremus igitur medicinam, quæ ex sua radice innata illi adheret. Deinde vero artificia, per quæ facimus rem cuiusq; generis adhærere, cum ingressiõe firma. Elicimus autem illam aut ex sulphure, aut ex viuo argento, aut ex amborum commixtiõe. Sed per sulphur diminute quidem magis: per argentum uero viuũ perfectius. Elicitur autem & similiter per quasdam res minerales inutiles, quæ non sunt huius generis: quemadmodum est vitriolum & cuperosa: quod & gumma cupri, aut eiusdem stillicidium nuncupatur. Afferamus igitur in proximis modos omnes medicinarum, quæ ex argento viuo cõsurgunt. Deinde vero quæ ex sulphure, aut ex amborũ commixtiõe. Vltimo vero & quæ ex gũma cupri, aut similium. Est igitur modus eius quę per argentum viuum fit talis. Sumatur precipitatum, per præcipitationem eius mortificatum & fixum. Deinde vero ponatur in furnũ magnæ ignitionis, ad modum cõseratationis calcium, quem docuimus: donec rubescat in similitudinem vsifur. Si vero nõ rubuerit, tolle argenti viui nõ mortificati partem, & cum sulphure reitera sublimatiõem illius. Sit tamen sulphur ab omni impuritate mũdatum, & vi. similiter argentum. Et postq; vigesies illius sublimationem reiteraueris super ipsum præcipitatum, illud dissolue cum aquarũ acumine dissoluente: & iterato illud calcina, & iterato dissolue, donec exuberanter sufficiat. Post hoc lunæ partem dissolue, & cum soluta fuerit, solutiones commisce & coagula: & super lunæ fusionem proijcias. Citrinabit enim citrinitate multum peculiosa. Si vero argentũ viuum in præcipitatione rubuerit ad proiectiõem suæ perfectionis, sufficit administratio dicta, sine cõmixtione rei tingentis illud. Per sulphur vero rubificat: sed illius est rubificatio difficilis, et laboriosa immense- Citrinatur vero & Luna cũ Martis solutione similiter. Ad hoc nos inducit operis necessitas vt prius calcinemus illud & figamus quod laboris est copia. Dehinc vero hæc eademprepparatione administremus, & eadem proiectione super Lunæ substantiam infundamus. Et tamen non resultat eius citrinatio fulgens, immo fusca & liuens, & citrinitate mortifera. Eius vero quæ per vitriolum aut cuperosam perficitur, citrinatiõis modus est talis. Tollatur illorum vniuscuiusq; quantitas certa, & illius sublimetur pars quæ sublimari potest, donec cum expressione sublimetur totali. Post hoc vero iterato quod sublimatum est, sublimetur cum modo ignis illi appropriati, vt ex eo figatur pars post partem, donec maior illius figatur pars. Postea vero calcinetur cum ignis cautelæ intentione, vt possit illi maior ignis ad perfectionem administrari. Post hoc vero soluatur in aquã rubicundissimã, cui non est par. Dehinc vero ingenieris, vt illi ingressum in lunare corpus exhibeas. Et hęc ingenia tibi sufficienter monstrata sunt: si perfectifueris operis exquisitor, quod scripsimus. Et quia res huius videmus lunę profunde & amicabiliter adhęrere, considerauimus, & est certum, has esse de illorum radice: & ideo per illas alterari contingit. Hæ vtique sunt medicinæ omnes primi ordinis quas attulimus. Possunt tamen illarum plures multiplicari modi, salua pigmentalium rerum in modorũ varietatis essentia. Argentum quippe viuũ non est medicina in hoc ordine primo, cum non sit medicina ipsum alterãs vnita differentia; immo in complemento totali omnino. Quidam vero plures inuenerunt medicinas: sed vnũ ex duobus necessario euenire cõtingit. Quoniam aut ex eisdem, aut ex eandem naturam habẽtibus, illos medicinam creare necessarium est. Aut medicinã componũt quæ ei quod non est æqui pollet cum alteratiõe sua, & quę nec mundo confert, nec mundi partibus, donec motor in sublimi naturę mobili quieuerit incorruptus.

DE MEDICINIS secundi ordinis.

Caput lxxvi.

REstat nos igitur ad secundi ordinis medicinas trãsire, cum sermonis sui exigentiæ sufficientia vera, & manifestis probationibus, cum experiẽtia vera. Cum sit igitur medicina alia corporum mutandorum, alia vero argenti viui perfecte coagulabilis: prius tamen omnium medicinas corporum narremus complete. Dehinc vero ad ipsius eiusdem argenti viui medicinam coagulabilis in solificum lunificumq; verum. Est igitur secundi ordinis medicina, quæ quidem imperfecta, sola perfectionis vnita differentia complet. Verum cum multæ sint corruptionis causæ in vnoquoq; imperfectorum corporum, videlicet in Saturno quidem sulphureitas volatiua, & argenti viui fuga, per quæ corruptionem adduci necessario accidit, & illius terreitas. Fiat igitur medicina, quæ quidem alterum eorum aut ex toto tollat, aut palliando decoret: relictis solis alijs imperfectionis causis. Quia igitur corporũ est aliquid impermutabile, quod in corporũ ra-

dice innatum est, quod per secundi ordinis medicinā tolli non potest: ideo omnis illa medicina quę illud de commixto tollit, non secundi ordinis, sed tertij, & maioris ordinis appellat medicina. Et quia superfluitates fugientium inuenimus per calcinatiōis modum tolli, et per reductionis terreitatem nō innatam: ideo necesse fuit medicinā secundi ordinis inuenire, quæ quidem innatū palliet, & durum remolliat, et molle induret, in duris scilicet & mollibus, secundū complementum non sophisticum, sed solificum, aut lunificum imperfectorum corporum, perfecte cōstituat lunificū verū.

Cum pateat igitur in corporibus solis quidem mollibus per ingenia huius artificiorum operis nō posse liquefactionis festinantiam tolli, nec impuritatem in sui radice principiorum innatam, necessario euenit medicinam percunctari: quæ quidem in proiectione illorū tenuitatem inspisset, & inspissando ad suę liquefactionis ignitionis sufficientiam induret, in duris spissitudinem attenuet, & attenuando ad fusionis velocitatē sufficientem cum proprietate ignitiōis adducat, & vtriusq; generis corporū fuscedinem palliando decoret: hic in album, illa vero in citrinū transformet perfectissimum. Non autem diuersificatur hæc medicina a tertij ordinis medicina, nisi per minoris præparationis imperfectionem. Et non diuersificatur a se, quod in diuersorū corporum proiectione & pigmentorum acceptatione constat: sed in modo prę parationis. Similiter & alia eget prę parationis industria corporum mollium medicina tenuitatē inspissans: alia vero durorum attenuans spissitudinem. Hæc quidem ignis consumptiui modo: illa vero humiditatis conseruationis administratiōe eget.

Afferamus igitur sermonem vniuersalem in medicinis huius secundi ordinis completum, cum determinatione certa & vera: & prius omnes lunationes omnium a perfectione diminutorum corporum, cum differentijs præparationis eorum. Dehinc vero solarium, cū proprijs similiter differentijs. Probauimus iam ex nostris sermonibus, sulphur cuiusq; generis perfectionis esse corruptiuum. Argentum quippe viuū, perfectiuū in operibus naturæ completis regiminibus. Igitur & naturam mutantes minime, sed imitātes: in quibus nos est possibile sequi operibus. Et argentum similiter in huius operis magisterio viuum assumimus, in cuiusq; perfectionis medicina scilicet & solari tam quidem imperfectorum q̄ & ipsius argenti viui coagulabilis. Cū autē iam ex nouissime dictis sermonibus duplicem medicinę differentiā diximus: aliam quidem corporum, aliam quidem arg. vi. vere coagulabilis. Corporū quidem prius, abinde argenti viui, narrationem medicinæ tradamus certam. Est igitur per se huius medicinæ materia cuiusq; generis vnita: & est, quod iam sufficiēter notum est. Assume igitur illud, & si vis ad lunarem, secundum ordinem tibi promissum, exercitatum te redde, & præparato illud cū modis huius magisterij notis. Quorum intentio est, vt puram ex illo substantiam diuidas, et partem quidē figas, partē vero ad cerandum omitte: & sic totū magisteriū prosequendo, donec cōpleas tentatam illius fusionem. Quod si se subito fuderit, in duris perfecta est: in mollibus vero econtra. Hæc enim medicina super imperfectorum vnū quodq; proiecta, in lunare perfectū mutat corpus, si quidem prēuenient huic medicinæ præparationes notæ. Si veronon, diminutum relinquit: sed perficit in altera perfectionis differentia tantum, quantum ex huius generis medicinę ordinis administratione dependet. Quantum vero ex tertij, non prēueniente administratione aliqua, perficit in proiectione sola. Solaris vero huius secundi ordinis medicina imperfectorum & cuiusque corporum est eadem materia, & administrationis eodem regimine communicans. In hoc tamen differentiam habet, scilicet in maiori partium per modos proprios subtiliatiōe egestus atq; sulphuris subtili prēparatiōis regimine administrati cōmixtione cū materia modo nota additio. Et est regimē scilicet ipsius purissimi sulphuris fixio & solutio eius per modū. Cū hoc enim tingitur medicina: & cum hoc proiecta super vnumquodq; a perfectione diminutorum, complet in complemento solari: quantū ex huius secundum ordinis medicinæ præparatione dependet administratione, prę ueniente nota & certa ipsius a perfectione diminuti corporis. Et super lunam quoq; proiecta, perficit eam in

complemēto solari peculioso multū.

DE MEDICINA coagulante argentum viuum.

Caput lxxvij.

SEcūdum igitur præmissorum ordinē restat ex operis complemento, qd̄ ex primis nos determinaturos exhibuimus, in medicinam argenti vi. coagulantis ipsam narrationem transire. Dicimus igitur, quoniā ex eiusdem illius elicitur materia, scilicet ex noto in capitulis huius operis multiplicibus. Et illd̄ ideo quoniam cum fugitiuum sit argentum viuum de facili absq; inflammatione aliqua, medicina eget, quæ subito ante fugā eius in profundo illi adhæreat, & illi per minima coniungatur, & illud inspisset, & sua fixione illud in igne conseruet, quousq; adueniat illi maioris ignis tollerantia, eius humiditatem consumentis: & conuertat illud per hoc beneficiū in momento in solificum & lunificum verum, secūdum illud ad quod medicina fuerit præparata. Cum igitur non inuenimus aliquid magis illi conuenire, q̄ ipsum quod suæ naturæ est: ideo per hoc æstimauimus cum eo medicinam illius complere: & ingeniati sumus formam medicinæ illi per ingenia præstare. Et est scilicet, vt præparetur cum modis suis iam dictis, cum diuturnitatis laboris instantia: qua

omnis illius substantia & purissima alba quidē in Luna, citrina vero intensa in Sole perhibeatur perfecte. Et hoc quidem non completur, vt citrinum creet sine mixtione rei tingentis illud, quæ suæ est naturæ. Dehinc vero cum hac purissima argēti viui substantia perficiatur, cum huius magisterij operis ingenijs medicina, quæ maxime argēto viuo adhereat: & fundatur facillime, & illd coagulet. Conuertet enim hoc in solificum & lunificum verum, cum preparatione illius præhabita. Sed ex quibus maxime hæc argenti viui substantia elici possit, solet queri. Et nos quidem respondentes narramus, q̃ in quibus est, ex illis elicitur. Est autē tam quidem in corporibus, q̃ & in ipso argento viuo secundū naturam, cum vnius sint reperta naturę. Sed in corporibus difficilius: in viuo autem argento perfectius. Igitur cuiuscūq; generis sit medicina tam quidem in corporibus, q̃ in ipsius argenti viui substātia, lapidis preciosi indagat medicina. Sed quoniam contingit quandoq; medicinam commisceri, quandoque vero non: ideo modum permiscendi narrabimus, scilicet qualiter vnaquęq; res in corpus profundissime ingressum acquirat, aut vnaquæq; medicina nō intrans. Et est modus per dissolutionem eius quod ingreditur, & per dissolutionem eius quod non ingredit, & per commixtionem ambarum solutionum. Facit enim ingressiuū esse omne illud cuiusuis generis, quod illi per minima coniungitur. Hoc autem per solutiōem completur: & completur per solutionē fusio in rebus nō fusibilibus: & ideo magis apta sunt ingredi et alterare. Et hęc ideo est causa, quare quasdam res calcinamus, quæ non sunt de natura harum, scilicet vt melius soluantur: & ob hoc soluuntur, vt melius ab eis corpora impressionem suscipiant, & ab eis similiter per hæc præparentur & mundentur. Aut ingressum damus his quæ sua spissitudine ingredi non permittunt, cum multiplici sublimatiōis reiteratione spirituum nō inflammabilium super illa, arsenici videlicet, et argenti viui non fixorum: aut cum multiplici reiteratiōe solutionis eius, quę ingressum non habet. Est tamen bona cautela ad ingressum rebus impermiscibilibus danda, vt soluatur corpus, de cuius sit intentiōe per has mutari & alterari: & soluantur res, quarum intentionis sit ingredi cum alteratione. Non fiat tamen omniū partium solutio, sed quarundam: dehinc illud & non aliud imbibatur corpus vice post vicem. Per hoc enim beneficiū in id solū ingressum habet necessario: non autē in quocunq; alio corpore necessario hoc contingit. Ex his igitur modorum ingenijs necesse est rem quamlibet ingressum quo ex illius naturæ pendet beneficio habere, & alterare cum permixtiōe inuenta. Per hunc igitur sermonem, decem medicinarum completur numerus, cum suæ traditionis sufficientia. Restat igitur nos ad tertij ordinis medicinam transire,

DE MEDICINA tertij ordinis.

Caput lxxviij.

Est autē huius ordinis medicina duplex, scilicet solaris & lunaris. Et est tamen in essentia vna, & agendi modus similiter: & ideo vnica medicina nuncupatur a nostris veteribus, quorum scripta perlegimus. Est tamen additamentum citrinantis coloris, qui a sulphuris fiximūdissima perficitur substantia. Differentia inter hanc & illam, lunarem scilicet & solarem, hæc quidem id in se continet: illa vero non. Est tamen hic ordo tertius maioris operis ordo appellatus: & illud ideo, quoniam maioris sagacitatis industria in illius administratione, & perfectionis præparatione, & labore longiori ad veritatis complementum indiget. Et ideo nō diuersificatur huius ordinis medicina a secundi ordinis in essentia vllatenus: nisi per subtilissimos præparationis gradus increatiōe illius, et per diuturniorem laboris instātiam. Et hos gradus omnes narrabimus, cum complemento sermonis. Et preparatiōis modum complete cum causis suis, & experientijs manifestis: & modorū gradus administratiōis plures huius tertij ordinis. Alio etenim gradu eget solaris medicina in pigmentorū preparatiōe completa: alio vero lunaris. Hæc quidē sulphuris administratione tingentis eam: illa vero non. Primum igitur administrationis modū lunaris medicinæ narremus. Et est, vt accipias lapidem illius notum: & per separationis modum, illius purissimam partem diuidas, & seorsum ponas. Dehinc vero eius quæ purissima est partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas: & cū fixa fuerit, solue quod ex illa solubile fuerit: quod vero non solubile, ad calcinationem mittas, & ab hinc super idem solutionem reitera, donec iterum quod ex ea solubile est, soluat omnimode. Sic igitur ordo iste seruetur, quousq; maior soluatur quantitas. Post hæc vero solutiones omnes simul commisce, & coagula. Dehinc vero leuiter assando, in ignis tēperamento conserua, quousq; illi maior ad illius exigentiā ignis ministrari possit. Post hoc vero primū solutionis ordinem serua, quousq; iterato totum soluatur quod ex eo est solubile, & iterato coagula, et iterato in ignis temperamento conserua, quousq; iterato illi possit ignis maior ad eius perfectionē administrari. Omes igitur hos ordines præparationis sup illa quater reitera: & vltimo calcina per modum suum: et sic preciosissimā lapidis terrā sufficiēter administrando rexisti. Deinde vero seruatę partis non fixæ cum hac terræ parte administratę quantitatem per ingeniorū subtilem coniunge modum per minima. Et sic ingenium hoc intentionis leuationis eius per modum sublimationis dictum, quousq; fixum cum nō fixo leuetur totaliter. Quod si non adueniat, addatur illi iterato vicissim non fixæ partis quantitas, quousq; ad ele

uatiõem illius sufficiat. Cum igitur eleuata fuerit, reiteret illius sublimatio, quousq; per hanc administrationis reiteratiõem figatur totum. Cum igitur fixum fuerit, iterato cum non fixæ partis quantitate post quantitatem combibe, per ingenium tibi notum, quousq; totum iterato leuetur. Igitur iterato figatur, quousq; fusionem præstet facilem, cum ignitione sua. Hæc enĩ medicina est, quæ omne a perfectione diminutum corpus, omneq; cuiusq; argentum viuum generis, in lunare perfectissimum transformat corpus.

Caput lxxix.

SOlaris igitur huius medicinę preparatiõi, non adurẽtis sit additamentum sulphuris, per modum figentem & calcinantem, cum astutiæ industria administrati perfecte atq; solutionis modũ multiplicem, cum reiteratione multa, quousq; mundum fiat: his quidẽ administratione perfecta præueniente, quæ per sublimatiõem perficitur. Et est huius scilicet additamenti modus, per reiterationem partis non fixi lapidis sublimationis, cum ingenio cõiungendi quousque eleuetur cum ea, & iterato cum illa figatur vt stet. Et quanto huius complementi exuberãtiæ ordo reiteratur pluries, tanto & huius exuberantia medicinę multiplicatur magis & illius magis augeẽ bonitas, & multiplicatur illius augmentũ perfectionis maxime. Et nos quidem, ne mordeamur ab impijs, complementũ narramus totũ huius magisterij, sub breui sermone completo & noto. Et est illius intentio, vt per sublimatiõis modum mundetur perfectissime lapis et illius additamentum: & ab hinc quidem cum ingeniorum modo volatiuum ex eis figatur. Dehinc vero fixũ volatile fiat, et iterato volatile fixum. & in hoc ordine completur arcanum preciosissimum, quod est super omne huius mundi scientiarum arcanum, & thesaurus incõparabilis. Et tu quidem exerceris ad illum, cum laboris instantia maxima, et cum diuturnitate meditationis immensæ. Cum illa enim inuenies, et sine illa nõ. Et huic quidem medicinę reiteratio bonitatis administratiõis, cum talis cautelę industria potest in præparatione lapidis euenire, quousq; argentũ viuum mutet in infinitum solificum & verum lunificum: & non dependet nisi in multiplicatione illius. Iam igitur laudetur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarum reuelauit seriem, cum illius experientia: quam illius instigationis bonitate, & nostri laboris instantia perquisiuimus, et oculo vidimus, & manu tetigimus cõplementum illius nostro magisterio indagatum. Sed & siquidẽ hanc palliauimus, non miret doctrinæ filius. Nõ enim illi palliauimus, sed malis et improbis eam tali sermone tradidimus, quam latere insipientem necessario accidit: & eodem ad illius inuentiõnis perquisitionem prudentes alli

tio. Filij igitur doctrinæ perquirite & hoc excellentissimum Dei donum vobis solis seruatum. Filij insipiẽtes nequitiæ & maliuolæ prauitatis immensæ ab hac scientia fugite: quoniã vobis est inimica et aduersa, & vos in miseriam paupertatis cõstituet: quoniam vobis penitus hoc Dei donũ diuina prouidentia est occultum iudicio, & denegatum omnino. Perquisitis ergo omnium medicinarum modis, nostri propositi prosequentes initiũ, ad eas quæ huius magisterij perfectionem notificant, cum probationum causis abhinc transeũdum est.

DE EXPERIENtijs perfectionis operis.

Caput lxxx.

PRætermissis igitur manifestis experientijs, de quibus narratiõem non fecimus, cũ omnibus sint notæ et certę absq; illius sagacitatis ingenio, ponderis, & coloris, & extensiõis per malleum, artificiorum experientias tentemus, cum cautela, an sit huius artis administrationis proiectio, complementũ cum veritate adducens: quæ sunt scilicet cineritiũ, cementum, ignitio, fusio, super vapores acutorũ expositio, adurentis sulphuris mixtione probatio, extinctio, calcinationis & reductionis reiteratio, & argenti viui facilis aut difficilis susceptio. Primum igitur secundum ordinem inchoandum: dehinc vero secũdum eundem ad alia: secundum promissionem perfecte curramus cum causis eorũ notis.

DE CINERITIO.

Caput lxxxi.

DIcimus igitur sermonem in cineritio, cũ suis omnibus causis manifestissimis, & sue fixionis modo. Est igitur sola solaris & lunaris substantia, in cineritij perdurans examine. Perquirentes igitur horum corporum perfectorum veras substantię differentias, & causas similiter cineritij, quare quædam magis, quædam vero minus in huius magisterij examine a perfectione diminutorum perdurent, percunctabimur. Est tamen a nobis sufficienter narratum horum duorum secretum corporum in suæ profundo substantiæ. Et est scilicet, quoniam illorũ prima radix multa fuit arg. viui quantitas, & purissima illius essentia, & subtilissima prius, postea vero inspissata: donec cum ignitiõe fusionem suscipiat. Quæcunq; igitur a perfectione diminuta plus terreitatis habent, minus in hoc perdurant examine: quęcunq; vero minus, plus. Quoniam hæc quidem magis adhærent, propter eorum partium subtilitatẽ, maxime se permiscentem & vnientem. Et quæ similiter maioris tenuitatis sunt corpora, aut econtra quidem quæ ma-

ioris spissitudinis corpora, cq̃ quæ in perfectione consistunt, necesse est de cõmixto separari omnino: quoniam nõ sunt eiusdẽ fusionis, & ideo separantur. Et quẽquidem minoris sunt argenti viui quantitate participantia, facilius de commixto separantur. Patet igitur, q̃ cum multæ terreitatis Saturnus, paucæq̃ argenti vi. quantitate, facilisq̃ tenuitatis liquefactionis, quæ maxime a perfectionis examine cineritij sunt opposita: ideo inter cętera corpora minime in cineritij artificio in cõmixto perdurat, immo citiſſime separatur & cedit. Ideoq̃ cum inter cætera a perfectione diminuta corpora magis cedat: Ideoque per hoc magis proprium est huius magisterij examen: & illud ideo, quoniam citius cedit & citius imperfectorum vnumquodq̃ secum de cõmixto trahit. Et propter hoc saluatur maior perfecti quãtitas ab ignis examinis combustione forti: quoniam non quiescit spacio temporis longo perfectum consumptiõi examinis: & ideo ex eo per plumbi examen minus comburitur, & facilius depuratur. Quia vero louis substantia pluris argenti viui capax extitit, & minoris terreitatis quãtitate, maioriue puritate illius, atque subtiliori substãtia participans: ideo magis in commixto saluatur q̃ Saturnus & Venus: quoniã magis commixto in profundo adhæret. Et ideo est causa hæc, quare multa perfecti deletur quantitas, priusq̃ ab illo separetur coniunctus. Venus vero fusionem cum ignitiõe præstat. Sed quia tardior est illius q̃ perfecti fusio, ideo separatur de cõmixto: tardius tamen q̃ Saturnus, propter ignitionum substantiæ suæ fusibilis. Quia vero minoris est arg. vi. quantitatis q̃ Iupiter, & maioris terreitatis, & substantiæ spissioris: ideo facilius q̃ Iupiter de commixto tollitur: quoniã in profundo magis Iupiter q̃ Venus adhæret. Mars vero fusionem non habet, et ideo non permiscetur: quod propter suæ humiditatis prinatiõem contingit. Sed & si propter ignis vehementiam illum permisceri cõtingat, quia humiditatẽ non habet: Lunæ aut Solis humiditatem combibendo, ei per minima vnitur. Et ideo licet terreitatem multam, & argenti viui paucitatem, & fusionis carentiã habeat, non separatur ab eis per artificium leue. Per hoc igitur artificis dilatatur industria, ad cuiusq̃ corporis rectificationem veram: si recte eius quod scripsimus efficaciam nouerit. Si vero fantastice super illud intellectum contraxerit, nihil ex eo veritatis cognoscet. Sunt autem duo in huius perdurantia examine perfectiõis corpora, Sol scilicet & Luna, propter bonam compositionem, quæ per bonam mixtionem resultat, & illorũ puram substantiam. Narremus igitur modum illius vt tollatur cinis cribellatus, aut calx, aut puluis ossium animaliũ combustorum, aut horum omnium commixtio, aut quorundam. Dehincitaque cum aqua madefiat, & sup illud prematur manus, & fiat stratũ firmum & solidũ: et in medio strati fiat rotunda fouea & solida: & sup illius fundũ spargatur vitri triti quãtitas aliqua.

Deinde vero exsiccari permittatur: & cũ sicca fuerit, ponatur illud de cuius intentione sit tollerare huius examen in foueã dictam: & super illam carbones ignis fortis succendantur, & super faciẽ examinabilis suffletur corporis, donec fundatur. Quo fuso, Saturni partem post partem proijcimus in illud, & super illud suffletur cum flamma fortis ignitionis. Et dũ videris illud agitatum, & moueri motu cõcussionis forti, non est purum. Expecta igitur, donec totum euanescat plumbum. Quod si euanuerit, & non cesset illius motus, non est depuratũ. Iterato igitur super illud plumbum proijce, & super illius faciem iterato suffla, donec plumbum separetur. Quod si non quieuerit, iterato plumbi proiectionem & sufflationẽ in illius faciem proijce, quousq̃ quiescat, & videas illud mundum & clarum in superficie sua. Post hoc vero carbones aperi, et ignem dissipa, & in faciem eius aquã perfunde: hoc enim perfecte examinatum inuenies. Et si quandoq̃ in sufflatione huius examinis vitrum proieceris, melius et perfectius depurabitur: quoniam sordes tollit, & illas inuiscat. Potest tamen loco vitri sal proijci, aut borax, aut alumen aliquod. Similiter & confici potest huius examen cineritij in crucibulo terreo, & in circuitu illius suffiari, & super faciem eius similiter, vt circiter confletur examinandum.

His igitur sufficienter narratis, ad cementi examen transeamus cum causis suis, & suis experiẽtijs manifestis & notis.

DE CEMENTO.

Caput lxxxij.

Diximus igitur, quoniã corpora quædam magis, quædam vero minus, per ignis comburuntur calcinationis modũ: vt quę pluris sunt sulphuris quãtitatẽ cõbustibilis continentia, magis: quæ vero minus, minus. Quia Sol igitur inter cętera corpora minoris est sulphuris quantitatis: ideo inter cætera omniũ mineralium corporum minime per ignis inflammationem comburitur. Luna vero post Solem inter omnia corpora reliqua minus est sulphuris quãtitatis participans: pluris autẽ q̃ Sol. Igitur minus potest secundũ hoc inflammationis ignitionem temporis spacio lõgo tollerare q̃ Sol, & res per consimilem comburentes naturam. Minus Venus: quia Sole & Luna pluris est sulphuris, & terreitatis maioris: ideo minus inflammationem ignis tollerat. Iupiter vero minus Venere, plus vero Sole & Luna sulphureitatis et terreitatis participat: et ideo minus per inflammationem Venere comburitur: plus vero Sole & Luna. Saturnus vero plus terreitatis & sulphureitatis per naturã in cõmixtiõne seruauit, q̃ nunc dicta corpora: & ideo citius & facilius omnibus dictis inflãmatur corporibus, et per inflam

mationem comburitur velocius, propter hoc, q̃ sulphureitatē maxime habet coniūctam, & Ioue magis fixam. Mars vero nō per se sed per accidens non cōburitur. Cum enim cum multæ humiditatis commiscetur corporibus, combibit illam, propter suæ humiditatis carentiam: & ideo coniunctus non inflammatur, nec comburitur, si nō inflammabilia nec combustibilia sint corpora sibi vnita. Si vero combustibilia sint illi commixta corpora, secundum naturam suæ combustionis, necessario euenit Martem comburi & inflammari. Cum igitur ex rebus constituatur inflammabilibus cementum, patet causa illius inuentionis necessaria: & fuit vt omnia combustibilia adurerentur. Cum igitur vnum solum sit corpus incombustibile: solum igitur illud, aut ad illius naturam præparatum, in cemento soluatur. Durant tamen quædam magis, quædam vero in cemento minus. Quæ vero magis, & quæ minus, nota sunt cum causis dictis. Durant igitur plus Luna, minus vero Mars, adhuc vero & minus Iupiter, minus vero et adhuc Venus, minime vero Saturnus. Narremus igitur cementi modum. Cunq̃ in cognitione nobis sit maxime necessarium in perfectionis examine, dicimus quoniam illius est compositio cum inflammabilibus rebus. Et sunt huius generis res omnes denigrantes, & fugientes, & penetrantes, & comburentes: sicut est vitriolum, sal armoniacum, et cris stos, & lapis figuli antiqui contriti, & sulphuris vna quātitas, aut nihil, et virilis vrina, et similibus acutis, & penetrantibus. Incementantur igitur hæc omnia cum vrina virili, & super illius tabulas tenues, de cuius sit intētione probationis huius examen iudicio percunctari. Dehinc vero in fictili conduso vase super cratem ferream extendantur tabulæ: ita tamen, q̃ vna ex eis alteram nō tangat, vt libere ignis virtus ad illas percurrat æqualiter: et sic triduo in igne forti conseruetur in fictili. Cautela tamē adhibeatur, vt igniantur tabellæ, sed non fundantur. Post tertiam autem diem tabellas omni impuritate mundas inuenies, si in perfectione illarum extiterit corpus. Si vero non, corruptas omnino & calcinatione combustas. Quidam tamen ponunt ad inflammationem tabellas, absq̃ compositionum cemento, & depurātur similiter, si perfectionis sint corpora. Si vero non, comburūtur omnino. Longiori tamen combustionis spacio in hoc vltimo egent examine, q̃ sola ignis inflammatiō perficitur, q̃ quæ cementi examinatur iudicio. Sed cum Luna quidem Solis naturæ non multa distet differentia, pauco administrationis modo in iudicio quiescit. Et neq̃ separatio corporum fit ab inuicem in his duobus examinis generibus, nisi propter diuersitatem compositionis substantiarum eorum: quoniam ex eo resultat fusionis diuersitas, & spissitudo, & raritas: quæ quidem separationis sunt causæ: quoniā propter fortem illorū compositionem non corrumpitur illorum substantia a substantia corporis extranei: cum

nō fiat illorum per minima mixtio. Et ideo necesse est, illam de cōmixto ad se inuicem separari, sine corruptione totali illorum essentiæ. Quamobrem igitur administratio corporum imperfectorum completa dignoscitur, cum eiusdem fusionis, & ignitionis, & soliditatis administratione reperta sunt ingenio.

DE IGNITIONE.

Caput lxxxiij.

KEstat igitur vt capitulum de ignitiōe tradamus. Dicimus igitur, quoniam corpora maximæ perfectiōis cum ignitione determinata, reperta sunt ignem suscipere, ante fusionem illorum. Et ideo dicimus, si alterationem illorum completam adinuenire conamur, necesse est ad fusionem illorū corpora administrata redigere. Et est scilicet, vt prius q̃ fundantur perfectionis corpora, ignitionem suscipiāt cum inflammatione, & cœlestini coloris amœnitate: prius q̃ perueniat illorum ignitio ad albedinem ignis: quam oculus nequaq̃ possit conspicere. Patet igitur, ignitionem illarū perfectam compleri ante fusionem, cū rubore intenso, & non cum albedine, quam nō possit conspicere oculus. Si enim priusq̃ igniantur administrata fundantur corpora, in complemento non sunt. Si vero & igniātur cum labore & ignis expressione forti, non est illorū administratio vera. Et hoc quidem in mollibus. Idem vero in solo Marte cōtingit colligi. Non enim non ignibilia de facili ignitionem præparationis modo suscipiunt: neq̃ non fusibilia fusionem rectam: quam in perfectis secundum naturam inuenimus. Et si cum ignitione flammam amœnitate cœlestini non protendat coloris administrata, non est illorum completa administratio. Et si minuitur aliquid, id est ponderis, coloris, pulchritudinis, ignitionis, & similiū ex præparamenti differentiarum bonitatis inuētum astutia, non fuit sufficiens artificis indagatio: reiterato igitur inquirat, donec inueniat cum modis diuina bonitate collatis.

DE FVSIONE.

Caput lxxxiiij.

IN fusionis igitur narratione sufficientiā tradamus, secundū q̃ examen est corporū omniū ad ignitionem illorum certam. Dicimus igitur quoniam vnica est perfectionis fusio cum ignitiōe: sed non cum cuiusq̃ ignitionis genere, sed cū ignitione in qua nō albescit omnino corpus: & cum ignitiōe in qua non fit fuscedo igni aduenienis: & in qua non subito post ignitiōem fundatur & liquescat corpus vt fluat. Igitur cū se fuderit corpus ex minīa ignis pressione debilis, aut sine ignitiōe, aut cū ignitione fusca: huius præparationis

necesse est corpus imperfectionis esse vnumquodq; imperfectorum corporum in artificio diminuto. Et si post fusionem infrigidari omittatur, & omnino subito in nigredinē illius vertatur ignitio, et ob hoc quidem prius q; durescat, ignitionem perdat, nō est in complemento corpus, cuiuscunq; generis illud extiterit. Sed iudicari quidem expedit mollitiei hoc corpus existere ex imperfectionis corporum generibus. Et siquidem cum ignis laboriosa expressiōe fortis violenti fiat illius ante fusionem ignitio & radio fulgoris inæstimabilis albescentis omnino: iam non perfectionis, sed duritiei alteratum est corpus. Et ob hoc quidem si post illius fusionē ab igne tollatur, & subito induretur, vt non fluat, manente illius ignitione fulgida: iam non lunaris aut solaris perfectionis corpus existit, cuiuscunq; generis & præparationis corpus fuerit administratum: sed sub Martis differentiarum natura ponatur. Patet igitur ex iam dictis, triplicem in fusibilibus ignitionem aut liquefactionem subitantiarum illorum experimento recolligi: Vnam scilicet fuscā: alteram vero rubeā & claram: albissimam vero tertiam, radio fulgentem. Prima quidem est mollium: secunda perfectorum: tertia vero durorū corporum rationis experimento probatur. Sed & qui harum omnium ignitionum desiderat gradū perquirere, omnia fusibilia conflet corpora, & ignis consideret sufficientiam ad fusionis perfectionē completam: & considerando recolligat omnium signorum fusionis gradus differentiam, & sic quidē inueniet: aliter vero non. Et hoc quidem tibi adducatur exemplar in omnibus a nobis determinatis atq; determinandis examinatiōis maneriebus. Et hæc itaq; de fusione dicta sufficiant.

DE EXPOSITIONE super vapores acutorum.

Caput lxxxv.

PRosequētes igitur sermonis complementum, decorporum expositione super acutorum vapores narremus. Dicimus igitur, quoniā perfectionis videmus corpora super acutorū vaporem exposita, acrium videlicet, ponticorum & acerosorum, similiter omnino aut nihil florere, aut amœnissimum cœlestinum florē emittere. Sed Solem purissimum non florere: Lunam vero, aut Solem non purum, super acutorū vapores exposita, florere cōperimus: & cœlestinum amœnissimum, amœnius Solem q; Lunam. Et ob hoc igitur naturam imitantes, & nos similiter in preparatis colorem cœlestinum ceremus corporibus: qui per argenti viui bonitatē perficitur: vt sufficienter a nobis narratum est in præcedentibus nostri sermonis. Quæcūq; igitur preparata corpora super vapores acutorum extiterint, et cœlestinū non creauerint amœnitatis colorem, non sunt in præparationis complemento

totali. Itaq; & est ex corporibus quoddam, quod rubeum fuscum, aut citrinum fuscum viriditati admixtum colorem in examine ponticorum floret in superficie sua: vt huius generis est Mars. Quoddam vero viride fuscū in superficie floret, cœlestino admixtum turbido: & huius generis est Venus. Quoddam vero albū fuscum: & huius generis Saturnus cōperitur. Quoddam vero album clarum, et huius generis est Iupiter. Quia igitur maxime perfectū corpus, minime floret, aut nihil, si quod tardissimo temporis floret spacio: & Iupiter quidem & minime & tardissime inter diminuta a perfectionis complemento corpora gummositatē illius floret. Ideo per hoc consideramus huius examen magisterij, Iouem maxime perfectiōi approximare in opere maioris ordinis. Per hoc igitur examen perquiri poterit, in quo pertractatū temperamento genere cōsistat corpus: si recte horum consideraueris ordinem, quæ narrauimus in hoc capitulo. Si autem, tuæ imputa temeritatis insipientię.

DE EXTINCTIONE.

Caput lxxxvi.

IN extinctionis igitur examine narrationē ad ducamus totalem. Est tamen multiplex illius experientia: in qua cognoscitur vtrum in perfectione magisterium consistat. Primum igitur, si ignitum corpus in liquore extinguatur, & lunare quidem album non fiat, et solare citrinum fulgidum, sed in alienū mutetur colorem, non est in complemento alteratio magisterij. Vt si quidem in reiteratione sue ignitionis & extinctionis in aquis saliū aut aluminum cuiuscunq; generis administratione creatis, scoriū nigredini affine in sui superficie protenditur: aut extinctiōe illius in sulphuribus, & abstinctione ignitionis reiteratione multa euanuerit: aut nigredine feda se infecerit: aut omnino per mallei compulsionem se confregerit, fallax est operis artificiū. Aut si ex salis armoniaci, & viridis æris, & puerilis vrinæ mixtionis cementatiōe, aut in natura consimiliū, & ad ignitionem positum: & post ignitionem extinctionem sui, ad extensionem similiter & lunare quidē vel solare ex toto colorem amiserit proprium, aut scorium creauerit, in corruptione cōstat corpus adhuc permanere sophistica. Vnam tamen generaliter tibi tradimus regulā certam: quoniam tam quidē in dictis q; a nobis dicendis examinibus, si quid ex perfectiōis differentijs alteratum commutauerit corpus ponderis videlicet aut coloris, non recte, sed fantastice indagauit artifex opus: quod non peculiosum, sed perditionis est potius.

DE ADVRENTIS sulphuris mixtione.

Caput lxxxvij.

EX sulphuris igitur mixtione, vtrum in perfectione consistat magisterium, approbatur similiter. quoniã experientia nostra inuenimus sulphur corporibus commixtũ, quædam magis, quædã vero minus comburere: & quędam a combustiõe illius redire: quędam vero nõ, nostro reperimus artificio. Et ex hoc itaque differentia notari potest inter ipsa a perfectione diminuta corpora prępara ta in complemento sophistico. Igitur cum inter cætera corpora, cuiusq; inuenimus generis, solẽ minime per sulphur cõburi. Abhinc vero & postea Iupiter. deinde vero Luna: post hoc Saturnus: & facilius quidem his omnibus Venus: facillime Mars per sulphuris oleaginitatem comburitur. Ideo per hoc notat̃ quod magis, quod minus naturæ perfecti approximat. Et ex diuersitate colorũ post corporum combustiõem perquiri potest, in quo alteratum genere ex suæ naturæ radice corpus consistat: quoniam Sol quidem citrinũ intensum, aut rubeũ clarum: Luna vero nigrũ cœlestino admixtum: Iupiter vero nigrum, modica rubedinis tinctura admixtum: Saturnus vero nigrum fuscum, multo rubori & liuiditati admixtum: Venus vero nigrum, liuiditati admixtum, multa præexistente combustione sulphuris: pauca vero præexistente combustiõe nitidissime, et amœnum violaceum protendit ex sulphuris cõmixtione colorem. Mars vero in omni combustionis genere nigerrimum fuscum colorem creat. Ex reductiõe autem a sulphuris combustione notatur & similiter diuersitas in corporibus. Quędã vero redeunt, quædam vero ignis expressione a reductione cum sulphure recedunt, aut totaliter, aut eorum quantitas maior: quędam vero in suæ naturę corporũ: quædam vero in aliud q̃ suę naturæ redeunt a combustione ad corpus. Redeunt ad proprij naturam corporis, a sulphuris combustione corpora Sol & Luna: recedunt autem Iupiter & Saturnus. Iupiter autem aut totaliter, aut secundum sui maiorem partem. Saturnus vero non ex toto recedit: sed quandoq; maior, quandoq; vero minor illius deletur pars. Horũ autem contingit diuersitatem existere propter naturam & corporum administrationis eorum in opere præparationis differẽtiam: quoniam scilicet ex subita ignis expressione de reductione Iouem deleri contingit. Ex successiua vero & paulatiua, et Saturnum et Iouem saluari. Eorum tamen reductio in alieni corporis potius q̃ proprij naturã vergit. In clarum quidem videlicet antimonium Iouis: in fuscum vero Saturni conuerti reductionem repertum experiẽtia nostra extitit. Venerẽ vero minui, in ignis reductionis impressione: Martem vero magis contingit. Sed Veneris quidem est reductio ponderosa, et citrina fusca, & mollis, nigredinem participans, cum sui augmẽto ponderis corporis. Ex his igitur perquiri poterit omnium alteratorum natura corporum.

DE CALCINATIONE & reductione.

Caput lxxxviij.

DE Calcinationis igitur et reductionis reiterationis examine dehinc perquirendum. Innuimus igitur, quoniam perfectionis reperta sunt corpora in calcinationis & reductionis reiteratione ex bonitatis differẽtijs, nihil perdere coloris, ponderis, aut quantitatis, de quã curandum sit nimium: aut fulgoris perdere, quantumcunq; reiteretur ad illa operatiõis illarum multiplicitas. Et ideo, si per reiteratione modorum calcinationis & reductionis a calce, ex omni metallorũ alteratorum genere bonitatis differẽtijs perdant aliquid æstimandũ putes sophistice perquisitionem artificem indagasse. Quamobrem igit̃ ad illas exerciteris, vt eas tognoscas.

DE FACILI SVSCEptione argenti viui.

Caput lxxxix.

IAm igit̃ vobis patuit veridice maxime argẽti viui quantitatẽ continentiæ perfectiõis existere corpora: et ideo maxime argẽto viuo amicari magis. Quamobrem autumandũ, corpora magis perfectioni approximare, quæ magis amicabiliter argen. vi. combibunt. Et huius est signum argenti viui facilis susceptio a solari aut lunari perfectionis corpore. Ob huius igitur ratiõis causam alteratum, siquidem corpus de facili in sui substãtiam argentum viuum non suscipiat, a perfectionis maxime complemento distare necesse est.

DE COMPLEmento totius operis.

Caput xc.

QVia ptractauimus igitur huius magisterij causarũ sufficientiæ experientias notas, secũdum nostri propositi sermonis exigentiam. Restat nos ad complementum totius operis diuini peruenire in capitulo vno, & in summam contrahere sermonis abbreuiati in Capitulis dispersum magisterium. Dicimus igitur, quoniam totius operis intentionis summa non est nisi vt sumatur lapis, in capitulis notus: deinde vero cum operis instantia assiduetur super illum opus sublimationis primi gradus: & per hoc mundatur a corrumpente impuritate, & est scilicet sublimationis perfectio, & cum ea subtilietur lapis: donec in vltimam subtilitatis puritatem deueniat, et vltimo volatilis fiat. Abhinc vero cum fixionis modis figatur, donec in ignis asperitate quie

ſcat. Et hic ſecundus præparationis gradus meta aſſiſtit. Sed & tertio ſimiliter lapis adminiſtratur gradu, qui in vltimo conſtat præparationis complemento, ſcilicet vt iam fixum lapidem cũ modis ſublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum ſolutum, & ſolutum iterato volatile, & iterato volatile fixum: quoq; fluet & alteret in complemẽto ſolifico & lunifico certo. Ex reiteratiõe igitur præparatiõis huius gradus tertij in medicina reſultat bonitatis alterationis multiplicatio. Ex diuerſitate igitur reiteratiõis operis ſuper lapidem in gradibus ſuis reſultat multiplicationis bonitatis alterationis diuerſitas: vt ex medicinis quædam quidem ſui ſeptuplum, quædam vero decuplum, quędã vero centuplum, quædam vero milleſimũ, & quędam in infinitum ſolificum & verum perfectionis lunificum tranſmutet corpus. Abhinc igitur & vltimo tenetur, vtrũ in perfectione conſiſtat magiſterium.

Caput xci.

SEd ne nos quidem mordeamur ab inuidis, narramus quoniam nõ tradidimus ſcientiam noſtram ſermonis cõtinuatiõe: ſed eam ſparſimus in diuerſis capitulis. Et hoc ideo, quoniam tam probus q̃ improbus, ſi continue fuiſſet tradita, vſurpaſſet indigne. Et eam ſimiliter occultauimus, vbi magis aperte locuti fuimus, nõ tamen ſub ænigmate, ſed ſub plana ſermonis ſerie artificem allocuti fuimus, et ſermonis modo eam aſcripſimus, quam ſolius Dei altiſſimi & benedicti, ſublimis & glorioſi, & noſtræ qui illam ſcripſimus menti recolligi accidit: aut diuinę gratia bonitatis infuſi, qui cui vult largitur et ſubtrahit. Nõ deſperet igitur doctrinæ filius: quoniam ſi illam quæret, eam inueniet: non doctrinæ, ſed proprij motus indagatiõe naturæ. Quoniam qui per ſe ſuæ induſtriæ bonitatem quæret, ſcientiã inueniet. Qui vero per librorum inſecutionem quę ſiuerit, tardiſſime ad hanc peruenietartem precioſiſſimam. Quia nobis ſolis artẽ per nos ſolos inueſtigatam edidimus, & non alijs: veriſſimam tamen et omnino certam. Solum igitur prudẽtes ad arte allicuimus, et per ingenia nobis tradita viam inueſtigatiõnis eiſdem expoſuimus. Non autem eam inuentam niſi ſolis nobis ſcripſimus: ſed & inuentiõis modum & modorum ingenia. Per ea igitur quæ tradidimus, exerceat ſe bonæ mentis artifex, & Dei donum altiſſimi ſe adinueniſſe lætabitur. Ad artis igitur excelſæ perquiſitionem hæc dicta ſufficiant.

INCIPIT LIBER trium verborum.

Caput xcij.

LApis iſte de quo fit hoc opus, habet in ſe omnes colores. Eſt enim albus, rubeus rubicũdiſſimus, citrinus citriniſſimus, cœleſtinus viridis grauis. In lapide iſto ſunt quatuor elementa. Eſt enĩ aqueus, aereus, igneus & terreus. In lapide iſto in occulto eſt caliditas et ſiccitas: in manifeſto frigiditas & humiditas. Oportet ergo occultare manifeſtum: & manifeſtare occultum. Illud autem quod eſt in occulto, ſcilicet caliditas et ſiccitas, eſt oleũ, et iſtud eſt ſiccum, quę ſiccitas tingit: qa ſiccitas alchimię tingit, & nõ alicd. Et illud quod eſt in manifeſto frigidum & humidum, eſt fumus corrumpens. Oportet ergo, q̃ frigidũ & humidum recipiat ea: & ſic quod erat in occulto et manifeſto, fiãt vna ſubſtantia. Illa autẽ frigiditas & humiditas, eſt fumus corrumpens & aquoſus. de quo dicitur, q̃ humiditas aquoſa & aduſtiua corrumpit opus, et tingit nigredine. Iſtas ergo infirmitates oportet deſtruere in igne per gradus ignis.

Caput xciij.

HIc eſt liber trium verborum, liber lapidis precioſi: qui eſt corpus aereum & volatile, frigidum & humidũ, aquoſum & aduſtiuum. Dicũt ergo philoſophi Perſidiani, q̃ frigiditas & humiditas aquoſa & aduſtiua nõ eſt amicabilis caliditati & ſiccitati: quia caliditas & ſiccitas deſtruit frigidum & humidum, aquoſum & aduſtiuum, virtute diuina. Et tunc vertitur ſpiritus iſte in nobiliſſimum corpus, & non fugit ab igne, & currit vt oleum: quod eſt tinctura viua, multiplicatiua, conſolidatiua, pulcherrima et perpetuatiua, ingreſſiua, præſertiua.

Caput xciiij.

SPus mirabile triũ verborum eſt illd quod de tribus legiũ, aliter a quibuſdam intelligitur, & omẽs clare & aperte intelligunt: tamen in tribus verbis hoc inquiritur de humido & frigido, in quo ſcilicet eſt occulta caliditas & ſiccitas. Et hoc ſcire nos oportet vt manifeſtemus occultum, & occultemus manifeſtum: et iſtud occultum de natura eſt Solis & ignis: & eſt precioſiſſimũ oleum omniũ occultorũ, et tinctura viua: & aqua permanens, quæ ſemper viuit & permanet: & acetum philoſophorũ, id eſt, ſpiritus penetratiuus: & eſt occultum tingentium, & aggregatiuum, & rectificatiuum: quod rectificat & illuminat omnes mortuos, et reſurgere eos facit, poſtq̃ non fugit ab igne eius caliditas & ſiccitas.

Caput xcv.

SPiritus ergo iste vertitur in corpus, & corpus in spiritum, & iterum spiritus in corpus: & tunc facta est amicitia inter frigidum & humidum, & calidum & siccũ: & hoc fit virtute Dei, et tempamento ignis, & moderantia terminorum ignis. Et huius longitudinis duorũ & septem. Nam a tribus duorum intelligũtur. Et hæc sunt verba preciosa, occulta et aperta: data non prauis, non impijs, non infidelibus, sed fidelibus et pauperibus, a principio vsq; ad vltimũ.

Caput xcvi.

DIco ergo, in Mercurio sunt opera planetarum, & eorum imaginatiões suis locis, sicut in fœtu, suis partibus et tẽporibus operãtur. Nam in fœtu primo mense cum semen a matrice conceptum est, Saturnus operatur, congelando & constringendo, sua frigiditate & siccitate, ipsam materiã in vnam massam. Secundo mense operatur Iupiter, sua caliditate & humiditate digerendo in quandam massam carneam: quę embrio vocatur. Tertio mense operatur Mars, agens in materiam, & sua caliditate et siccitate diuidit et sequestrat ipsam massam, & mẽbra disponit. Quarto vero Sol, vt dominus, immittit spiritum: & sic incipit viuere. Quinto mense operatur Mercurius: qui foramina & spiracula facit. Sexto mense Venus disponit & ordinat supercilia, & oculos, & virilia. Septimo mense Luna sua frigiditate & humiditate laborat ad expellẽdum fœtum. Et si tunc nasceretur, viuere posset: si vero non nascitur, tunc debilitatur, & iterũ Saturnus octauo mense, sua frigiditate & siccitate incipit operari: & iterum constringendo ipsum fœtum in matrice. Et si tunc nasceretur, viuere nõ posset. Nono mense Iupiter iterum operatur sua caliditate & humiditate, et remittendo reducit ipsum fœtũ, & alias reducit vires ipsi fœtui: & sic completo mense nascitur, et viuere potest. Et hæc sunt verba vera. Aqua fœtũ tribus mensibus in matrice conseruat. Ignis totidem custodit. Aer quoq; tribus mensibus fouet, qui totidem complet, qui fouebatur sanguis in vmbilico: qui ingrediebatur preciosus ad maternas cõdescendens mãmas. Ibiq; post partus angustias niuis candorem assumit. Infans flatus exhauriens, egressus tandem, os aperit & lactatur. Infanti vero nunq; patebit egressus, quousque os infantis omes flatus aeris exhauriat: egressus autem os aperit & lactatur.

Caput xcvij.

AB istis tribus mensibus oportet nos cũ acuto ingenio componere & extrahere duo: quia ab istis verbis intelligũtur duo & septem. Vnde omnes qui cupiunt scire hanc artem, acuant ingenium suum ad aperiendum thesaurum ex tribus verbis: in quibus occultatur tota præparatio & virtus lapidis: in quo occulitur oleũ siccum & viuum, & tinctura viua, & oleum calidum & humidum. Et hæc est expositio trium verborũ, quia sic a principio conceptionis vsq; ad natiuitatẽ infantis, quilibet Planeta dat suam imaginationẽ, virtute diuina sic creante: ita in omni opere alchimiæ quilibet planeta suo loco suam facit impressionem vsque ad complemẽtum operis, & tunc nascitur alchimia virtuosa. Et ideo in opere multi errant: & pauci perueniunt ad finem. Nam in hoc opere est saltus Lunæ, & circulus Solis, & gradus tres. Primus debilis: secundus firmus: tertius perfectus. Primus quando Sol intrat in arietem, & est in sua exaltatione. Secundus quando Sol est in leone. Tertius quando Sol est in sagittario. Intellige ergo, quia secundum istos gradus completur opus alchimiæ.

Caput xcviij.

REdeamus ergo ad expositionem triũ verborum: in quibus tota ars cõsistit. Aqua tribus mensibus fœtum in matrice conseruat. Aer tribus mensibus fouet. Ignis totidem custodit. Hoc totum scias dictum esse de Mercurio per similitudinem. Et verbum istud est obscurũ, terminus obscurus: & tamen est aptum ad intelligendum verum. Nam & alia natura est in muliere pregnante, & alia in Mercurio, per similitudinem caloris in matrice. Etenĩ inuentus est & extractus ignis, qui est triũ graduum. Vnde istud verbum quod dicitur ignis totidem custodit, obscurum est: & multi errant in eo. Nam a tribus intelligas duos. Primus gradus complet aquam & aerem. Secundus gradus complet totum hoc quod diximus de totidem: quia est dominum Dei.

Caput xcix.

SPerma huius lapidis est frigidum & humidũ, & liquidum. Liquor hic de primo facit globum vbi debet: & tunc membra et imaginationem imaginatiuã secundum naturã suam a Deo altissimo: et venit ad ortum, et lucet: & isti sunt duo gradus et septem. Sed sperma est simile huicqui est lapis solus. Nec est ei alius similis in hoc mundo, qui se ipsum impregnat, & de se ipso concipit, & seipsum parturit. Et postq̃ hoc viuum moritur a rubea morte, mortui causa est compar caliditas & siccitas. Et non fugit ignem, nec fumum emittit, nec sonum faciet: & funditur sicut cera, & est sicut oleũ, & est siccũ, quæ siccitas tingit. Et cum hac tinctura rectificãtur omnes mortui, vt semper viuant. Et est tinctura viua, rubea & alba. Nota q̃ in solo igne sine aliqua separatione possunt fieri omnes distillationes, & subtiliationes, & calcinationes, & rubificationes. & mortes ipsius Mercurij, & mortui, & fusiones cum omnibus resolutiõibus & congelationibus, sicut debent esse. Ergo ingenia & excogita quomodo fiant. Vnde cum iam facta est amicitia inter illum et ignem, currit vt oleũ in vno ictu: quod oleum est ingressiuum, penetratiuum, permixtiuum, coagulatiuum, præseruatiuum. Vincit enim omnẽ rem subtilem, & omnẽ rem solidam penetrabit. Vnde omẽs qui quærunt hanc scientiam, acuant ingenium suum quomodo ista fiant, & quæ sunt species istius artis. Probatiões autem huius lapidis sunt hæ, vt quando iam est finis & terminus secundus, vt ponatur de ipso aliquantulum super candens: si fluit sicut cera, & non emittet fumum, & coheret firmiter metallo, tunc perfectum est. Quod si hęc signa nõ appareãt, tunc tam diu fiat decoctio, donec ita fiat. Et hæc est probatio super omnes probationes: & hæc probatio debet fieri inter primam & secundã solutionem et congelationem. Et est sciendum, q̃ primus terminus mortificat frigiditatem & humiditatem. Secundus terminus complet mortẽ primi mortui, & augmẽtat rubedinẽ, & facit massam caliginosam & pineatã sicut fructus pini, lucidam, fulgentem, vt folia auri. Et hæc est rectificatio Mercurij, quod est oleum fixum, quod rectificat omnia metalla corrupta, & ducit ea ad sanitatẽ, & ad naturam meliorem.

Laudetur ergo Deus: qui tantum creauit ex re vilissima.

Explicit liber trium verborum.

Deo gratias.

INCIPIT EPISTOLA Alexandri imperatoris, qui primus regnauit in Græcia & Macedonia, & Persarũ imperator.

QVidam breuiter dicũt q̃ ars deriuata est ex creatione hominis, cui omnia insunt. Quemadmodũ minor mundus ex quatuor virtutibus diuersis compositis creatus est: ita & ars ista ex naturis mulieris: quarum quasdam breuiter narramus, demõstramus, & ponimus: eo q̃ maior mũdus creatus est ex quatuor virtutibus naturis diuersis & compositis: quarum prima est appetitiua, & digestiua secunda, attractiua tertia: quarta quoq̃ expulsiua, quæ mũdificatiua est: quinta vis aliena, scilicet vita, quæ virtutes has coniungit quatuor, quas tibi narraui ac descripsi, quarum dispositionem exposui, & est sicut clauis ad archam: quã si cũ ea aperias, tota dissoluitur. Est enim sicut vas eius latera continens. Ista ars nõ perficitur, nisi ex studentibus per vigiliã, & per eius temperantiam. Quoniã (sicut prius narraui) eius actionis initium ex quatuor est virtutibus peragentibus: scilicet appetitiua, retentiua, continente digestiua, & expulsiua, quæ mundificatiua est. Quinta est scilicet anima, ex lumine clarissima. Nunc autẽ has dispositiões specierũ narremus: eam itaq̃ atq̃ eius potentiã exponamus. Narremus igitur quod eorum est calidum, quod frigidum, quod masculinum, quod fœmininum: ut per eorũ colorum diuersitatem & generis differentiam non erremus, nec deuiemus: eo q̃ si sit differentia inter calidum et frigidum, & masculinum & fœminum, opus nequaq̃ tibi perficietur, nisi in via dirigatur. Et scias q̃ nullus natus nascitur nisi ex mare et muliere: & nullum germen gignitur, nisi humiditate & caliditate. Vires autẽ tibi cõuenit exponere. Virtutes nãq̃ appetitiuæ aridæ sunt masculinæ, & sunt calidę & siccę, & sunt ignis. Continentes vero retentiuæ sunt similiter masculinæ, & sunt frigidæ & siccæ, et sunt terra. Mundificatiuæ sunt digestiuæ, scilicet alterantes & fœmineæ, & sunt calidę & humidę, & sunt aer. Expulsiuæ vero sunt fœmineæ, & sunt frigidę et humidę, et sunt aqua. Quinta enim est vita, quæ est ꝓpria: non est calida, nec humida, nec frigida, nec sicca, nec masculus, nec fœmia. Ne igitur eam in aliquo fluuiali loco requiras, & ab operatione erres: eius tibi ostendã locum. Si igitur vis virtutem aquæ frigidæ dissoluere, magis ipsam coagulas. Si vero vis aquã frigidã facere, magis ipsam calefacis: nisi quamlibet naturam virtutis ad propositũ eius quod operaris emendes, opus corrũpis. Porro quia vires appetitiuæ aridę sunt & colorantes, id est, masculinæ: sunt calidæ & siccæ, vt dictum est, quæ colorem affirmãt, ne separentur vel alterentur.

Retentiuæ autem sunt fœmininæ & siccæ: quæ colorem in corporibus aggregant, & corpora mollificant, & coloribus coniunguntur. Digestiua autem, mūdificatiua est masculina, quæ ruborem corporis mundificat, & ab eis naturā corrumpentem accidētem sequestrat: & est calida & humida fœminina, & est aer. Expulsiua aūt, quę mundificatiua est scilicet vita, expellit a se terram, ita quousq; non separentur nec diuidantur, prout vitium quod est in corpore peragitur, ita & ars componit, et eas earumq; naturas congregat. Est autem frigida et humida: & est aqua. Vera autem vis quæ totum peragit corpus, est tanq; spiritus corporis. Nūc autem species suis nominibus cauerniscę denominabo tibi: quoniam multi in multis erraverunt speciebus, eis inutilia interposuerunt: vtilia vero reliquerunt. Quidam quoq; tanq; directo tramite prout iussimus operantes diminuerunt, & secundum eorum opinionem egerunt: & ideo deuastatum est opus, saxumq; factum est. Immo significo tibi, ꝙ si diligis opus tuum perficere, incipe prout iussi: & scias ꝙ nil aliud operaris, nisi quæ sunt naturę lucidæ, ex quibus minor mūdus creatus est: quem suis proprietatibus tibi nuncupabo. Scias ꝙ sulphur est ignis, et magnesia est terra: & sedimen est aer: argentum quoq; viuū est aqua per corpus defluēs. Spiritus quoq; est aqua fœcunda, qua omnia nutriūtur, & omne germen vegetatur, & omne lumen ascēdit, & omnes fructus ferens. Si igitur vis opus tuum perficere, & optime adipisci ea quæ quæris, accipe has duas naturas, masculum scilicet & fœminā, calidum vero & frigidum, humidum quoq; & siccum. Deinde eas nutrias aqua vitæ, lumē spiritumq; habente. Opus quoq; æqualiter præparat robusta essentia & compositione, & substantiam eam ex quibus componitur: quoniam ex diuersis naturis funditur atq; componitur. Ex melancolia fit corpus & quantitas eius. Ignis quoque qui ex colera rubea ponitur, est ipsi iunctus. Tunc digestio ea quæ a stomacho procedit: & est aqua in epar expulsum: cui iungitur aer, qui est sanguis fluens in omnibus venis corporis: cuius calor superhabūdat, quousq; ad rubeum verratur colorem. Aqua autem quæ est phlegma, in pectore posita est: & multa apparet actibus in frigidis. Tunc ex his quæ tibi nuncupaui virtute diuina existit corpus phisicum. Has naturas coniunge, ac optime ducas: quarum vnamquamq; pone intra domū suam: & cum ea simili vel contrario, vt tibi dispositio perficiatur, opusq; peragatur: prout per gratiam meam tibi tribui, cum tibi notificaui, quot species sunt quæ gradatī agāt, quousq; corpus et spiritus fiāt. Tunc artis sapientia coniūgit, vt natura alteretur, & in aliam conuertitur naturam per naturam apta: et deinde naturas ex virtutibus accidentalibus per discretionē duas naturas coniunge, docebo te, vt naturas attrahas, vt fiant lucida & darissima, a quibus ascendit, vel luceſcat & illuminet: post quod in altissimo vt tingat coapteī.

Et scias, ꝙ hunc librum meum non nisi philosophis cōposui, in quo naturam coaptationem specierumq; naturas descriptas patentesq; dinumeraui. Oportet autem te liquefaciēda opera bene conseruare: & cum ea operaris, non excedendo modū transeas: quoniam arcana omnia hæc tibi apparebunt: quia & liquefactio est omnium naturarū alteratio. Hoc igitur habeas, quoniam miscentur a natura in naturā, donec in substantiam suam perueniant, non fugientes, nec introeuntes, nō alterare, nec variare: ex quibus introitis coacta minorq; partes decernunt. Et tunc scias, quia natura per naturam apparet. Harum naturarum fixarum permanentia liquefac, coapta deinde archa na, quæ sunt temperata humida: quia nisi naturas attenues, aquamq; illas facias, non colorare poterunt. Sic ergo corpus aquatione humefaciendo: quoniam hæc aqua apud philosophos aqua sapientiæ vocatur. Et scias, ꝙ albedo est in coadunatiōe: & ꝙ species spiritus, & in se inuicem emendant. Si igitur has liquefacis species, deinde coagulas, opus tuum in melius emendes. Si vis opus tuum perficere, inspice vt species ei crudas imponas, non coaptatas. Deinde species coaptatas putrefacies, eleua eas atq; decedentes. Hanc autem dispositionem tibi aperte describam, vt ad opus tuum directo tramite ascendendo peruenias. Et tamen deinde scias, ꝙ corpora quædam solutione indigent, quædam eleuatione: vt tingant, et lucida & illuminata fiant: in quibus omnia corpora dissoluantur. Et scitote, ꝙ secundum naturam arcana sunt in eis abscondita. Quod si regantur natura abscondita, tibi apparēt, quæ Hermeti philosopho apparuerunt: & est terra alba prope argentum pernofar. Confice ergo corpora, cum terra alba est, vt fixa permaneant. Desuper impone, ne ignis eam cōburat sua flamma: sed quemadmodū cera liquescat liquefaciendo. Sed id quod vocatur aqua instrumentalis, intelligitur in artibus tuis in quibus studes. Erunt duo quoq; in vnum, Soli, alterum Lunæ: deinde post hæc duo ordines sunt asperatas oculo intellectuq; corde. Ecce numeraui, archanumq; cœlestę patefeci: sciētiam difficilem atq; absconditā illuminaui, perfectamq; scientiam regēdi modum certificaui. Iuro itaque ꝙ nihil celaui, nec alteram nec vllam speciem aliena descriptione descripsi: nec genera alienis locis imposui. Igitur quod descripsi vides: & ad ea quę descripsi peruenies.

EXemplum ſcientiæ noſtræ ſenex ſupra mortem, in eo ſunt naturæ cõiunctę cum complemento: terra, aqua, ignis eius, & aer. Et omnia hæc in Saturno. Cum eo aperiuntur portę ſcientiarum: ſicut dicit Hermes & præcedentes ſui primi. Accipe lapidem ſuſpenſum ſupra mare, vt ſenex cera alba: ſuper fontẽ, vt puer ypoquiſtidos. Nomen eius victor. Cum eo perime viua, & viuifica perempta: & ei ſunt mors & vita, et iſtud et illud, ex oriente & occidẽte. Cum hoc habebis ſcientiam, in qua pigritauerunt Arabes. Veritatem dixi tibi per eum qui fecit oriri lapidis paradiſi autorem, lumẽ vitæ. In eo ſunt duo oppoſita ſimul, ſcilicet ignis & aqua: viuificat illud, & illud perimit iſtud, & hoc et hoc in leone coniuncta ſimul, per eum qui eſt mors & vita. Veritatem dixi non mentior. Gumen noſtra coagulat lac noſtrum: & lac noſtrum diſſoluit gumen noſtrum. Et poſt apparebit rubedo orientalis, & rubedo ſanguinis. Hic lapis mundus ſine fetore inuenitur in locis altiſſimis, cũ quo magnificauerunt ſe philoſophi ſuper omnes alios, & vaticinati ſunt futura. Veritatem dixi per poteſtatem cœlorum, cui nõ ſum mentitus ſcienter. Homo noſter antiquus eſt: eſt draco noſter: iſte comedit caput ſuum cum cauda ſua. Et caput & cauda eſt anima & ſpiritus: & anima et ſpiritus ſunt creati de luto: & hoc et hoc ex oriente & occidente, per expellentem nocumenta. Non mentior: quia quod dixi, vidi in ciuitate. Dealba coruum tuum, ſi vis dealbare ipſum. Cum Nilo ægypti albeſcit primo, tunc cum Perſia in ſecretis: & cum hoc & hoc apparebit rubedo vt papauer in heremo. Per viuificantem Deum omnia, non mentior. Aqua noſtra abluit ſordes: mundabis omnem nigredinem & obſcuritatem eius. Tunc ſubridebit dicens: Quis mundauit me: qui vidit illud ſubridebit. Locutus & veritatem dixi, non mentior. Terra in oculis ſunt tres, oriens & occidẽs: & ſuper eos Saturnus albus ortus eſt: & anima horum trium eſt ignis. Veritatem dixi, per familiam machometi. Manifeſtabo quod occultauerũt primi, nõ cum inuidia. Terra noſtra vertitur tuum in argentum primo, & vltimo in aurum inueteratur, & habebis ſcientiã, in qua pigritauerunt Arabes. Denigras cum Aegypto noſtro, & nõ cum Perſia: & cũ Perſia ſiccas, quia eſt domus ſiccitatis: & cum Aegypto humectas, quia eſt domus humiditatis. Et hoc & hoc albedo et rubedo ſine menſuratione, vt rubedo in moris, vel vt ſanguis dominarum. Lapis ſcientiæ noſtræ ſenex primo, & vltimo puer: quia albedo eius in initio, & rubedo in vltimo cum dominio. Hic eſt lapis cum quo tituba uerũt omnes qui abierunt, et mortui ſunt plurimi eorum cum dolore & triſtitia: quoniam dedinauerunt ad viam dæmonum, & reliquerunt viam prudentiæ. Cooperto rium equi pallium noſtrum album: & equus noſter leo fortis ſub pallio coopertus: & ſuper illud & illud griffus noſter naturam geminatam retinens. Hic lapis triangulus eſt in eſſe: quatriangulus in qualitate. Veritatẽ dixi, per operatorem dealbans & rubefaciens omnia. Non ſunt ſingularia in occulto, ſed ſunt mixta: oriens & occidens ſimul iuncta ab anima omnium. Hic coniungit, & diſiungit, & reiungit quando vult. Lupus noſter in oriente inuenitur: & canis in occidente. Iſte mo mordit illum: & iſte mo mordit iſtum: & fiunt rabidi ambo, & interficiũt ſe ad inuicem, donec fiat ex eis toſſicum & tyriacha. Camelus noſter albus, ſeptimus eſt in numero apud philoſophos magnos. Sol cum Luna, Iupiter, Mars, et Venus noſtra in Mercurio noſtro, et Saturnus ſeptimus eorum: in quo ſunt omnes cõiuncti ſimul. Hic eſt ſpatha, gladius, & cultellus, et inciſoriũ ſuper ędificium, & inimicus ad manũ, & vas cum adiutorio vini. Epiſcopus noſter vt color venarum vel violarum: & omnia citrina, vt citrinitas et narges, vel ypoquiſtidos. Tũc lapidem in fluuio currenti, per mortem omnium non mentior, exemplum noſtrũ cum albo naturę: ignis & lux in claritatis eſſentia: Et ignis & lux eſt ſcintilla noſtra, & titio noſter candens: & cũ hoc & hoc, inuenies ſcientiam. Veritatem dixi per vnientem omnia. Scala noſtra eſt turris noſtra, de terra viſcoſa: & terra viſcoſa eſt lutum noſtrũ, & cerotum noſtrum, ex cera & ſepo confectum: & hic & hic nauis noſtra in mari noſtro plena gigantum. Aperui quod occultauerũt priores. Non ſum inuidus quemadmodum ipſi fuerũt. Per illuminantem cuncta non mentior.

Terra coram oculis poſita, oriens & occidens: & hic & hic narciſſus cum lilio noſtro: & hic & hic cum ſene noſtro: & ſenex noſter & vter noſter eſt corpus noſtrum: & corpus noſtrum eſt lapis noſter, quæſitus a multis, inuentus a paucis. Et iſtud expoſui ex pietate: & detexi cunctis per Deum genitum. Amen.

QVidam rex volens alios potentes ſuperare, præparauit ſe ad bellum: & cum voluit equũ aſcendere, pręcepit vni ex militibus ſuis, vt daret ei ad potandũ de aqua quam diligebat. Qui dixit ei: Domine, quæ eſt illa aqua quã diligitis? Rex ait: Illa eſt aqua a me dilecta, quæ præ omnibus alijs me diligit. Ille vero ſtatim perpendit, & attulit. Rex autem bibit & rebibit, donec omnia membra eius fuerunt repleta, & omnes etiam eius venæ. Et fuit rex tunc diſcoloratus valde. Hoc facto, dixerũt milites: Ecce equum, aſcende. Reſpondit rex: Non poſſum. Dixerũt milites: Quare non poteſtis. Reſpondit: Quia ſentio me grauatum, & doleo caput, & omnia mea membra a me recedũt, vt mihi videtur: rogo & volo, vt ponatis me in cameram meam lucidam, & in loco calido & tempato, & continue per diem & noctem, & infra ſudabo: & aquam quam bibi deſiccabitur, & ero liberatus. Quod factum fuit prout iuſſit. Deinde aperuerũt cameram & inuenerũt ipſum quaſi mortuum. Parentes vero eius cucurrerũt ad egy

ptiacos & Alexandrinos, præ omnibus alijs honorandos, et adduxerunt eos: & eis totum factum regis narrauerunt dicentes: Creditis eum posse liberari de hac angustia. Responderunt omnes: Etiam. Et illi: Quis vestrum est magister. Responderunt Alexãdrini: Nos, si vobis placet. Et Aegyptij dixerunt: immo nos in hoc facto volumus esse magistri: quia sumus antiquiores vobis, licet apparea mus iuniores. Responderũt Alexandrini: Placet. Tunc acceperunt eum dicti magistri, & diuiserunt eum per membra minuta, & contriuerũt eum cum medicinis suis humectatiuis aliquantulum: & posuerunt eum ita detritum in cameram suam in loco calido & humido, vt prius, & eodem modo per diem & noctem. Postea extraxerũt eum vt mortuũ, adhuc habentẽ aliquantulum vitis. Tũc omnes clamauerũt parẽtes: H u heu, mortuus est. Medici aũt dixerunt: Nõ est mortuus, sed dormit, & nondum terminauit. Qui iterum acceperunt eum, & abluerũt eum cum aqua dulci, donec sapor medicinæ recessit: & miserunt eum cum tanto de eadem vana medicina: & fecerũt per omnia eodem modo & ordine vt prius. Et extrahentes eum, inuenerunt eum parentes mortuum. Tunc dixerunt parentes: Quare interfecistis regem, cum tam boni magistri eratis: certe mala super vos quæritis. Et magistri illi dixerunt. Immo interfecimus eum, vt fiat melior & fortior in die iudicij. Parentes vero tunc eos crediderunt esse trufatores, & spoliauerunt eos medicinis suis, & expulerũt eos de regno, dicentes postea: Quid faciemus de isto corpore ita inuenenato. Responderunt quidã: Subterremus eum, ne vermes inde procreentur, et vt non putrefiat: quia fetor nobis omnibus nocere posset. Tunc dixerunt Alexandrini magistri. Nolite eum subterrare: quia vobis eum restituemus saniorem, pulchriorem, fortiorem, ac potentiorem, q̃ prius fuerat. Tunc incœperunt subridere, & dixerũt: Vos vultis nos trufare, sicut & alij nos trufauerunt. Vnde sciatis sine dubio, q̃ vos nostras manus non euadetis, sicut alij euaserunt, si non iuuabitis. Responderunt magistri: Ita volumus: immo tradamur morti, nisi ita fecerimus sicut diximus. Tunc magistri Alexandrini accipientes corpus regis, lauauerunt ipsum, et abluerunt bene, donec nihil remansit de medicina illorũ aliorum. Postea desiccauerunt ipsum, & acceperunt partem vnam aquilæ, & duas partes de vitro Alexandrino, et miserunt eum cum corpore mortuo, & pastauerunt cum pauco oleo lini: & posuerũt ipsum in vna camera triangulata ad modum crucibuli: & dimiserunt eum per vnam horam in temperato calore: & postea cooperuerunt eum igne, & sufflauerunt, donec fuit locatum: & descendit per foramen in aliud vas. Tũc rex surrexit robustus, regali diademate coronatus, & vociferare cœpit: Vbi sunt inimici, Sciãt, omnes neci dabo, nisi obedientes mihi extiterint. Hoc audito, venerunt stati dicẽtes: Domine præcipe nobis quicquid vis, & statim faciemus. Tunc reges potentes ab illa hora eum honorauerunt. Et quando volebant videre de mirabilibus eius, ponebãt vncias duas merc. loti vi. in crucibolo, & ponebant desuper vnum granum millij de vngula, vel de capillis, aut de sanguine eius. & sufflabãt donec inspissabatur. Tunc cooperiebãt de carbonibus, & dimittebant infrigidari: & inueniebant corpus tale, quale scio.

INCIPIT LIBER inuestigationis magisterij per Geber.

INuestigatiõem huius nobilis scientiæ, ex continua & frequenti operis sedulitate, & huic operi studio nimio, nec non cogitatiõibus nostris profundissimis, & varijs annexis, emulã vobis tradam: vt melius et apertius a vobis volumina subsequentia intelligantur: & vt intellecta & circa eadem ingeniata & perscrutata facilius & promptius ad effectum perducantur. Et quia est aliud artis inuestigare ratiõem, q̃ attentare & probare subtilitates & ingenia horum: donec operando & perscrutãdo & experiendo, ad intentum perueniatur completum. In hoc enim meo libro, quæcunq̃ per narrata inuestigauimus, secundum meæ mentis rationẽ scripsimus: artem dico perficientia. Non putet tamen quis, q̃ hunc inuestigationem, aut librum nostrum, qui Summa perfectiõis magisterij est intitulatus: in quo vera quæcunq̃ vidimus & tetigimus, complete secundum scientiæ ordinem terminauimus, secundum experientiam & cogitatiõem certam: quam scrutatione nostra de naturalium & mineralium effectibus transformãtibus diuersis in opere apparentibus notauimus. Et ingeniati sumus scientiã nostram prius compositam cum hac inuestigatione conuentus, q̃ super ipsam declarando proposuimus. Ergo de iure hęc illam præcedit, cum per hunc librum inuestigare quærens de cogitatione rei perficientis: cum hęc scientia de imperfectis tractet corporibus mineralium, inquantum ea perficere deceat. In primo igitur circa hæc duo considerauimus, imperfectionem scilicet, & perfectiõem. Circa hæc duo nostram fundamus intentionem. De rebus autem perficientibus & corrũpentibus, secundum q̃ per nostram inuestigauimus experientiã, hunc librum componimus: quia opposita iuxta se posita, magis elucescunt. Res autẽ quæ perficit in mineralibus, est substãtia argenti viui & sulphuris proportionabiliter commixta, per longam & temperatam decoctionem in visceribus terræ mundæ inspissata & fixa, cum conseruatione suæ humiditatis radicalis, non corrumpentis, sed ad substantiam solidam cum ignitione debita fusibilem, & sub malleo extendibilem producta. Per diffinitionem naturæ huius perficientis, leuius peruenire possumus ad cognitionem rei corrumpentis. Et est illa, quæ a cõtrario sensu habet intelligi, videlicet sub

ſtantia impura argẽ. viui, & ſulphur ſine proportione debita commixta, vel minus, vel nimis decocta in viſceribus terrę mundæ, nec recte inſpiſſata, nec fixa: humiditatẽ habens combuſtibilem & corrumpentem, & raræ ſubſtantiæ, & poroſæ: vel habens fuſionem ſine ignitione debita, vel nullam: nec patiens malleum ſufficiẽter. Primam autem diffinitionem inueni intruſam in his duobus corporibus, videlicet in Sole & Luna, ſecundum cuiuslibet perfectionem. Secundam vero in his quatuor, ſcilicet in ſtagno, plumbo, cupro, & ferro, ſecundum cuiuslibet imperfectionem. Et quia hæc corpora imperfecta ad ſanitatem et perfectionem non ſunt reducibilia, niſi contrarium in eis operetur. id eſt, q̃ manifeſtum occultetur, & occultum manifeſtetur: quæ operatio vel contrariatio fit per præparationem: Igitur preparatio eſt eis adhibenda. Eſt ergo prepare, ſuperflua demere, & abſentia ſupplere, & ſic notam in eis mittere perfectionem. De hac enim prepatione non indigent corpora perfecta. Indigent ergo præparatiõe tali, q̃ eorum partes magis ſubtilientur, & a corporalitate ſua ad ſpiritualitatem reducantur fixam. Cuius intẽtio eſt ex eis facere corpus ſpirituale fixum. hoc eſt, multo magis attenuare & ſubtiliare, q̃ erat prius. De horum omnium præparationibus, ſecundum noſtram inueſtigationem in loco ſuo tractabimus ſufficienter in hoc libro. Quæ poſtq̃ præparata fuerint ſufficiẽter, erunt apta, vt de eis elixir album vel rubeũ fiat magnum. Inuenimus enim modernos nobis vnicum tantum ſcriberela pidem ad album vel rubeum complectum: quod cõcedimus & verum eſſe. Nam ex quacunq̃ elixir conficiatur album vel rubeum: nihil tamen ibi aliud eſt q̃ argentum viuum & ſulphur: quorũ vnum ſine altero nihil agit nec eſſe poteſt. Et ideo vnus lapis a philoſophis nuncupatur: q̃uis a multis extrahatur corporibus ſiue rebus. Extrahere enim a re in qua nõ eſt, hoc ſtultum cogitare eſſet et vanũ, vt quidam fatui putauerunt: quod nunq̃ erat intentio philoſophorum. Dicunt tamen multa per ſimilitudinem. Et quia omnia corpora metallica ex argẽto viuo compoſita ſunt & ſulphure, puris vel impuris, per accidens, non in prima ſui natura innatum: ergo etiam per præparationem conueniẽtem tolli eſt poſſibile. Nam expoliatio accidentium non eſt impoſſibilis. Eſt ergo præparatio, ſuperfluum demere, & defectum ſupplere in corporibus imperfectis: quæ fieri non poteſt ſine adiuuatione operis et rerum purificantium. Diuerſificatur enim præparatio, ſecundum diuerſitatem rerum indigentium. Experientia enim nobis dedit modos agendi, ſcilicet calcinationẽ, ſublimationem, deſcenſionem, ſolutionem, diſtillationem, coagulationem, fixationem, & cerationem. De quibus ſingulis narrationẽ fecimus in ſumma perfectionis magiſterij ſufficienter. Iſta enim ſunt opera ad præparationem iuuantia. Res autem præparationes iuuantes ſunt iſtæ, ſcilicet omnia genera ſa

lium, aluminum, atramentorũ, & etiam vitrum, borax, & quę huius naturæ ſunt, & acetum acerrimum, & ignis. Et cum iſtis præponimus corpora imperfecta prępare. id eſt, mundare: ſi aliqua immunditia in his extiterit, ſecundũ noſtram experientiã, in qua certi fuimus per prædicta.

Mundatio ſalis communis.

Mundatur enim ſal cõmune, per hunc modum. Primo cõburitur, combuſtum in aqua communi calida ſoluatur, ſolutum per filtrũ diſtilletur, diſtillatum per lentum ignem in parapſide vitreata congeletur: congelatum calcinetur per diem et noctem in igne mediocri, & ſerua ipſum ſic ſufficienter mundatum.

Mundatio ſalis alkali.

Sal alcali ſic mundatur vt ſal commune: & eſt ſagimen vitri. Primo teratur, & totũ ſoluatur in aqua communi calida: poſtea diſtilletur per filtrum, & congeletur, & calcinetur cum igne lento.

Mundatio ſalis gemmæ.

Primo teratur: deinde de illo fiat, vt de ſale communi.

Mundatio ſalis amoniaci.

Teratur primo cum præparatiõe ſalis communis mundati. Poſtea ſublimetur in alto aludel, donec totaliter fuerit extractum purum. Poſtea ſoluatur ſuper porfidum, ſub diuo, ſi de eo vis aquã facere: vel ſeruetur ipſum ſublimatum & purum ſufficienter.

Mundatio aliorum ſalium.

Diuerſa enim adhuc inueniuntur ſalium genera, quæ præparantur per modum iam dictum, & mundantur.

Mundatio aluminum.

Primo de alumine glaciali. Multa poſſunt per ipſa præparari ſine ipſius mundatione aliqua. Tamen in hunc modum mũdatur. Ponatur in alembico, & extrahatur inde tota humiditas: quod multũ in arte iſta valet. Feces in fundo vaſis remanentes, vel diſſoluãtur ſupra lapidem, vel in aliqua parte humida, vel in aqua inde extracta, vel reſeruentur.

Mundatio aluminis lameni.

Alumen lameni, quemadmodum glaciale prepatur: excepto q̃ in hac arte maioris eſt virtutis.

Mundatio aliorum aluminum.

Plura adhuc inueniuntur alumina, quæ omnia vt iam dicta præparantur & mundantur.

Mundatio atramentorum.

Primo de nigro atramento. Nigrum ſic mundatur. Primo ſoluatur

in aceto mundo: post distilletur, & coagulet. Vel ponatur primo in alembico, & humiditas totalis extrahatur. Feces in hac distillatiõe calcinatæ super porfidum: vel in sua aqua soluantur, & coagulentur. Vel ipsa aqua secundum velle artificis reseruetur.

Mundatio cuperosæ.

Cuperosa siue Vitriolum mundatur vt atramentum nigrum. Habet tamen atramentum nigrum maiorem atramẽto viridi terrestreitatem.

Mundatio aliorum atramentorum.

Diuersa sunt atramenta: & inueniuntur diuersi colores: quæ vt prædicta mundantur.

De vitro & boracibus.

Vitrum & boracia, si debito modo fuerint facta, non indigent præparatione.

Mundatio aceti acerrimi.

Acetum aũt cuiuscũq; generis, acutum seu acerbũ, subtiliantur & depurantur: & illorum virtus siue effectus per distillationem melioratur. De eorum mũdatione et depuratione sufficienter tractauimus. Cum quibus corpora imperfecta præparari possunt, & depurari, et meliorari, & subtiliari, ignecq; semper debito mediante. Præparantur enim & depurãtur per ista ad intentionem ignis, per hunc modum. Habent enim hæc corpora imperfecta humiditates superfluas, & sulphureitatem adustibilem, nigredinem in ipsis admiscendis generantẽ, ipsa prædicta corpora corrũpentem. Habent etiã terrestreitatem immundam, feculentam, & combustibilem, nimis grossam, ingressionem imprimentem & fusionem. Ista et talia sunt superflua in his corporibus prædictis: quæ in ipsis nostra experientia & inuestigatione certa & ingeniosa sunt inuẽta. Et quia hæc superflua accidentaliter his superueniunt corporibus, & nõ radicaliter: & spoliatio accidentalium possibilis est: oportet nos cum igne artificiali his prædictis mundatis et superflua demere accidentia cuncta: sola substantia argenti viui et sulphuris radicalis permanente. Et hæc est integra preparatio imperfectorũ, & depuratio perfecta. Melioratio, depuratio, & subtiliatio horum vel huius substantiæ puræ remanentis, fit multis modis: secundum q̃ indiget elixir. Præparationis ergo & depurationis in generali modus est hic. Primo enim eleuanda est cum igne proportionali tota humiditas superflua & corrupta in illorũ essentia, etiamq; superfluitas subtilis & comburens: et hoc calcinando. Deinde totalis substantia remanens corrupta in illorũ calce superfluæ humiditatis comburentis & nigredinis corrodenda est cum his mundatis prædictis corrosiuis, acutis seu acerbis, donec calx fuerit, alba siue rubea: aut secundum corporis naturam & proprietatem colorata, & munda, & pura ab omni superfluitate seu corruptione prænarratis. Et hæc cum his corrosiuis mũdantur, terendo, imbibendo, & lauando. Postea vero delenda seu deponenda est totalis terrestreitas immũda, & feculentia combustibilis et grossa, cum rebus prædictis mundatis vel puris, fusionem metallicã non habentibus, cum calce prædicta modo prædicto depurata, cõmixtis et bene tritis quę in fusione seu calcis reductione retinebunt secum terrestreitatẽ grossam & immundam prædictam, remanente corpore puro, ex omni superfluitate corrumpente mũdato. Ex hoc totum descendendo melioratione et subtiliationis horum substantiæ puræ in generali modus hic est. Primo hoc corpus purgatum & reductum, est iterũ calcinandum cum igne & adiutorijs mundatiuis prædictis: deinde cum his quæ sunt solutiua soluendũ. Hæc enim aqua lapis noster est, & argentum viuum de argento viuo, & sulphur de sulphure, ex corpore spirituale abstractum & subtiliatum, siue attenuatum: quæ meliorari potest, confortando in ipsum virtutes elementales cum alijs præparatis, quæ fiũt ex genere sui generis: & augmentando colorem, fixionẽ, pondus, puritatẽ, fusionem, & alia, & omnia quæ pertinent ad elixir perfectum. Et iste est modus per solos nos inuestigatus, preparationis, depurationis, subtiliationis, & melioratione corporum mineralium in generali. Nunc transeamus ad specialem seu particularẽ cuiuslibet corporis imperfecti præparationem, cum omnibus modis suis, etiamq; perfecti corporis mineralis. Et primo de Ioue.

PRAEPARATIO Iouis.

PRæparatio Iouis in speciali. Præparatur autem multipliciter: melius tamen per hunc modum. Et est, vt ponatur in furno calcinationis in vase ad hoc apto, & proijciatur subtus ignis vsq; ad corporis ipsius fusionem bonam, mouendo tunc ipsius corpus liquefactum cum spatula ferrea perforata: scoriam quæ super ipsum creatur extrahendo, mouendo in ignis caloreæque perdurante, donec in superficie bona quantitas ipsius puluerisfuerit congregata. Deponatur tunc illa, & iterum moueatur, quousq; alternata vice totum corpus in puluerem subtilissimum fuerit reductum. Cribretur ergo puluis ille, & reponatur in furno, addẽdo sibi ignem bonum, suam fusionem non superantem, & mouendo multoties. Stet ergo in igne suæ calcinationis sic per diem naturalem vel circa. Finaliter cum tota humiditas accidentalis & superfluitas fuerit deleta, cum sulphure combustibili & corrumpente. Postea extrahatur calx alba mundata. Nam ignis omnem fugitiuam substantiam & inflammabilem eleuat, & consumit de prædictis, scilicet cum sale communi mundato, & alumine,

& cum aceto purificato et acerbo multum lauãdo: & ponatur ad solem, vel ad aerem: & iterum teratur, & lauetur, & desiccetur, et hoc alternatim per vicem reiteretur, donec per acuitatem salium, aluminũ, atq; aceti, tota eius humiditas, nigredo, & immunditia fuerint consumptę, corrosę, & deletæ. Tunc apponatur de vitro trito cũ his prædictis. Cunq; totum impastatum fuerit, descendatur per botum barbatum, cum sufficienti igne. Descendit enim corpus purum & mundum, remanente cum vitro et salibus siue aluminibus, tota substantia terrea & feculenta. In illo enim corpore mundo descẽso & reducto, est ęqualis & perfecta proportio argenti viui mundi, & sulphuris albi non vrentis. Nam ignis & corrosiua totam humiditatẽ diuiserunt, & substãtiam fugitiuam, inflammabilem, & corrumpentem, atq; nigredinem, & per descensoriũ suum, siue per pastillum salium & aluminum, & vitri, diuisa est tota substantia terrea feculenta, cum sua proportione, substantia pura & temperata remanente. Postea vero calcinetur iterum hoc corpus reductũ purum, cum solo sale amoniaco puro mundato. Cum autem bene & minutissime fuerit calcinatum, sublimato & mundato, donec fuerit in pondere æquali: vel triturẽtur tunc illud totum peroptime, & bene diu teratur super porfidum, & ponatur sub diuo, in loco frigido & humido: vel in vesicis vitreis in furno solutionis: vel in ventre equino, donec totũ fuerit dissolutum, augendo sal, si fuerit necesse. Quam aquam honorare debemus. Ipsa enim est quam quærimus ad albũ. Et hæc in hoc vltimo volumine dicta sufficiant de præparatione Iouis.

DE PRAEPARATIONE Saturni.

PRæparatur Saturnus sic. Ponatur similiter in furno calcinationis, mouendo vt Iouem, donec conuertatur in puluerem tenuissimum. Cribretur, & reponatur ad furnum. Stet in igne suæ calcinationis per modum prædictum, donec fugitiua substantia & inflãmabilis fuerit deleta. Postea extrahat calx rubea: quæ imbibatur & teratur frequentissime & minutissime: cum sale cõmuni mũdato, & atramento, et aceto purificato & acerbo multũ. De istis vero ad rubeũ vtaris, sicuti ad album fecisti, cum sale communi, & alumine lameno, & aceto. Tunc multoties vt de Ioue desiccetur, & imbibatur, & teratur, donec per beneficium dictorum dicta immunditia fuerit deleta. Tunc apponatur de vitro cum his prædictis, & descendat per botum barbatum corpus purum, descendendo reductum. Iterum calcinetur cũ sale amoniaco puro, vt de Ioue: teratur sępissime, & dissoluatur per modum prædictũ. Ipsa enim est aqua argẽti viui, & sulphuris, proportiõabiliter facta: quam vtimur in rubei elixir compositione. Et hæc de Saturni præparatione dicta sufficiant.

DE PRAEPARATIONE Veneris.

PRæparatur ergo Venus optime per hunc modum. Ponatur stratum de sale cõmuni optime mundato in crucibulo: & desuper ipsius laminam, & desuper salis stratũ, & desuper laminam. & sic vicissim, donec vas fuerit plenum: & cooperiatur, & lutetur, & collocetur in furno calcinationis per diem naturalem. Deponatur et abradatur quod calcinatum fuerit: & reponatur lamina cum sale nouo. Et sic alternata vice calcinentur, donec omnes laminę fuerint consumptæ seu corrosæ per beneficium salis & ignis. Quia sal corrodit superfluã humiditatem, & sulphureitatem combustibilem: ignis eleuat substantiam fugitiuam et inflammabilẽ, cum proportiõe debita. Teratur omnino pulvis ille minutissime, & lauetur cum aceto, donec nigredine careat aqua exinde emanans: hanc alterna vice de sale nouo et aceto imbibe, et tere: & post contritionem ad furnum calcinatiõis in vase apto reponatur, stetq; ibi per tres dies naturales. Deinde extrahat, & teratur bene, & subtilietur, et abluatur cum aceto bene & diu, donec ab omni immũditia fuerit mundatum & purgatum. Desiccetur ad solem bene. Tũc apponatur medietas eius de sale armoniaco, bene & diutissime terendo, donec substantia impalpabilis fuerit. Ponatur sub diuo, vel in resolutionis fimo, donec qcquid ibi est subtile, fuerit solutum: renouando sal armoniacum mundatum, si fuerit necesse, donec aqua totum fiet. Hanc aquam honora, quam aquam sulphuris fixi nominamus: cum qua tingit elixir vsq; ad infinitum. Et hæc sufficiant de Veneris pręparatione.

DE PRAEPARATIONE Martis.

MArs per hunc modum melius præparatur & calcinatur, quemadmodum Venus, cũ sale communi mundato, & cum aceto puro lauetur. Lotus ad solẽ siccetur: desiccatus iterum cum nouo sale & aceto teratur et imbibatur, & ad eundem furnũ ponatur per tres dies, vt de Venere factum est. Solutum hoc nora, aquam videlicet sulphuris fixi, mirabiliter colorem Elixir augmentantem. Et hęc de imperfectorum corporum præparatiõe dicta sufficiant.

PErfecta vero corpora non indigent præparatione, quantũ ad perfectionem, cum pfecta sint: sed vt magis perficiantur, subtilientur, & attenuentur: talis enim præparatio est adhibenda. Accipiatur Sol in laminas tenues productus, & ponat cum sale cõmuni optime præparato solariatim in vase cal

cinationis, & colloceť in furno, calcinãdo bene p tres dies: vel donec totũ fuerit consumptũ, et subtiliter calcinatũ. Deinde extrahatur, multum bene teratur, cum aceto lauetur, & desiccetur ad Solem. Postea teratur bene cũ medietate sui salis armoniaci mundati, et ponatur ad dissoluendum, donec totum fuerit per beneficium salis cõmunis & armoniaci in aquam darissimã dissolutum. Hoc fermẽtum est elixir perfectum, preciosum, & verum corpus spirituale factum.

QVbtiliatur autem argentum & tenuatur, & ad spiritualitatem reducit per modum iam dictum. Ergo per omnia & singula fac in ipsa subtiliatiõe sicut de Sole fecisti. Et aqua Lunæ dissolutæ, est fermentum ad elixir album spirituale factum.

SAm imperfectorũ præparationem, & perfectorum subtiliatiõem, sufficiẽter determinauimus, vt de eis quilibet discretus possit adimplere intentionem. Attendat ergo quis proprietates actionis modos seu compositiõis elixir maioris. Nos enim quærimus substantiam vnam facere, tamen ex pluribus aggregatã, coadunatã, fixam: quæ super ignem posita, eam ignis non exprimat, & liquatis permisceatur, & liquescat cum ipsis, cum eo quod est in ea de substãtia ingressibili: & permisceatur cum ea quod est de substãtia permiscibili: & consolidetur cum eo quod est in ea de substantia consolidatiua, & figatur cum eo quod est est in ea de substantia fixatiua: & non comburatur ab his quæ non comburunt aurum & argentum: & afferat consolidationes cum ignitione debita & perfecta. Non tamen eatenus breui tempore intelligas cũ paucis diebus vel horis possit prima vice restitui. Sed quia respectu aliorum medicorũ modernorum, respectu etiam naturę operationis veritatis: hæc vero citius terminatur. Vnde dixit philosophus: Medicina est cuius temporis lõgum spacium anticipauit. Quare vobis dico, q̃ sustineatis patienter, quia fortemoratur: & festinantia quidem ex parte diaboli est. Ergo qui patientiã non habet, ab opere manum suspendat: quia impediet eum festinantem credulitas. Omnis nanq̃ actio naturalis suum habet modum, & tempus terminatum, in quo maiori & minori spacio terminatur. Ad hanc tria necessaria sunt: patiẽtia, mora, & instrumẽtorum aptatio: de quibus in summa nostri magisterij perfecti artificẽ allocuti sumus, in Capitulis diuersis: ĩ quibus experiri potest si in nostris dictis fuerit sufficienter inuestigatus. In quibus manifesta probatiõe & aperta concludimus, lapidem nostrum nihil aliud esse q̃ spiritum fetentem, & aquam viuam, (quam et siccam aquam nominauimus) & per naturalem proportiõem mundatam & vnitam vnione tali, q̃ sibi necabesse potest. Quibus addi debet & tertium, ad opus abbreuiandum: hoc est, corpus perfectum attenuatum.

Ex præmissis igitur patent res, in quibus veritas est propinqua: & perficientes ipsum opus inuestigatione vera nostra, qua certi sumus, et per experientiam manifestam consideraui mus omnia verba vera esse, quæ iam pernos solos in nostris voluminibus scripta sunt: secũdum q̃ vidimus per experimentum & rationẽ in volumi nibus istis redacta. Ea vero quæ per nostram experientiam digitis extraximus, et vidimus oculis, et manibus tetigimus, scripsimus in summa nostri perfectionis magisterij. Sapiens ergo artifex in nostris studeat voluminibus, colligendo nostram dispersam intentiõem, quam in diuersis locis proposuimus, ne malignis seu ignaris publicetur: & collectam probet, donec ad cognitionem studendo & experimentando cum laboris ingenio si instantia peruenerit totalem. Exerceat ergo se artifex, et inueniet. Cuius iam modũ inuestigationis, cõmotus amore visceribus, ex q̃, id est per vos, nostram consideratiõem veritatis cognitionem etiam dare plenariam, perficientis & corrumpentis materiæ & formæ: consideramus inuestigationẽ nostram perfectorum, & materiam cum forma a radice suæ commixtiõis vsq̃ ad complementũ puram esse sine corruptione supernæ mentis aliqua. Consideraui mus a contrario sensu imperfectorum substantiam vnam esse vbiq̃, scilicet argentum viuum & sulphur: quæ ante commixtionem eorũ pura sunt & munda. Et per hanc considerationem per nostrum exercitium inuenimus, corruptionem imperfectorũ accidentaliter superuenisse, quæ materiæ nouam & corruptam dedit formam.

Excussum est hoc prædarum Alchimicum Geberi opusculum
Argentoragi, arte & impensa solertis viri Iohannis
Grieninger. Anno a virgineo partu
M. D. XXXI.
vigesimonono
Augusti.

CVM PRIVILEGIO AD TRIENNIVM.